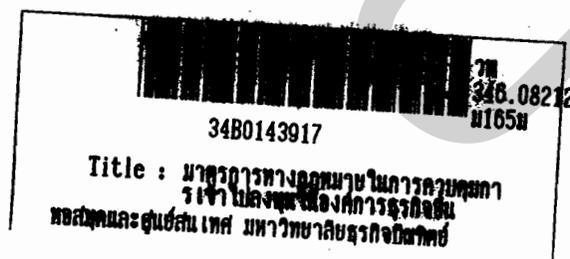




มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเข้าไปลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นของ
ธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

นายมนัส เด็กชุมพล



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2544

ISBN : 974 - 281 - 596 - 8

**THE LEGAL MEASURES ON THE CONTROL OF INVESTMENT IN
OTHER BUSINESS OF COMMERCIAL BANK UNDER THE
COMMERCIAL BANKING ACT, B.E. 2505**

MR. MANAT LEKCHOOPHON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakijpundit University

2001

ISBN : 974 - 281 - 596 - 8

เลขหนังสือ.....	0143917
วันออกหนังสือ.....	1.2.00. 2544.
เลขห้องหนังสือ.....	011
	346.08212
	811652
	A2



ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเข้าไปลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นของ
ธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

เสนอโดย นายมนัส เล็กชุมพล

สาขาวิชา นิติศาสตร์ (กฎหมายธุรกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ภูมิ ไชคเหมาะ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(รศ.ชูศักดิ์ ศรีนิต)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.ภูมิ ไชคเหมาะ)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ผศ.ดร.บุญเสริม บุญเจริญผล)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(นายชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี)

.....กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(รศ.ศรีราชา เจริญพานิช)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สิงหา เจียมศิริ)

วันที่ ๒๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ โชคเหมาะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญเสริม บุญเจริญผล รองศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ ศิรินิล รองศาสตราจารย์ ศรีราชา เจริญพานิช อาจารย์ ชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี อาจารย์ชัชชาญ วิบูลศิลป์ อาจารย์วิรัช อริยะนันทกะ กรรมการวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ดร. พีรพันธุ์ พาลุสุข ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนการตรวจทานปรับปรุงแก้ไขการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ พงษ์พิงศ์ ศรีมาจันทร์ ผู้บริหารอาวุโสสายกฎหมาย อาจารย์ สาทร โดโทธิไทย ผู้บริหารอาวุโสสายคดี ธนาคารแห่งประเทศไทยที่คอยให้คำแนะนำในการวิจัย ขอขอบพระคุณอาจารย์ พินิจ ทิพย์มณี ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำในเวลาที่เกิดอุปสรรคในการวิจัย และ ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้จนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ นายน้อย และ นางเสียง เล็กชุมผล บิดา และ มารดา ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่ง แก่ผู้วิจัย รวมทั้งครอบครัวที่เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีความวิริยะอุตสาหะ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่แสนดีทุกคน ที่คอยเป็นที่ปรึกษาที่ดีเสมอมา

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์นี้ มีส่วนในการสร้างประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่บุพการี และ ผู้มีพระคุณทุกท่าน หากมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องแต่ประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

มนัส เล็กชุมผล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. ขอบเขตของการวิจัย.....	4
4. สมมติฐานในการวิจัย.....	5
5. วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
2 ธนาคารพาณิชย์ สถานภาพในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต.....	6
1. วิวัฒนาการของธุรกิจการธนาคารพาณิชย์.....	7
1.1 สมัยคึกคักบรรพ์หรือสมัยสังคมโบราณ.....	7
1.2 สมัยกลาง.....	8
1.3 สมัยปัจจุบัน.....	9
2. วิวัฒนาการของการธนาคารพาณิชย์ในอดีตและในประเทศไทย.....	10
2.1 ระยะเวลาหรือระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2.....	13
2.2 ระยะที่สองหรือระยะระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2.....	15
2.3 ระยะที่สามหรือระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2.....	15
2.4 ระยะที่สี่ถึงปัจจุบัน.....	15
3. บทบาทและภารกิจของธนาคารพาณิชย์.....	16
3.1 บทบาทของธนาคารพาณิชย์.....	16
3.2 ภารกิจของธนาคารพาณิชย์.....	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	4. การควบคุมบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมาย.....	26
	5. สาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์มีบริษัทในเครือ.....	32
3	การเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์.....	42
	1. การลงทุนในธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ.....	42
	1.1 สหรัฐอเมริกา.....	42
	1.2 อังกฤษ.....	46
	1.3 ญี่ปุ่น.....	49
	1.4 สิงคโปร์.....	52
	1.5 ฮองกง.....	53
	2. กรณีศึกษา.....	55
	2.1 ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม.....	55
	2.2 ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน).....	58
	2.3 ธนาคารนครหลวงไทย.....	63
	2.4 ธนาคารกสิกรไทย.....	65
	2.5 ธนาคารไทยธนุ.....	69
	2.6 ธนาคารทหารไทย.....	71
	2.7 ธนาคารศรีนคร.....	74
	2.8 ธนาคารกรุงไทย.....	76
	2.9 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา.....	78
	2.10 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด.....	80
4	การวิเคราะห์การควบคุมการเข้าไปลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในธุรกิจอื่น	85
	1. การควบคุมการเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นตามพระราชบัญญัติ	
	การธนาคาร พ.ศ. 2505.....	86
	2. การควบคุมการเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นตามร่างพระราชบัญญัติธุรกิจ	
	สถาบันการเงิน พ.ศ.....	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปและข้อเสนอแนะ	97
1. สรุปผลการศึกษา.....	97
2. ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้เขียน.....	154

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทยสิ้นสุด ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2543.....	19
2 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ไทยสิ้นสุด ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2543.....	20
3 การลงทุนของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	60
4 การลงทุนของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	64
5 การลงทุนของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	67
6 การลงทุนของธนาคารไทยท努 จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	70
7 การลงทุนของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	72
8 การลงทุนของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	75
9 การลงทุนของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	77
10 การลงทุนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	79
11 การลงทุนของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น.....	82

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างความสัมพันธ์และการถือหุ้นแบบที่ 1.....	35
2 โครงสร้างความสัมพันธ์และการถือหุ้นแบบที่ 2.....	37
3 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มธุรกิจทั้งในและ นอกประเทศตามแบบที่ 3.....	38

DPU

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเข้าไปลงทุนใน องค์กรธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505
ชื่อนักศึกษา	นายมนัส เล็กชูผล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร. ภูมิ โชคเหมาะ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ (กฎหมายธุรกิจ)
ปีการศึกษา	2543

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย และกฎหมายการธนาคารที่กำกับในเรื่องการเข้าไปลงทุนในบริษัทในเครือของต่างประเทศ การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมเอกสารทั้งของไทยและต่างประเทศ มาวิเคราะห์ถึงความชัดเจน รัดกุม และข้อบกพร่องต่าง ๆ ของกฎหมายว่ามีความครอบคลุมความปลอดภัยให้กับประชาชนผู้ฝากเงินมากน้อยอย่างไร

การศึกษาได้ศึกษาข้อบังคับของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ที่ใช้บังคับในปัจจุบันจนกระทั่งมีการร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ..... ขึ้นเพื่อปรับปรุง แก้ไข กำกับ และตรวจสอบสถาบันการเงินทั้งหลายให้ดำเนินกิจการ ได้อย่างต่อเนื่องโดยมิให้เกิดปัญหาหรือเสียประโยชน์ต่อส่วนรวม

ผลการศึกษาพบว่ามาตรา 12(5) แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ยังไม่มีความรัดกุม ชัดเจน และกรอบในการปฏิบัติที่ดีพอ ในขณะที่บทบัญญัติแห่งร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงินนี้มีความรัดกุม ชัดเจน และครอบคลุมมากกว่า แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีข้อบกพร่องบางประการที่ควรนำมาแก้ไข เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในการนำมาใช้ และเพื่อสร้างมูลเหตุจูงใจให้ผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์มีจิตสำนึกที่ดีในการทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

Thesis Title	The Legal Measures on the Control of Investment in other Business of Commercial Bank under the Commercial Banking Act, B.E. 2505
Name	Mr. Manat Lekchoophon
Thesis Advisor	Assoc.Prof.Dr. Poom Chockmoh
Department	Law
Academic Year	2000

ABSTRACT

The objectives of this thesis were to study the development of banking laws in Thailand and the problems of enforcement to prevent bank's Investment in other businesses. Both domestic and foreign legal documents were reviewed and used for analysis about clearness, conciseness, and weakness of banking laws that be able to protect bank's depositors.

The study was done on the control of the present commercial Banking Act, B.E. 2505, comparing the enforcement efficiency to the Draft of The Business of financial institutions act, B.E..... in order to control and probe the performance of financial institutions more effectively for the benefit of people.

The results of study found that section 12(5) of Commercial Banking Act, B.E. 2505, is not concise, clear and effective enough compared to the Draft of The Business of financial institutions act, B.E..... However, the draft still has some weak points that should be remedied before its complete enactment in order to be clearer for enforcement and to make commercial banks administrators considerate in their performance beneficial to people.

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งเงินมหาศาล เมื่อเทียบกับหน่วยธุรกิจอื่น ๆ เพราะธนาคารฯเป็นที่รวมเงินฝากจากประชาชน ธนาคารฯจึงมีเงินมากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการธุรกิจอื่น การที่ธนาคารฯมีเงินมากกว่าธุรกิจอื่นหากธนาคารเข้าไปดำเนินธุรกิจอื่นได้โดยตรง ธนาคารฯอาจใช้ขยายทำให้ได้เปรียบผู้ประกอบการหลายประการ คือ

1. ทำให้สามารถใช้เทคโนโลยีการผลิตและการตลาดดีกว่าผู้ประกอบการอื่น จึงสามารถผลิตสินค้าได้ต้นทุนเฉลี่ยต่ำกว่า และมีคุณภาพดีกว่า จึงขายสินค้าได้มากกว่า ได้กำไรมากกว่า ในขณะที่ผู้ประกอบการอื่นทำไม่ได้เช่นนั้น

2. ทำให้สามารถยืนหยัดไม่เลิกกิจการ ในขณะที่ขาดทุนในระยะสั้น ซึ่งผู้มีเงินทุนน้อยไม่สามารถอยู่ได้

3. ผู้มีเงินมากกว่าอาจใช้วิธีการทุ่มตลาดลดราคา ทำให้ผู้ประกอบการอื่นเสียเปรียบถึงขาดทุนเลิกกิจการได้

การที่ผู้ประกอบการรายใด มีเงินทุนมาก ย่อมได้เปรียบหรือเอาเปรียบผู้อื่นในสังคมได้ ฉะนั้นบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาต่างก็หาวิธีการมิให้มีการผูกขาดเอาเปรียบผู้ประกอบการอื่น โดยมีกฎหมายป้องกันไว้ สำหรับประเทศไทย มีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ซึ่งป้องกันมิให้ผู้ประกอบการรายใดมีส่วนแบ่งตลาดเกิน 75% ของตลาด วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 คือ มิให้มีผู้ประกอบการรายใดใหญ่จนเอาเปรียบผู้อื่นได้ สำหรับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ก็มีวัตถุประสงค์เรื่องนี้ด้วย ในมาตรา 12(5) ซึ่งห้ามมิให้ธนาคารซื้อหุ้นจากบริษัทจำกัดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้ว ทั้งหมดของบริษัทจำกัด ดังนี้

“ห้ามธนาคารซื้อหรือมีหุ้น ในบริษัทจำกัดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น หรือ ซื้อหุ้นหรือมีหุ้นมูลค่า

รวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใดหรือหลายชนิดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไข ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้”

การเข้าไปลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12(5) ใช้คำว่า “ซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัด” ซึ่งตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 12(5) นี้ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. การลงทุนเพื่อแสวงกำไรตามวิธีการแสวงหากำไรโดยทั่วไป เช่น เข้าไปซื้อหุ้นในบางส่วนของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งธนาคารนั้น ๆ มีความเห็นว่าบริษัทนั้นมีผลประกอบการที่ดี จึงอาจนำมาซึ่งเงินปันผลที่ดี เนื่องจากธนาคารมีต้นทุนจากภาระดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารจะต้องชำระให้กับผู้ฝากเงินของธนาคาร กฎหมายจึงเปิดช่องให้ดำเนินการเข้าไปลงทุน โดยมีหุ้นหรือหุ้นกู้ในบริษัทต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ เมื่อรวมการเข้าไปลงทุนในแต่ละองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ของธนาคาร แล้วจะต้องมีมูลค่ารวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น ซึ่งถ้าไม่ห้ามไว้อาจมีการเข้าไปลงทุนเป็นจำนวนมากอันอาจเกิดความเสี่ยงกับธนาคารและส่งผลกระทบต่อผู้ฝากเงินด้วย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

2. การเข้าไปลงทุนเพื่อแสวงหาผลกำไรเช่นเดียวกัน แต่มุ่งหวังเพื่อเข้าไปครอบครองจัดการในองค์กรธุรกิจนั้น อันอาจเกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการรายอื่น ๆ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ที่เข้าไปลงทุนในแต่ละองค์กรธุรกิจนั้นมีเงินทุนมากทำให้สามารถใช้จำนวนเงินทุนที่มีอยู่ของตนเองเป็นประโยชน์ในการเอาเปรียบผู้ประกอบการรายย่อยอื่น ๆ ได้ อีกทั้งหากมีการบริหารที่ไม่ดีหรือผิดพลาดก็อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสถานะของธนาคารพาณิชย์ จึงมีบทบัญญัติในการเข้าไปลงทุนในลักษณะดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วของบริษัทนั้น ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

¹คำนิยามแห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ให้หมายรวมถึงบริษัทมหาชนด้วย แต่ไม่รวมถึงนิติบุคคลอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่าธนาคารพาณิชย์ไทยหลายแห่งยังซื้อหุ้นจากบริษัท จำกัดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น ขอยกตัวอย่างส่วนหนึ่ง เช่น²

“ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ลงทุนในบริษัท สุภกริมย์ จำกัด ประกอบธุรกิจศูนย์อาหาร ด้วยสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 70.59

ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ลงทุนในบริษัท นวแพคเคอริง จำกัด ด้วยสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 90.00

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ลงทุนในบริษัท ธนาคารผลิตภัณฑ์น้ำมันพืช จำกัด ด้วยสัดส่วนการลงทุนร้อยละ 75.11”

ธนาคารพาณิชย์อาจใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ละเมิดโดยตรง หรือ ขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อไม่ต้องปฏิบัติตามข้อห้าม การให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตไม่ต้องปฏิบัติตาม มาตรา 12 (5) แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ก็เป็นการให้อำนาจอย่างไม่รัดกุม ปล่อยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาตัดสินใจเองโดยไม่ให้แนวทางหรือหลักเกณฑ์ปฏิบัติไว้เลย ย่อมเกิดการเลือกปฏิบัติ หรือ อนุญาตอย่างไม่ชอบธรรมได้ ในที่สุดก็ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้ ธนาคารพาณิชย์ก็จะถือโอกาสประกอบกิจการที่ไม่ใช่กิจการของธนาคารพาณิชย์ได้ และ อาจทำให้เกิดปัญหาถึงกับทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเลิกกิจการ ซึ่งไม่ว่าการไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ด้วยวิธีการใดก็ตาม แม้แต่วิธีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุมัติก็ย่อมเกิดผลเสียแก่สังคมเป็นการเอาเปรียบผู้ประกอบการอื่นแล้ว และยังเกิดความเสียหายอาจทำให้กิจการของธนาคารมีปัญหาได้ เพราะธนาคารย่อมมีความถนัดในเรื่องการรับฝากเงินและให้กู้เงิน มากกว่าทำธุรกิจที่ธนาคารมีความถนัดน้อยกว่า

การที่ธนาคารพาณิชย์บางแห่งได้เข้ามีหุ้นในบริษัทจำกัดต่าง ๆ ทำให้เกิดผลเสียทั้งเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ธุรกิจอื่น และ อาจทำให้ธนาคารไม่มั่นคงนั้น เกิดจากกฎหมายปล่อยให้มีโอกาสกระทำเช่นนั้นได้ ฉะนั้นจึงสมควรได้ศึกษาถึงปัญหาเรื่องนี้ให้ทราบในเรื่องความเป็นมาของกฎหมายธนาคารพาณิชย์ และ การปฏิบัติที่ก่อให้เกิดกรณีดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

²รายงานประจำปี 2542.

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้เขียนมุ่งที่จะทำการศึกษาถึงการเข้าไปลงทุนขององค์กรธุรกิจอื่น ในลักษณะเพื่อเข้าไปครอบครองกิจการตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12(5)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการห้ามธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด
2. เพื่อศึกษาข้อบกพร่องของกฎหมายที่เปิดช่องทางให้ธนาคารพาณิชย์ถือหุ้นในบริษัทจำกัด
3. เพื่อหาข้อเสนอแนะปรับปรุงกฎหมาย เพื่อมิให้ธนาคารพาณิชย์ถือหุ้นในบริษัทจำกัดเกินร้อยละสิบของหุ้นในบริษัท

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ทั้งอดีตจนปัจจุบัน เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการห้ามธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด ในลักษณะเพื่อครอบครองและจัดการกิจการ ในบริษัทจำกัด นั้น

เหตุผล เพราะเราสามารถครอบคลุมเรื่องของธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด สำหรับพระราชบัญญัติอื่น ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับการห้ามธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด

2. ศึกษาเฉพาะเหตุการณ์ที่ธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด จนถึงปี พ.ศ. 2542

เหตุผล ที่ศึกษาเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2542 เพราะว่าเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องซึ่งมีการพัฒนาโดยลำดับ จนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังสุดเท่าที่มีข้อมูล คือ มีข้อมูลเพียงปี พ.ศ. 2542 ซึ่งยังสามารถส่งผลต่อสังคมได้ต่อไป

4. สมมติฐานในการวิจัย

การที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีบทบัญญัติห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์เข้าไปลงทุนในบริษัทจำกัดเกินอัตราที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อควบคุมไม่ให้ธนาคารพาณิชย์เข้าไปครอบครองและจัดการธุรกิจอื่นที่มีใช้การดำเนินการหาผลกำไรโดยปกติของธนาคาร อันอาจเป็นการผูกขาดในการทำธุรกิจและเพื่อเป็นการลดอัตราความเสี่ยงต่อประชาชนผู้ฝากเงินและผู้ถือหุ้น แต่ในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์ได้ไปลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นเป็นจำนวนมาก จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายเข้าควบคุมการลงทุนของธนาคารพาณิชย์ อันเป็นหนทางหนึ่งในการควบคุมหนี้เสียที่อาจจะเกิดขึ้นในกิจการธนาคารพาณิชย์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย ใช้วิธีค้นคว้าจากเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาจากตำราทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ อันประกอบด้วย นักวิชาการ พนักงานธนาคาร ข้าราชการ และประชาชนโดยทั่วไป ส่วนการเขียนงานวิจัยนั้นใช้วิธีการพรรณนาและวิเคราะห์ (descriptive and analytical method)

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงความเป็นมาของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ ที่เกี่ยวกับการห้ามธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด
2. ได้ทราบถึงวิธีการที่ธนาคารพาณิชย์เอาเปรียบผู้ประกอบการธุรกิจอื่น และผลกระทบต่อความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์
3. ได้ทราบถึงความบกพร่องของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ และการบังคับใช้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการห้ามธนาคารพาณิชย์มีหุ้นในบริษัทจำกัด และได้วิธีการปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้

บทที่ 2

ธนาคารพาณิชย์ สถานภาพในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต

ณ ปัจจุบันคำว่า “ธนาคารพาณิชย์” ตรงกับถ้อยคำในภาษาอังกฤษว่า “Commercial Bank” หมายความว่า ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ มีฐานะเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วย [มาตรา 4 และมาตรา 5 พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522]¹

ส่วนธนาคารพาณิชย์ที่มีมาแต่เดิมก่อนใช้ พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 (ก่อน 8 มีนาคม 2522) ธนาคารพาณิชย์มีฐานะเป็นบริษัทจำกัด (Limited Company) และมีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งจัดให้มีขึ้นด้วยอาศัยอำนาจแห่งบทบัญญัติของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ในขณะนั้น การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2522 ย้อนหลังไปนั้นจึงจัดตั้งโดยมีคณะผู้เริ่มก่อการตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป² เข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิขอจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เป็นบริษัทจำกัด³ เมื่อใช้พระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) เป็นต้นมา การจัดตั้งธนาคารพาณิชย์จะทำได้เฉพาะในรูปแบบบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับบริษัทจำกัด ย่อมมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ต้องตามบทบัญญัติทั้งปวงของกฎหมาย ภายในขอบวัตถุประสงค์ของตนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับหรือตราสารจัดตั้ง ซึ่งโดยทั่วไปนิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เหมือนบุคคลธรรมดา เว้นเสียแต่สิทธิและหน้าที่ซึ่งว่าโดยสภาพแล้วจะพึงมีพึงเป็นได้เฉพาะแก่บุคคลธรรมดาเท่านั้น ทั้งนี้เพราะนิติบุคคลเป็นเพียงบุคคลที่กฎหมายสมมุติขึ้น เพื่อให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายและตราสารจัดตั้ง การแสดงออกต่าง ๆ หรือความ

¹ภูมิ โชคเหมาะ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. ภาควิชากฎหมายพาณิชย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533 : 4 – 94.

²7 คนพอดีหรือมากกว่า

³ป.พ.พ. มาตรา 1097

ประสงค์หรือการดำเนินงานของนิติบุคคล ย่อมแสดงให้เห็นปรากฏโดยผู้แทนทั้งหลายของนิติบุคคลนั้น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ได้แก่ผู้จัดการซึ่งอยู่ในฐานะเป็นผู้แทนหรือตัวแทนของนิติบุคคลนั้น¹ เมื่อธนาคารพาณิชย์อยู่ในฐานะเป็นบริษัทจำกัดซึ่งให้หมายความรวมถึงบริษัทมหาชนจำกัดด้วย ธนาคารพาณิชย์จึงอยู่ในฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับสาขาธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยด้วย โดยที่ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญมากกว่าสถาบันการเงินอื่นใดในระบบ จึงควรศึกษาวิวัฒนาการของธุรกิจ หรือ กิจการของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งบทบาทของธนาคารพาณิชย์ที่ต่างก็มีบริษัทในเครือของตนเองต่อไป

1. วิวัฒนาการของธุรกิจการธนาคารพาณิชย์

ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์หรือการประกอบกิจการของธนาคารพาณิชย์มีประวัติความเป็นมา ทั้งมีการวิวัฒนาการมาโดยลำดับคล้ายกับการประกอบกิจการอื่นๆ จัดเป็นธุรกิจแขนงหนึ่งที่เกิดขึ้นเพราะความจำเป็น ความต้องการและดำรงอยู่ได้ในสังคมทุกวันนี้ด้วยความสามารถของมนุษย์ ซึ่งอาจจำแนกการวิวัฒนาการของธุรกิจแขนงนี้ออกเป็น 4 สมัย คือ สมัยคึกคักบรรพ์หรือสมัยสังคมโบราณ สมัยกลาง สมัยใหม่ และสมัยปัจจุบัน

1.1 สมัยคึกคักบรรพ์หรือสมัยสังคมโบราณ

ธุรกิจธนาคารเป็นกิจการที่เก่าแก่ยิ่งกว่า “การค้าเงินเสียอีก” เพราะว่าการชื้อขายของธุรกิจธนาคารได้ปรากฏขึ้นพร้อมกับชีวิตของสังคมในระยะเริ่มแรกของโลก การชื้อขายตัวของธุรกิจดังกล่าวเกี่ยวพันอยู่กับการ “ชื้อขายอย่างใกล้ชิด” น่าเชื่อว่าธุรกิจนี้ได้กำเนิดขึ้นทางด้านตะวันตกในแถบตะวันออกกลาง ราว 3,500 ปีก่อนคริสตศักราช

โดยที่นายธนาคารได้เริ่มต้นธุรกิจนี้ด้วยการเป็นคนกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ เสมือนหนึ่งเป็นพ่อค้าคนกลาง นายธนาคารจึงอยู่ในฐานะที่ร่ำรวยมากแต่ก็ดำรงชีวิตอยู่อย่างหวาดผวาเพราะชีวิตและทรัพย์สินของนายธนาคารได้ถูกคุกคาม

¹ดู ป.พ.พ. มาตรา 69 , 70 และ 75

²เมธี ดุลยจินดา. การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520. หน้า 304.

จากที่ไม่ปรารถนาคืออยู่เกือบตลอดเวลา นายธนาคารจึงหันไปพึ่งพาและขอความช่วยเหลือจาก “พระเจ้า” ในวัดวาอาราม เป็นผลให้นายธนาคารมีความใกล้ชิดกับนักบวช ในที่สุดนักบวชในอารามก็ทำหน้าที่เป็นนายธนาคารเสียเอง ทรัพย์สินของธนาคารนอกจากจะเป็นของพวกนักบวชแล้วยังรวมถึงสิ่งของที่มิได้นำมาถวายเทพเจ้า เครื่องสักการะของบรรดาหัวหน้าเผ่าต่าง ๆ นักบวชจึงสามารถนำสิ่งของและเงินทองต่าง ๆ ไปหาผลประโยชน์ เช่น ให้ประชาชนกู้ยืม ให้กสิกรและพ่อค้ายืมปศุสัตว์และเมล็ดพืชโดยคิดดอกเบี้ยตอบแทน ให้พวกเขาสตักยืมเงินเพื่อนำไปไถ่ตัวเองจากการเป็นทาสให้พวกนักบวชที่ถูกจับเป็นเชลยกู้ยืมเพื่อซื้อเสรีภาพกลับคืนมา การปฏิบัติการต่าง ๆ ของธนาคารในสมัยนั้นจึงมีลักษณะเป็นการใช้สิ่งของแลกเปลี่ยนกับสิ่งของโดยตรง (Barter)⁶ ทั้งนี้ เพราะสมัยโบราณนั้นเป็นที่น่าเชื่อว่า “เงินตรา” ชนิดแรกของโลกมิได้ทำด้วยโลหะและหรือกระดาษดังเช่นปัจจุบัน แต่ได้ใช้สินค้าต่าง ๆ เช่น ปศุสัตว์ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเสมือนเงินตรา เนื่องจากเศรษฐกิจในสมัยโบราณนั้นเป็นเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรม ผู้ใดมีฝูงปศุสัตว์มากก็เท่ากับมีเงินมาก แสดงว่ากิจการธนาคารมีกำเนิดก่อนที่จะมีการนำเงินตรามาใช้เสียอีก ซึ่งกิจการนี้ได้มีการวิวัฒนาการต่อไปเป็นลำดับ ต่อมาก็มีพวกขุนนางและข้าราชการซึ่งเป็นพวกที่มีที่ดินและทรัพย์สินเงินทองมากได้เข้าดำเนินกิจการธนาคารไปพร้อม ๆ กันกับอาราม จากการดำเนินกิจการของเจ้าของที่ดินนี้เอง การให้กู้ยืมแบบเครดิตฟองซิเอร์ (Credit Foncier) และแบบจำนองหลักทรัพย์เป็นประกัน (Credit Hypothecaire) จึงได้มีผู้นิยมกว้างขวางขึ้น มีการทำธุรกิจการค้าระหว่างเพื่อนบ้านและต่อมาได้กระจายไปยังชนต่างเผ่าต่างประเทศ เป็นผลให้วงการค้าขายได้กระจายไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในกรีก (ประเทศกรีซในปัจจุบัน) และโรมัน (ประเทศอิตาลีในปัจจุบัน)

1.2 สมัยกลาง

เมื่อธุรกิจธนาคารได้รับความสนใจจากประชาชนมากขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ประกอบกรยอมรับมากขึ้นเช่นกัน สมัยนี้เองที่มีการก่อสร้างอาคารและขยายกิจการให้มากขึ้น โดยธนาคารยังคงทำหน้าที่รับฝากเงินทองของมีค่าและให้กู้ยืม

⁶จรินทร์ เทศวานิช. การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนทิพย์อักษร, 2526. หน้า 236.

เงิน แต่ก็อยู่ในวงจำกัดเพราะเกิดสงครามครูเสด (Crusades) ความต้องการในการใช้เงิน เพื่อกิจการสงครามย่อมมีมาก เช่น นำเงินไปซื้ออาวุธและเสบียงอาหารเพื่อใช้ในการ สงคราม ธนาคารจึงมีบทบาทต่อวงการทหารในสมัยนี้มาก และเป็นผลให้นักการทหาร หลายคนได้เปลี่ยนอาชีพเป็นนายธนาคารเสียเอง

1.3 สมัยปัจจุบัน

ธุรกิจการธนาคารได้ขยายออกไปอีก มีการให้สินเชื่อ (Credit) ในด้าน ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น การค้าระหว่างประเทศและการประกอบอุตสาหกรรม นอกเหนือจาก การประกอบเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนมาแต่แรก เริ่มนำเครื่องมือและ อุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าช่วยในการประกอบการมากขึ้นตลอดทั้งได้มีเทคนิคในการบริหารงาน ธุรกิจแขนงนี้มากขึ้น เพราะได้มีการจัดตั้งสำนักหักบัญชี (Clearing House) ขึ้นเป็นแห่ง แรกในประเทศอังกฤษที่เมืองเอดินบะอร์ก ซึ่งในระยะต้นศตวรรษที่ 19 ถือว่าเป็นระยะต้น กำเนิดของเทคนิคการธนาคาร ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์มีความเจริญรุ่งเรืองมากขึ้นตาม ลำดับ โดยเฉพาะนายธนาคารที่ดำเนินธุรกิจภายใต้การปกครองและระบบเศรษฐกิจแบบ เสรีประชาธิปไตย (เสรีนิยมหรือทุนนิยม) มีการนำอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยมา ใช้ในธุรกิจการธนาคารพาณิชย์มากขึ้น และคงไม่มีสิ้นสุด เพราะความเจริญทางด้านเทคนิ โนโลยีเป็นผลให้มีการค้นคิดประดิษฐ์เครื่องมือต่าง ๆ ที่ทันสมัย เช่น เครื่องคำนวณ เครื่อง มือนับธนบัตร เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเบิกหรือถอนเงินและฝากเงินอัตโนมัติ (Auto Teller Machine) หรือ ATM ฯลฯ ทั้งได้มีการนำเอกสารทางพาณิชย์ (Commercial Papers) เข้ามาใช้ในธุรกิจแขนงนี้มากขึ้น เริ่มแต่บัตรธนาคาร (Bank Notes) ใบกำกับสินค้าหรือใบกำกับของ (Invoice of Goods) ใบรับของคลังสินค้า (Warehouse Receipt) ใบ ประทวนสินค้า (The Warrant) ตลอดทั้งหนังสือตราสารต่างๆ เช่น ตั๋วเงินประเภทต่าง ๆ (Bills) ได้แก่ ตั๋วแลกเงิน (Bill of Exchange) บัตรเครดิต (Credit Cards) ตลอดทั้งใบหุ้น (Shares) หุ้นกู้ (Debentures) พันธบัตรและตั๋วเงินคลัง นอกจากนี้ยังได้มีการใช้ระบบการ หักโอนเงินโดยระบบคอมพิวเตอร์ (Electronic Funds Transfer System) หรือ EFTS⁷ หนึ่ง

⁷พิชา คำรงพิวัฒน์. กฎหมายว่าด้วยการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์ การพิมพ์, 2524. หน้า 46.

ธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ในสมัยปัจจุบันมีต้นแบบมาจากอังกฤษ โดยพ่อค้าทองคำได้นำทองคำและเหรียญโลหะต่าง ๆ ไปฝากไว้กับช่างทองโดยช่างทองออกใบรับไว้ให้ถือแทนปรากฏว่าผู้ฝากมิได้ถอนหรือเบิกทองและเหรียญโลหะไปใช้จ่ายทั้งหมด แต่ได้ถอนคืนไปเป็นคราว ๆ เพียงบางส่วน ช่างทองจึงมีโอกาสนำทองและเหรียญโลหะที่ยังคงเก็บรักษาไว้นั้นส่วนหนึ่งไปใช้จ่ายประโยชน์ ยิ่งรับฝากทองและเหรียญโลหะไว้มากก็มีโอกาสนำทองและเหรียญโลหะที่รับฝากไว้ส่วนหนึ่งไปหาประโยชน์ได้มากขึ้น จึงมีการให้ผลประโยชน์ (ในรูปดอกเบี้ย) แก่ผู้ฝากทองและหรือเหรียญโลหะเพื่อจะได้นำทองและหรือเหรียญโลหะไปฝากกับตนมากขึ้น จนในที่สุดช่างทองก็ทำหน้าที่เป็นธนาคารที่ระดมเงินฝาก หรือเงินออมจากบุคคลอื่นและนำเงินที่รับฝากไว้นั้นไปให้บุคคลอื่นกู้ยืม ผลต่างระหว่าง ดอกเบี้ยเงินฝากซึ่งต่ำกว่าดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมย่อมเป็นกำไรที่ธนาคารได้รับ จะเห็นได้ว่าธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันได้วิวัฒนาการมาจากการรับฝากทองคำและหรือเหรียญโลหะต่าง ๆ ระหว่างพ่อค้าทองคำกับช่างทองนั่นเอง

2. วิวัฒนาการของการธนาคารพาณิชย์ในอดีตและในประเทศไทย

คำว่า “Bank” ภาษาอังกฤษซึ่งแปลว่า “ธนาคาร” นั้น มีผู้สันนิษฐานว่า น่าจะมาจากคำว่า “Banco” ซึ่งในภาษายิตาเลียนแปลว่า “ม้ายาว” ซึ่งพวกยิวในอิตาลีใช้เป็นทั้งกองเงินและทำการแลกเปลี่ยนเหรียญกษาปณ์ แต่นักวิชาการบางฝ่ายเชื่อว่าน่าจะมาจากคำว่า “Banck” ในภาษาเยอรมัน ซึ่งแปลว่า “กอง” แล้วชาวอิตาลีรับคำนี้ไปเปลี่ยนเป็น “Banco” เนื่องจากในศตวรรษที่ 12 เยอรมันได้ครอบครองอาณาเขตของอิตาลีไว้เป็นจำนวนมาก จึงมีอิทธิพลทางภาษาต่ออิตาลีไปด้วย^๑ โดยที่ธนาคารมีกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกในดินแดนตะวันออกกลางในสมัยปัจจุบัน โดยพ่อค้าคนกลางซึ่งเดิมก็คือฆราวาส และต่อมานักบวชได้เข้าดำเนินการจัดตั้งธนาคารเสียเอง โดยใช้วัดเป็นสถานที่ดำเนินการซึ่งแต่เดิมนั้นไม่ปรากฏแน่ชัดว่ามีการเรียก “ธนาคาร” ว่าอย่างไร คงพบหลักฐานที่น่าเชื่อว่าธนาคารที่เก่าแก่ที่สุดในโลกที่ค้นพบคือ “อารามแดงแห่งอูรุก” (Temple Rouge d’Ourouk) ในอาณาจักรบาบิโลน (Babylone) ซึ่งปัจจุบันคือดินแดนในตะวันออกกลาง โดยมีเอกชนเข้าทำหน้าที่เป็นนายธนาคารมากขึ้น โดยเฉพาะนายทุนชาวยิว กิจการของธนาคารได้รับ

^๑วารี พงษ์เวช. การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพมหานคร : อุดสาหกรรมการพิมพ์, 2502. หน้า 141.

ความนิยมจากประชาชนมากขึ้นและได้ขยายไปทางตะวันตกเพราะปรากฏหลักฐานว่ามีธนาคารเกิดขึ้นในประเทศกรีกโบราณ ทั้งธนาคารที่ศาสนาควบคุม ธนาคารที่เอกชนเป็นเจ้าของและธนาคารที่เป็นของทางการ นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีธนาคารภายใต้จักรวรรดิโรมันอีกด้วย และในที่สุดก็แพร่หลายไปยังเยอรมัน ฝรั่งเศส อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ เพราะปรากฏว่าตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นไป ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปมีการใช้เงินตราเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยน กิจกรรมธนาคารจึงค่อนข้างสมบูรณ์แบบ มีธนาคารใหญ่ๆ และมีชื่อเสียงเกิดขึ้น เช่น ธนาคารแห่งอัมสเตอร์ดัม (Bank of Amsterdam) ตั้งขึ้นในประเทศเนเธอร์แลนด์ ปี ค.ศ. 1609 ธนาคารนิวแฮมเบิร์ก (Bank of New Hambourg) ของเยอรมันนี้ ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1619 และธนาคารแห่งอังกฤษ (Bank of England) ตั้งขึ้นในประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1694 โดยเฉพาะธนาคารแห่งประเทศอังกฤษ นับได้ว่าเป็นต้นแบบของการธนาคารในปัจจุบันเพราะมีเทคนิคการธนาคารที่ก้าวไกล มีการใช้บัตรธนาคาร (Bank Note) และการใช้เอกสารสั่งจ่ายเงินฝากเนื้อเรียก ซึ่งพัฒนามาเป็นรูปของเช็คในปัจจุบัน

สำหรับประวัติความเป็นมาตลอดจนวิวัฒนาการของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น น่าเชื่อว่ามีมาแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าได้มีการเรียกชื่อธนาคารว่าอย่างไร แต่จากอักษรไทยโบราณที่ปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชหลักที่ 1 ด้านที่ 1 เมื่อถอดความได้ว่า “เพื่อนจูงวัวไปค้าขี้ม้าไปขาย ไครจักไคร่ค้าช้างค้า ไครจักไคร่ค้าม้าค้า ไครจักไคร่ค้าเงินค้ำทองคำ ไพร่ฟ้าหน้าใส”¹⁰ นั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการดำเนินธุรกิจแบบเศรษฐกิจเสรีด้วย และที่สำคัญก็คือ มีการค้าเงิน ซึ่งคำว่า “เงิน” ในที่นี้น่าจะมีความหมายถึงโลหะเงินที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติได้พื้นดินหรือท้องทะเล และน่าจะรวมไปถึงเงินตราที่มีใช้กันในสมัยนั้นด้วย เพราะมีผู้กล่าวว่า “เงินตรา” กำเนิดในประเทศจีนก่อน ซึ่งอาจเป็นไปได้เพราะ

⁹ วิชา สงวนวงศ์วาน. การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2527. หน้า 176 - 177.

¹⁰ หลวงสุทริวัตินฤพนธ์. ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด, 2529. หน้า 114, 128.

ปรากฏว่าก่อนคริสตกาลราว 25 ศตวรรษ (2500 ปี) มีเงินตราใช้อยู่แล้วในประเทศจีนในลักษณะ “สิ่งมีค่า” เช่น โลหะ ผ้าไหม และใบหม่อนพิมพ์” โดยที่อาณาจักรไทยโบราณอยู่บริเวณตอนใต้แผ่นดินใหญ่จีนในปัจจุบัน เมื่อถูกจีนรุกรานก็ได้อพยพผู้คนลงมาทางใต้เมื่อกิจการธนาคารถือกำเนิดพร้อมกับการมีกลุ่มคนในสังคม จึงน่าจะสันนิษฐานได้ว่าคนไทยโบราณโดยเฉพาะสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีมีหลักฐานปรากฏชัดว่ามีธุรกิจการค้าเงินเช่นเดียวกับธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน ข้อมติที่ว่าทำการค้าเงิน กล่าวคือ นำเงินมาเป็นสินค้านั่นเอง แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าสมัยนั้นเรียกกิจการธนาคารว่าอย่างไร โดยที่กิจการธนาคารสมัยปัจจุบันเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในกลุ่มประเทศตะวันตก (ทวีปยุโรป) มาก่อน ต่อมาชาวอังกฤษได้นำเข้ามาแพร่หลายในเอเชียและประเทศไทย คนไทยจึงนิยมเรียกคำว่า “แบงก์” หรือ “แบงก์” ก่อนที่จะเรียกคำว่า “ธนาคาร” เพราะจากหลักฐานที่ปรากฏเป็นทางการว่าได้มีการเรียกชื่อธนาคารว่า “แบงก์” นับตั้งแต่เมื่อมีการก่อตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งแรกในประเทศไทยในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2431 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) คือ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเป็นสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ธนาคารแรกที่เข้ามาดำเนินกิจการในประเทศไทย โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ในฮ่องกง (เกาะที่อยู่ในอารักขาของอังกฤษ) ซึ่งต่อมาได้มีการใช้คำว่า “ธนาคาร” แทนคำว่า “แบงก์” ในเอกสารทางราชการคือ ในรายงานเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ (กระทรวงการคลังในปัจจุบัน) เรื่องเปิดกรมธนบัตร ลงวันที่ 19 กันยายน ร.ศ. 121 (พ.ศ. 2445) แต่ก็ยังคงมีการเรียกทับศัพท์คำว่า “แบงก์” ในภาษาอังกฤษปะปนอยู่สืบเนื่องกันมาจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ตั้งแต่มาตรา 453 ถึง 1297 เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2468 เป็นต้นไป¹¹

ต่อมาได้มีการตรวจชำระใหม่และได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 ซึ่งปรากฏคำว่า “ธนาคาร” ในบทนิยามความหมายของคำว่าเช็คในมาตรา 987 บัญญัติว่า “อันว่าเช็คนั้นคือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ตั้งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่ง เมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งอันเรียกว่า ผู้รับเงิน” นอกจากนี้ยังได้มีการนำคำว่า “ธนาคาร” บรรจุลงใน

¹¹ประกาศ ณ วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2467.

ปทานุกรม ฉบับ พ.ศ. 2470 และใช้กันแพร่หลายในภาษาราชการตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แต่ความนิยมในหมู่ประชาชนทั้งในอดีตและปัจจุบันยังคงเรียกธนาคารว่า “แบงก์” ไม่น้อยเลย อาจเป็นเพราะเป็นถ้อยคำที่สั้นและเข้าใจง่ายอีกทั้งเป็นความเคยชิน จากหลักฐานที่ปรากฏชัดเจนดังกล่าวคงไม่ก้าวล่วงไปค้นหาความจริงว่าสังคมไทยโบราณนับตั้งแต่สมัยอาณาจักรน่านเจ้า สมัยสุโขทัย สมัยลพบุรี สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ว่ากิจการหรือธุรกิจธนาคารเป็นอย่างไร เพราะไม่ปรากฏหลักฐานเป็นที่แน่ชัด แต่ก็น่าจะเชื่อว่ามีกิจการหรือการค้าเงินหรือธุรกิจเชิงธนาคารสมัยต่าง ๆ คล้ายคลึงกับประชาคมในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและตะวันตก อย่างไรก็ตามเท่าที่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ตลอดจนวิวัฒนาการของการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยซึ่งได้มีการจัดตั้งสาขาธนาคารต่างประเทศโดยชาวต่างประเทศและธนาคารพาณิชย์ของคนไทยในช่วงเวลากว่า 80 ปีที่ผ่านมา อาจแบ่งออกได้เป็น 4 ระยะ ดังนี้

2.1 ระยะแรกหรือระยะก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2431 – 2484)

การธนาคารพาณิชย์ที่ปรากฏเป็นหลักฐานแน่นอนในประเทศไทยนั้นเกิดขึ้นครั้งแรกในปลายสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นรัชสมัยที่มีการค้าขายกับต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งสืบเนื่องมาจากรัชกาลที่ 4 นั้นเอง โดยเฉพาะการค้าขายกับชาวยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลันดา (เนเธอร์แลนด์ในปัจจุบัน) ฯลฯ ในเอเชียก็มี จีนและญี่ปุ่น ได้มีพระบรมราชานุญาตให้มีการตั้งธนาคารพาณิชย์เป็นแห่งแรกคือ “ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้” (Hongkong and Shanghai Banking Corp.) ของชาวอังกฤษซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง ซึ่งเป็นเกาะในความดูแลของอังกฤษ ในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2431 หลังจากนั้นต่อมาอีก 6 ปี (พ.ศ. 2437) ก็ได้มีพระบรมราชานุญาตให้มีการตั้ง “ธนาคารชาร์เตอร์” (The Chartered Bank Ltd.) ของชาวอังกฤษโดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงลอนดอนประเทศอังกฤษ ต่อมาในปี พ.ศ. 2440 ก็ได้มีพระบรมราชานุญาตให้มีการตั้ง “ธนาคารแห่งอินโดจีน” (Banque de L’Indochine Ltd.) ของฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2440 ซึ่งธนาคารพาณิชย์ทั้งสามดังกล่าวนี้ล้วนเป็นธนาคารสาขาของต่างประเทศทั้งสิ้น และในปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสและทอดพระเนตรกิจการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการค้าและการปกครอง ฯลฯ ในกลุ่มประเทศยุโรปหลายประเทศ ในการนี้ ได้มีพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย (หรือพระองค์เจ้าไชยันดมงคล) ทรง

ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติในสมัยนั้นตามเสด็จพระราชดำเนินไปด้วย เมื่อเสด็จนิวัตน์พระนคร พระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะปรับปรุงกิจการค้าขายระหว่างประเทศและเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าดังเช่นอารยประเทศ พระองค์เข้าไชยันตมงคลทรงมีพระดำริจะจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ของไทยขึ้น แต่ทรงเกรงว่าจะไม่เป็นที่นิยมของประชาชนเพราะกิจการธนาคารยังไม่สู้จะแพร่หลายในประเทศไทยในขณะนั้น จึงทรงเรียกกิจการที่ตั้งใหม่ว่า “บุคคลีย์” (Book Club) แต่ดำเนินกิจการในรูปแบบธนาคารพาณิชย์ โดยมีพระบรมวงศ์และเจ้านายชั้นผู้ใหญ่จำนวนหนึ่งเข้าร่วมถือหุ้น เมื่อเริ่มมีการนิยมมากขึ้นจึงได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พระราชทานอำนาจพิเศษโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อกิจการดังกล่าวเป็นบริษัทเงินทุนจำกัด โดยใช้ชื่อว่า “บริษัทแบงก์สยามกัมมาจลทุนจำกัด” (Siam Commercial Bank Company Limited) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2449 ซึ่งได้จัดให้มีทุนเริ่มแรกโดยแบ่งเป็นหุ้นจำนวน 3,000 หุ้น มีมูลค่าหุ้นละ 1,000 บาท ซึ่งต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด” (Siam Commercial Bank Ltd.) ในวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2482 นับได้ว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ของคนไทยเป็นธนาคารแรกซึ่งได้ดำเนินกิจการมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ต่อจากนั้นมาก็ได้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นใหม่อีกหลายธนาคารมีทั้งธนาคารพาณิชย์ของคนไทยและธนาคารพาณิชย์สาขาของต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นธนาคารพาณิชย์ของจีนและของคนไทยที่มีเชื้อสายจีน ได้ขอพระบรมราชานุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พ่อค้าชาวจีนซึ่งได้ทำมาค้าขายกับไทยมากขึ้น และเพื่อเป็นธุระจัดการส่งเงินไปให้ญาติพี่น้องของคนในประเทศจีน

ในสมัยต้นรัชกาลที่ 6 ราวปี พ.ศ. 2456 (ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1) ธนาคารไทยหลายธนาคารได้หยุดจ่ายเงินให้ลูกจ้างและล้มเลิกกิจการเนื่องจากการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพและการทุจริตภายในของธนาคาร “แบงก์ล้ม” ผู้ฝากเงินเสียหายมาก เป็นผลให้ความเชื่อถือในธนาคารไทยเสื่อมไประยะหนึ่งและเริ่มฟื้นฟูใหม่ในราวปลายปี พ.ศ. 2473¹² อนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งในระยะแรกนั้นรวมทั้งสิ้น 12 ธนาคาร

¹² พินิจ คำรงค์พิวัฒน. เรื่องเดียวกัน. หน้า 37.

2.2 ระยะที่สองหรือระยะระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2485 – 2488)

เป็นช่วงเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้เข้าร่วมกับฝ่ายอักษะ โดยมีประเทศเยอรมันเป็นแกนนำทำสงครามสู้รบกับฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งประกอบด้วยสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเป็นแกนนำ ญี่ปุ่นได้รุกรานประเทศชานเอเชียหลายประเทศ และได้บุกเข้ามาในประเทศไทยบังคับให้ไทยเข้าเป็นพันธมิตรร่วมกับญี่ปุ่น โดยที่เกรงว่าจะทำให้เสียเลือดเนื้อและชีวิตของคนไทย จึงจำต้องยินยอมเข้าร่วมรบและประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตร เป็นเหตุให้กิจการธนาคารพาณิชย์สาขาของต่างประเทศทั้งหลายยกเว้นของญี่ปุ่นจำต้องถูกปิดกิจการลงชั่วคราว ในช่วงนี้เองรัฐบาลก็ได้สนับสนุนให้คนไทยที่ต้องการดำเนินการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นใหม่รวม 5 ธนาคารเป็นผลให้ธนาคารดังกล่าวที่จัดตั้งขึ้นใหม่และธนาคารพาณิชย์เก่าบางธนาคารที่ยังคงดำเนินการนั้นได้กำไรจากผลต่างของอัตราซื้อ-ขายเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากมีการค้าขายพืชผลเกษตรกรรมและสินค้ากับประเทศญี่ปุ่นและประเทศใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก เป็นผลให้ธนาคารพาณิชย์ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ได้กำไรเป็นปีแก่แผ่นดินมั่นคงจนกระทั่งปัจจุบัน

2.3 ระยะที่สามหรือระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2489 – 2504)

เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ธนาคารพาณิชย์สาขาต่างประเทศที่ถูกปิดกิจการชั่วคราวนั้นต่างก็ได้เปิดดำเนินการต่อไป ในช่วงนี้ได้มีธนาคารพาณิชย์ของคนไทยเพิ่มขึ้น และสาขานาคารพาณิชย์ของต่างประเทศก็ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในประเทศไทยเพิ่มขึ้นด้วย

2.4 ระยะที่สี่ถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2505 – พ.ศ. 2543)

เป็นระยะที่กิจการธนาคารเจริญรุ่งเรืองมาก เพราะประชาชนที่มีคุณภาพของประเทศต่าง ๆ ได้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ นำมาใช้ในธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ส่วนใหญ่นำหนักทางด้านความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการแก่ลูกค้าธนาคาร ๆ จึงมีการแข่งขันกันในเรื่องนี้มาก มิได้มุ่งแสวงหากำไรเป็นหลักอย่างเดียว กิจการธนาคาร ๆ ในสมัยปัจจุบันนับได้ว่าเป็นสมัยใหม่ของกิจการธนาคารพาณิชย์ของไทยหลายธนาคารต่างก็ได้เพิ่มทุนออกหุ้นใหม่จำหน่ายแก่ผู้ถือหุ้นเดิมและมหาชน (บุคคล

ภายนอก) มากขึ้น และได้ขยายสาขามากขึ้นด้วย ได้มีการขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ของคนไทยและธนาคารพาณิชย์สาขาต่างประเทศของชาวต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอีกหลายธนาคาร ขณะเดียวกันก็ได้มีธนาคารพาณิชย์ของไทยได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสาขาประกอบการธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนกัน ในระยะนี้ได้มีกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ฉบับแรก ปี พ.ศ. 2505 ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 โดยได้มีการแก้ไขเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายสามฉบับดังกล่าวในปลายปี พ.ศ. 2528 , ปี พ.ศ. 2540 และปี พ.ศ. 2541 ตามลำดับ

3. บทบาทและภารกิจของธนาคารพาณิชย์

3.1 บทบาทของธนาคารพาณิชย์

โดยที่ธนาคารพาณิชย์มีหน้าที่ในการระดมเงินฝากซึ่งเป็นเงินออมของประชาชนและนิติบุคคล ทั้งยังได้สิทธิตามกฎหมายที่จะนำเงินที่รับฝากไว้นั้นไปใช้แสวงหาประโยชน์ในทางหนึ่งหรือหลายทาง ที่สำคัญคือทำให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชนและผู้แทนนิติบุคคลทั้งหลายที่มีความต้องการเงิน (ทุน) ไปใช้ในการประกอบการด้านต่างๆ อาทิ การพาณิชย์กรรมและการประกอบการอุตสาหกรรมขนาดต่าง ๆ ฯลฯ ธนาคารพาณิชย์จึงเป็นแหล่งระดมเงินออมที่สำคัญที่สุด และเป็นสถาบันการเงินเพียงประเภทเดียวที่ระดมเงินออมได้เป็นจำนวนมากกว่า 70 % ของเงินออมทั้งหมด ขณะเดียวกันธนาคารพาณิชย์ก็ได้ให้สินเชื่อ (ให้กู้ยืม) แก่ผู้ที่ต้องการทุนได้มากกว่า 80 % ของเงินที่ให้กู้ยืมทั้งหมด ซึ่งอัตราดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะทวีขึ้นเป็นลำดับ ธนาคารพาณิชย์จึงมีบทบาทโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจเสรีประชาธิปไตยหรือความอยู่ดีกินดีของประชาชนภายในประเทศ ทั้งมีบทบาทโดยตรงต่อการดำเนินนโยบายทางการเงินของรัฐบาล นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังมีบทบาทโดยอ้อมในด้านการจ้างแรงงาน การเพิ่มพูนรายได้ของประชาชน การบำรุงศิลปวัฒนธรรม การศึกษาของชาติ มีส่วนในการจรรโลงพระพุทธศาสนา และส่งเสริมการกีฬาของประชาชนและประเทศชาติ ฯลฯ ซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างก็ให้ความสำคัญต่อกิจการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งนอกจากจะควบคุมเพื่อให้การดำเนินงานของธนาคารอยู่ใน

ระบบ ทั้งนี้เพื่อความผาสุกและความปลอดภัยของประชาชนภายในชาติแล้ว รัฐบาลยังได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนกิจการธนาคารพาณิชย์เสมอมา

3.2 ภารกิจของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์มีภาระหน้าที่สำคัญในเรื่องที่เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศชาติ อาจจำแนกหน้าที่และความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ 5 ประการ คือ

(1) ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ดูแลรักษาเงินจำนวนมากของประชาชนในฐานะที่ธนาคารมีบทบาทในการระดมเงินออม ธนาคารพาณิชย์จึงต้องเป็นที่เชื่อถือของประชาชน โดยที่ธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้ตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรับฝากเงินจากประชาชนและจากบรรดาผู้แทนนิติบุคคลทั้งภาครัฐบาลและเอกชนทั่วประเทศมีจำนวนยอดเงินฝากนับถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2543 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 4,546,506,969,197.26 บาท (ดูตารางที่ 1) แสดงให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ประชาชนให้ความเชื่อถือมากว่าจะได้รับความปลอดภัยอย่างมากและไม่มีทางสูญหายไปด้วยประการใด จึงมีการนำเงินออมไปฝากเพิ่มขึ้นซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว การที่เงินฝากเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นั้นยังมีองค์ประกอบอย่างอื่นอีกมากที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ การมีรายได้เพิ่มขึ้นของประชาชนในประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง เมื่อประชาชนให้ความเชื่อถือและไว้วางใจแก่ระบบของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์จึงต้องมีหน้าที่และแสดงบทบาทของตนเองให้สมกับที่ตนเป็นสถาบันการเงินที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน

(2) ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (ให้เครดิตหรือสินเชื่อ) ทางด้านการเงินจำนวนมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และมีส่วนสำคัญในการปันส่วนเครดิตให้ส่วนต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจของประเทศ จากการที่ธนาคารพาณิชย์มีสิทธิที่จะนำเงินของประชาชนที่ตนเองได้รับฝากไว้นั้นไปใช้ประโยชน์ในทางหนึ่งหรือหลายทางที่สำคัญก็ได้แก่การให้สินเชื่อหรือเครดิต ซึ่งก็คือการให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชนเพื่อนำไปใช้ในกิจการต่าง ๆ ทุกสาขาอาชีพทั้งยังได้มีส่วนสำคัญในการปันส่วนเครดิตจากเงินที่รับฝากไว้นั้นให้แก่หน่วยธุรกิจต่าง ๆ ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาลเพราะถ้าพึ่งเงินลงทุนของธนาคารพาณิชย์เองคงไม่มีมากมายพอที่จะกระจายสินเชื่อไปได้มาก ธนาคารพาณิชย์ที่รับ

ฝากเงินจากประชาชนไว้มาก ข่อมมีโอกาสให้สินเชื่อได้มากและหากธนาคารพาณิชย์ได้ให้สินเชื่อแก่หน่วยธุรกิจใดมากข่อมส่งผลให้หน่วยธุรกิจนั้นเจริญเติบโตมากขึ้นด้วย เช่น การพาณิชย์กรรม การอุตสาหกรรม การก่อสร้าง ฯลฯ เป็นที่น่าสังเกตว่าธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรกรรมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น เป็นผลให้การเกษตรกรรมมิได้เจริญเติบโตทัดเทียมกับกิจการด้านอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะระบบการผลิตด้านการเกษตรของเรายังล่าช้าต้องพึ่งพาธรรมชาติของดินฟ้าอากาศเป็นสำคัญ และโดยที่ธนาคารพาณิชย์เป็นหน่วยธุรกิจที่มุ่งแสวงหากำไรเป็นหลักจึงเป็นของธรรมดาที่จะมุ่งไปจัดสรรเครดิตให้แก่หน่วยธุรกิจที่มีอัตราความเสี่ยงน้อยและก่อให้เกิดผลกำไรมากที่สุดแก่ธนาคาร เช่น กิจการส่งสินค้าจากต่างประเทศซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าทั้งที่จำเป็นและฟุ่มเฟือยเข้าประเทศ ทั้งเครื่องอุปโภคและบริโภคเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากจะเสียเปรียบดุลการค้าอย่างมากมาแล้วยังถือว่าธนาคารพาณิชย์มีส่วนส่งเสริมให้ประชาชนนิยมใช้หรือบริโภคของที่ผลิตจากต่างประเทศอีกด้วย อย่างไรก็ตามในปัจจุบันภาพพจน์ของธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อในสายตาของประชาชนดีขึ้นมากเพราะรัฐบาลโดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีมาตรการทางกฎหมายที่สมควรในการควบคุมธนาคารพาณิชย์ในการให้สินเชื่อ ทั้งยังได้ขอร้องและขอความร่วมมือจากธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายในหลายเรื่อง ซึ่งต่างก็ได้รับการตอบสนองด้วยดี

อนึ่ง การให้สินเชื่อทางด้านการเงินของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ควบคู่กับยอดเงินฝาก กล่าวคือ เงินฝากมากขึ้น เงินให้กู้ยืมก็มากขึ้นด้วยเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์หาประโยชน์จากการให้สินเชื่อเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อคอกเบี้ยเงินฝากและเพื่อการต่าง ๆ โปรดสังเกตยอดรวมการให้สินเชื่อทั้งระบบของธนาคารพาณิชย์ไทยสิ้นสุด ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2543 มีจำนวนยอดเงินให้สินเชื่อรวมทั้งสิ้น 3,574,504,734,401.86 บาท (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 เงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทยสิ้นสุด ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2543

หน่วย : บาท

ธนาคารพาณิชย์ไทย	ยอดเงินฝาก
กรุงเทพ	998,016,607,997.27
กรุงไทย	840,168,231,181.05
กสิกรไทย	641,234,505,790.55
ไทยพาณิชย์	587,024,146,206.31
กรุงศรีอยุธยา	361,633,005,381.89
ทหารไทย	262,838,609,066.22
นครหลวงไทย	219,907,793,962.75
ไทยธนาคาร	167,481,699,171.75
ศรีนคร	162,088,063,880.02
เอเชีย	136,080,507,601.66
ดีบีเอส ไทยท努	72,316,438,547.79
สแตนคาร์ดชาร์เตอร์ด นครชน	54,791,852,519.48
ยูโอบี รัตนสิน	42,925,507,890.52
รวมยอดเงินฝากทั้งสิ้น	4,546,506,969,197.26

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์ไทยสิ้นสุด ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2543

หน่วย : บาท

ธนาคารพาณิชย์ไทย	สินเชื่อ
กรุงเทพ	730,340,387,392.56
กรุงไทย	681,908,983,403.07
ไทยพาณิชย์	457,665,052,357.45
กสิกรไทย	456,814,261,447.40
กรุงศรีอยุธยา	319,620,499,054.09
ทหารไทย	253,895,337,304.24
นครหลวงไทย	182,866,532,561.36
ไทยธนาคาร	135,225,128,747.40
ศรีนคร	116,959,433,339.72
เอเชีย	107,609,559,562.99
ดีบีเอส ไทยท努	77,265,940,077.25
สแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด นครธน	48,961,690,156.94
ยูโอบี รัตนสิน	5,371,928,997.39
รวมยอดสินเชื่อทั้งสิ้น	3,574,504,734,401.86

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) ธนาคารพาณิชย์มีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงระบบการจ่ายเงินของประชาชนภายในและต่างประเทศ โดยที่ธนาคารพาณิชย์เป็นแหล่งระดมเงินทุน มีเงินสดอยู่ในมือมากพอที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินดังกล่าวในข้อ 2 แล้วนั้น เพื่อความเหมาะสมด้วยประการทั้งปวงเป็นเหตุให้ธนาคารต้องตกอยู่ในฐานะคนกลาง หรือเป็นตัวแทนของผู้ฝากเงินและผู้กู้ยืมเงิน (ลูกค้า) ในการรับเงินและชำระเงินทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะธุรกิจการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เช่น การชำระหนี้เงินสดด้วยตราสารชนิดต่าง ๆ อาทิ ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงิน และเช็ค ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเช็คนั้นเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายภายในประเทศมากกว่าตัวเงินประเภทอื่น และธนาคารพาณิชย์ต้องอยู่ในฐานะเป็นผู้จ่ายเงินตามเช็คที่ผู้สั่งจ่ายมีคำสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินตามความประสงค์ของผู้สั่งจ่าย กรณีที่เป็นเช็คต่างธนาคาร ๆ ธนาคาร ๆ อาจอยู่ในฐานะเป็นตัวแทนเรียกเก็บเงินตามเช็คจากธนาคาร ๆ ผู้จ่ายเพื่อเป็นการบริการลูกค้าของตนอีกด้วย นอกจากนี้จะใช้เช็คแล้วปัจจุบันการได้ใช้บัตรเครดิต (Credit Cards) บัตรถอนและฝากเงินอัตโนมัติ (Auto Teller Machine Cards) หรือ ATM Card ของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ก็เป็นที่นิยมสำหรับนักธุรกิจและประชาชนทั่วไปมากขึ้น ซึ่งนับว่าสะดวกกว่าการใช้เช็คเสียอีก ทั้งเป็นการแบ่งเบาภาระการทำงานของพนักงานรับจ่ายเงิน (Teller) ได้มากมาย และในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ได้นำวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งประเทศที่พัฒนาแล้วนิยมใช้กันอย่างกว้างขวางกันในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวก ปลอดภัย และประหยัดทั้งฝ่ายตนเองและลูกค้าผู้ขอใช้บริการ เช่น ระบบการหักโอนเงินโดยระบบคอมพิวเตอร์ (Electronic Funds Transfer System) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า เครื่อง “EFTS” และการให้บริการโอนเงิน ณ จุดขาย (Electronic Funds Transfer at Point of Sale หรือ “EFTPOS”) วิธีการคือ มีการติดตั้งเครื่องดังกล่าวเป็นระบบเชื่อมโยงระหว่างธนาคารกับห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้าต่าง ๆ ตามที่ตกลงกันได้ ลูกค้าที่ถือบัตรสมาชิกของธนาคารที่ให้บริการ EFTPOS สามารถใช้บริการสั่งซื้อสินค้าต่าง ๆ โดยไม่ต้องพกเงินสดจำนวนมาก เมื่อร้านค้าได้รับบัตรก็จะทำการรูดบัตรผ่านตัวเครื่อง EFTPOS เพื่อให้อ่านข้อมูลและกดจำนวนเงินราคาสินค้า ลูกค้าก็จะกดรหัสประจำตัวบนเครื่อง เครื่องจะโอนเงินจากบัญชีของลูกค้าไปเข้าบัญชีร้านค้าโดยอัตโนมัติ อนึ่ง หากย้อนหลังไปในอดีตจนถึงปัจจุบัน ธนาคาร ๆ มีบทบาทสำคัญในการโอนเงินทางไปรษณีย์ (Mail Transfer) การโอนเงินโดยครีฟท์ธนาคาร (Banker's Draft) การโอนเงินโดยเช็คพนักงานเงินสด (Cashier's Cheque หรือ

Cashier's Order) การโอนเงินโดยเช็คเพื่อการเดินทาง (Traveller's Cheque) และเช็คเตอร์ออฟเครดิตเพื่อการเดินทาง (Traveller's Letter of Credit) รวมทั้งการโอนเงินทางโทรเลข (Telegraphic) โทรศัพท์ทางไกล (Telephonic Transfer) และโทรพิมพ์ (Telex) ซึ่งเป็นที่นิยมมากในปัจจุบันเพราะธนาคาร ฯ ได้นำเทคโนโลยีจากสื่อคมนาคมสมัยใหม่มาให้บริการลูกค้าผู้โอนเงินเดินทางเป็นผลให้ผู้รับเงินปลายทาง ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นลูกค้าของธนาคารเช่นเดียวกันได้รับเงินโอนรวดเร็วมากยิ่งขึ้น สำหรับการโอนเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Funds Transfer หรือ EFT) ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในการโอนเงินระหว่างประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถทำกันได้อย่างรวดเร็ว ทุกรายการโอนเงินระหว่างกันก็แล้วเสร็จสมบูรณ์¹³ ส่วนการโอนเงิน ณ จุดขายด้วยเครื่อง EFTPOS นั้นจัดได้ว่าเป็นการนำเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ใหม่ล่าสุดสำหรับธนาคาร ฯ ในประเทศไทย จึงเป็นที่คาดว่าในอนาคตนักธุรกิจชั้นนำและบุคคลระดับสูงแทบจะไม่มี ความจำเป็นในการพกพาเช็คและเงินสดติดตัวมากเกินไป เพราะวิธีดังกล่าวสะดวกกว่าการใช้เช็คมาก แต่สำหรับในภาวะปัจจุบันการพกพาเงินสดติดตัวบ้างคงมีความจำเป็นอย่างมาก และหลีกเลี่ยงโดยสิ้นเชิงไม่ได้ยู่ดี

(4) ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้สร้างเงินจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยที่นักเศรษฐศาสตร์สาขาการคลังย่อมมีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับการเงินและการธนาคารอยู่ด้วย นักเศรษฐศาสตร์ได้แบ่งเงินในระบบออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) เงินเหรียญ (เหรียญกษาปณ์ หรือ Coins)
- 2) เงินธนบัตร (เงินกระดาษหรือ Paper Notes หรือ Money Papers)
- 3) เงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (เงินฝากกระแสรายวัน

หรือ Demand Deposits หรือ Checking Account)

เงินประเภท 1) และ 2) นั้น รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังเป็นผู้สร้างขึ้นมาจากกล่าวคือ เงินเหรียญผลิตโดยกรมธนารักษ์ สำหรับธนบัตรนั้นสั่งพิมพ์โดยกระทรวงการคลังผ่านทางธนาคารแห่งประเทศไทย ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องและสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ นั่นคือ การผลิตเหรียญกษาปณ์ และการสั่งพิมพ์ธนบัตรนั้นจะ

¹³เจริญ เจษฎาวัดย์. ทางสู่นายธนาคาร. (The Banker to be) กรุงเทพมหานคร : ศรีเมืองการพิมพ์, มปป. หน้า 144.

กระทำตามใจชอบไม่ได้เลย แต่จะต้องผลิตหรือสั่งพิมพ์รวมแล้วได้สัดส่วนหรือเท่ากับทุนสำรองเงินตราที่ประเทศมีอยู่ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยเงินตรา เช่น ประเทศมีทุนสำรอง 100,000 ล้านบาท (หนึ่งแสนล้านบาทถ้วน) เช่นนี้ก็จะผลิตเหรียญและสั่งพิมพ์ธนบัตรรวมกันแล้วเป็นจำนวนเท่ากัน คือ ไม่เกิน 100,000 ล้านบาท ทั้งนี้เพื่อจะได้สัมพันธ์กับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศซึ่งถ้าหากไม่สัมพันธ์กัน เช่นผลิตหรือสั่งพิมพ์มากกว่าความต้องการหรือความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ย่อมเป็นผลให้ค่าของเงินตกต่ำลงและเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นโดยง่าย เพราะปริมาณเงินมีมากกว่าความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจนั่นเอง จะสังเกตได้จากประเทศที่ประสบภาวะสงคราม หรือความไม่สงบภายในอาจมีความจำเป็นต้องสร้างจำนวนเงินให้มากขึ้น 10 - 20 % โดยที่ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจไม่มีเลขหรือมีต่ำกว่าปกติ ย่อมส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นได้โดยง่ายสำหรับเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามนั้น ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้สร้างขึ้นเป็นจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจเสรี และสามารถสร้างเงิน (Money Creation) ได้โดยไม่มี การจำกัดจำนวน คราบโคที่ธนาคาร ฯ ดำเนินธุรกิจการให้กู้ยืมเงิน กล่าวคือ เป็นการสร้างเงินฝากขึ้นมาได้ด้วยการให้กู้ยืมนั่นเอง วิธีการซึ่งธนาคารพาณิชย์ในอดีตกระทำคือ เมื่อธนาคารรับฝากเงินรวมทั้งทองคำและเหรียญโลหะต่าง ๆ ไว้ ธนาคารก็จะออกใบรับให้ผู้ฝากเก็บไว้เป็นหลักฐาน ใบรับที่ธนาคารออกให้ นั้นสามารถใช้แทนเงินตราได้ ซึ่งธนาคาร ฯ จะออกใบรับให้มีจำนวนมากกว่าเงินและสิ่งของมีค่าต่าง ๆ ที่รับฝากไว้ก็ได้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าธนาคาร ฯ สามารถสร้างเงินตรา (ใบรับ) ขึ้นโดยไม่จำกัดจำนวนโดยที่เงินตรามีได้เพิ่มขึ้นตามความเป็นจริง ขณะเดียวกันธนาคาร ฯ ก็ได้นำเงินตราและทองคำที่รับฝากไว้นั้นบางส่วนไปให้บุคคลอื่นกู้ยืมได้โดยมีหลักประกันและธนาคาร ฯ ได้รับความประโยชน์ในรูปแบบอัตราดอกเบี้ย ในสมัยต่อมาใบรับที่ธนาคารออกให้ไว้กับผู้ฝากเงินนั้นได้วิวัฒนาการเป็น "Bank Notes" ซึ่งถือว่าเป็นหนังสือสัญญาของธนาคาร ฯ ที่จะจ่ายเงินให้แก่ผู้ถือ ธนาคาร ฯ สามารถออก Bank Notes ให้แก่ผู้ฝากเงินและผู้ที่ยืมเงินของธนาคาร ฯ ทั้งสามารถผลิต Bank Notes ออกมาได้เป็นจำนวนมากเท่าที่ธนาคาร ฯ ต้องการ ซึ่งอาจมีจำนวนมากกว่าเงินตราหรือทองคำที่ธนาคาร ฯ รับฝากไว้ และผู้ฝากสามารถใช้ Bank Notes ได้เสมือนหนึ่งเป็นเงินตรา แสดงว่าธนาคาร ฯ สามารถสร้างเงินตราขึ้นมาได้เองในระบบ การที่ธนาคาร ฯ ทำเช่นนั้นได้ก็เพราะใบรับหรือ Bank Notes ที่ธนาคาร ฯ ออกให้แก่ผู้ฝากเงินนั้น มีผู้ฝากเงินเพียงไม่กี่รายที่นำไปรับหรือ Bank Notes นั้นไปแลกเปลี่ยน

(หรือถอน) เงินตรา ทองคำ หรือเหรียญโลหะต่าง ๆ พร้อมกันหรือในเวลาเดียวกัน แต่ แท้ที่จริงแล้วยังมีผู้ฝากรายใหม่ได้นำเงินตรา ทองคำ หรือเหรียญโลหะฝากไว้ในระบบ ของธนาคารฯ อีกเรื่อย ๆ ธนาคารฯ คงมีภาระที่จะต้องระมัดระวังให้มีเงินตราไว้ในเซฟ ของธนาคารฯ เพื่อให้เพียงพอที่จะจ่ายคืนให้แก่ผู้ฝาก หรือผู้กู้ยืมรายอื่น ๆ ที่ต้องการถอน เงินออกไป ปัจจุบันเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม (Demand Deposits) หรือบัญชีเงิน ฝากที่ต้องใช้เช็คในการถอนเงินซึ่งเรียกว่า “Checking Account” นั้น ได้มีบทบาทสำคัญที่ เข้าไปแทนที่ Bank Notes เพราะการฝากเงินในบัญชีประเภทนี้เป็นที่นิยมแพร่หลายทั้ง บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ผู้ฝากเงินไว้กับธนาคาร ฯ ได้รับความสะดวกและปลอดภัย ในการชำระหนี้และการรับเงินโดยใช้เช็ค (Cheque) เป็นตราสารชำระหนี้แทนเงินสดซึ่ง ธนาคาร ฯ จัดพิมพ์ขึ้นเอง เมื่อมีผู้มาขอกู้ยืมเงินและมีข้อตกลงไว้กับธนาคาร ฯว่าจะนำ เงินนั้นฝากไว้ในบัญชีเงินฝากและระบุดอกเงินกู้ยืมที่ผู้กู้ยืมฝากไว้นั้น ตัวเลขจำนวนเงิน ฝากในบัญชีของธนาคาร ฯ จะเพิ่มมากขึ้นโดยที่จำนวนเงินที่แท้จริงมิได้เพิ่มขึ้น แสดงให้ เห็นว่าธนาคาร ฯ สามารถสร้างเงินฝากขึ้นได้เองโดยการให้กู้ยืม ยิ่งให้กู้ยืมมากก็สร้างเงิน ฝากได้มากขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นถ้าประชาชนนำเงินไปฝากไว้กับธนาคาร ฯ เป็น จำนวนมาก ย่อมเป็นผลให้ธนาคาร ฯ มีโอกาสให้กู้ยืมมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่า “เงินฝาก สร้างเงินกู้ยืม ขณะเดียวกันเงินให้กู้ยืมก็สร้างเงินฝากเช่นเดียวกัน”¹⁴ กล่าวคือ เมื่อผู้กู้ยืม ได้นำเงินนั้นไปใช้ประกอบการทางเศรษฐศาสตร์และหรือธุรกิจ นอกจากจะมีโอกาสได้ กำไรแล้วยังเป็นการสร้างงานให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้และหากรู้จักประหยัดคอออม รายได้บางส่วนแล้วนำเข้าฝากไว้ในธนาคาร และธนาคารสามารถนำเงินที่รับฝากไว้นั้นไป ใช้ประโยชน์ด้วยการให้คนอื่นกู้ยืมเพื่อสร้างเงินฝากต่อไปอีก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เงินฝาก สร้างเงินกู้ เงินกู้สร้างเงินฝาก เงินฝากสร้างเงินฝาก วนเวียนเช่นนี้ตลอดไปเสมือนหนึ่ง เป็นวงจรชีวิตธุรกิจการธนาคารอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าธนาคารพาณิชย์สร้างเงิน ฝากขึ้นมาได้เอง จากการที่ธนาคาร ฯ ได้ให้บุคคลอื่นกู้ยืมไปนั้นเป็นความจริง โดยมีวิธี การคือ การใช้เช็คเพื่อส่งจ่ายเงินในลักษณะหนึ่งลักษณะใดใน 2 ลักษณะ คือ

ก) กรณีที่ธนาคารรับฝากเงินสดจากลูกค้าในบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งผู้ ฝากเงินจะต้องใช้เช็คของธนาคารนั้นสั่งจ่ายถอนเงินเป็นคราว ๆ ไป เป็นการอำนวยความสะดวก และปลอดภัยกับผู้ฝากและผู้รับ

¹⁴ กุมิ โชคเหมาะะ. เรื่องเดียวกัน. หน้า 23.

ข) กรณีที่ธนาคารฯ ให้เครดิตแก่ลูกค้าด้วยการให้กู้ยืม โดยเปิดบัญชีเงินฝาก กระแสรายวันเพื่อให้ผู้กู้ใช้เช็คสั่งจ่ายถอนเงินเป็นคราว ๆ ไป

(5) ธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมืออันสำคัญของรัฐในด้านที่เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศ โดยที่การดำเนินนโยบายทางการเงิน (Monetary Policy) ของประเทศเป็นหน้าที่โดยตรงของธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะธนาคารกลาง เพื่อให้ปริมาณเงิน (Money Supply) ในระบบเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระดับที่เหมาะสมให้มีมากเกินไปจนเป็นเหตุให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ หรือมีน้อยเกินไปจนเป็นเหตุให้เกิดภาวะเงินฝืดขึ้นได้ สำหรับการแก้ปัญหาเงินฝืดหรือเงินหายาก หรือไม่เพียงพอ รัฐอาจแก้ไขปัญหาค่าได้ด้วยการเพิ่มเงินเหรียญและธนบัตรด้วยการผลิตหรือสั่งพิมพ์เพิ่มขึ้น หรืออาจลดการผลิตหรือการสั่งพิมพ์ลงก็ได้ หากมีปัญหาด้านเงินเฟ้อ ทั้งนี้เพื่อให้ปริมาณคงที่ แต่การแก้ปัญหาปริมาณเงินหรือจำนวนเงินตามตัวเลขที่ปรากฏในบัญชีของระบบธนาคาร รัฐไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังตนเอง จำต้องอาศัยกฎหมายและธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายในระบบนั่นเองเป็นเครื่องมือในการแก้ไขโดยตรง ภายใต้การควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นธนาคารกลางของรัฐบาล

วิธีการที่ธนาคารกลางใช้ในการควบคุมปริมาณเงินของประเทศโดยใช้ธนาคารพาณิชย์เป็นเครื่องมือมี 2 วิธี คือการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินสดสำรอง (Reserve Requirement Ratio) และการซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาล (Open Market Operations) กล่าวคือ

1) การเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนเงินสดสำรอง ก่อนอื่นควรทำความเข้าใจคำว่า “เงินสดสำรอง” พอสังเขป “เงินสดสำรอง” (Reserve Requirement) นั้น กฎหมายบัญญัติให้มีไว้เพื่อให้ธนาคาร ฯ มีสภาพคล่อง มีความปลอดภัย และผู้ฝากเงินมั่นใจว่าจะได้รับเงินจากธนาคาร ฯ เมื่อต้องการจะเบิกหรือถอนเงินจากธนาคาร¹⁵ นอกจากนี้ยังมีไว้เพื่อเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมเครดิตและปริมาณเงินของประเทศในการดำเนินนโยบายทางการเงินของรัฐ วิธีการคือ ถ้ารัฐต้องการลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลง เพราะเหตุมีเงินเฟ้อมาก ก็จะเพิ่มอัตราเงินสดสำรองให้สูงขึ้น ย่อมเป็นผลให้เงินฝากของธนาคาร ฯ ทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบลดลง ธนาคาร ฯ ไม่อาจสร้างเงินฝากได้เพิ่มมากขึ้น

¹⁵ อนุมาตรา 11 และ 11 ทวิ

เนื่องจากมีเงินให้กู้ยืมน้อยลง แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ารัฐต้องการเพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจขึ้นเพราะเหตุมีความต้องการเงินสูงขึ้น แต่เงินมีปริมาณน้อยไม่ได้สัดส่วนกับความ ต้องการ ก็จะลดอัตราส่วนเงินสดสำรองลงมา ย่อมเป็นผลให้ธนาคารฯ ทั้งหลายในระบบมีเงินฝากเพิ่มขึ้นให้กู้ยืมได้มากขึ้นอีกทั้งยังสร้างเงินฝากได้เพิ่มขึ้นด้วย

2) การซื้อขายหลักทรัพย์รัฐบาล เป็นวิธีที่นิยมมากในสหรัฐอเมริกาและ ยุโรป รวมทั้งประเทศที่มีการพัฒนาตลาดทุนแล้วเป็นส่วนใหญ่ วิธีการคือ ถ้าต้องการลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจลง ธนาคารกลางจะนำหลักทรัพย์รัฐบาลออกขายโดยให้ดอกเบี้ยอันเป็นผลตอบแทนค่อนข้างสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารฯ จะจ่ายให้ ผู้ซื้อจะพากันถอนเงินจากธนาคารฯ แล้วนำไปซื้อหลักทรัพย์ รัฐบาลซึ่งให้ผลตอบแทนในส่วนอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าย่อมเป็นผลให้ปริมาณเงินในประเทศลดลงได้ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าต้องการเพิ่มปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจขึ้น ธนาคารกลางจะซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลที่บุคคลทั่วไปถืออยู่จำนวนมาก โดยเฉพาะทำการซื้อในตลาดทุนหรือตลาดหลักทรัพย์ ผู้ขายก็ได้นำเงินที่ขายหลักทรัพย์ได้นั้นไปฝากไว้ที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผลให้ธนาคารฯ มีเงินฝากมากขึ้น ย่อมปล่อยสินเชื่อได้มากขึ้นและสร้างเงินฝากได้มากขึ้นด้วย

4. การควบคุมบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมาย

อำนาจและมาตรการต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้เพื่อควบคุมกิจการธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 นั้น กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้ใช้อำนาจในการควบคุมและสั่งการแก่ธนาคารพาณิชย์ และในบางเรื่องก็ให้อำนาจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่จะสั่งการด้วยความเห็นชอบหรือมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งอำนาจในการควบคุมและสั่งการเหล่านี้ อาจแยกตามหลักการสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

การจัดตั้งธนาคาร ธนาคารจะต้องจัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทมหาชน จำกัด ซึ่งมีการควบคุมโดยพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัดอยู่แล้ว และจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง¹⁶ ซึ่งย่อมจะต้องใช้ดุลยพินิจโดยพิจารณาจากขนาดของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการของสังคม

¹⁶มาตรา 5

การเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ¹⁷ และการขยายสาขา ซึ่งจำกัดให้เฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศเท่านั้น¹⁸ นั้น ก็จะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ทุนของธนาคาร ปกติธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจด้วยเงินทุนของผู้ฝาก แต่ธนาคารก็ต้องมีทุนของตนเองเพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยของผู้ฝากเงินและเจ้าหน้าที่ของธนาคาร กฎหมายจึงได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนไว้เป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สินหรือภาระผูกพันตามหลักเกณฑ์¹⁹

สำหรับสาขาธนาคารต่างประเทศกำหนดให้ดำรงเงินกองทุนดังกล่าวในรูปของสินทรัพย์ที่รัฐมนตรีกำหนด²⁰

การกำหนดอัตราส่วนของทุนนอกจากจะเป็นเครื่องประกันความปลอดภัยของผู้ฝากเงินและเจ้าหน้าที่แล้ว ยังช่วยให้รัฐบาลสามารถควบคุมการขยายขอบเขตและปริมาณธุรกิจให้เป็นไปในทางและระดับที่เหมาะสม โดยใช้อัตราส่วนเงินกองทุนเป็นเครื่องมือบีบบังคับในทางอ้อม ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเพิ่มทุน หรือกันกำไรไว้เป็นสำรองส่วนทุนให้มากเมื่อธุรกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

การดำรงเงินสดสำรอง ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินสดสำรองไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่ละวันเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินฝากและหรือเงินกู้ยืมไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด²¹ (มาตรา 11)

เงินสดสำรองนั้นเป็นส่วนสำคัญที่สุดของสินทรัพย์สภาพคล่องที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องดำรงไว้ให้เพียงพอ เนื่องจากเงินที่ธนาคารรับฝากจากประชาชนนั้นส่วนมากเป็นเงินที่ธนาคารต้องใช้คืนทันทีที่ผู้ฝากสั่งจ่ายเช็คหรือประสงค์จะถอนเงิน ธนาคารจึงต้องมีเงินสดสำรองไว้ส่วนหนึ่งเพื่อจ่ายตามคำสั่งของผู้ฝากโดยมิชักช้า การกำหนดอัตราส่วนของเงินสดสำรองจึงเท่ากับเป็นการบังคับให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องอย่างน้อยที่สุดต้องไม่ต่ำกว่าอัตราที่กำหนด ยิ่งกว่านั้นการเปลี่ยนอัตราส่วนเงินสด

¹⁷มาตรา 6

¹⁸มาตรา 7

¹⁹มาตรา 10

²⁰มาตรา 6

²¹มาตรา 11

สำรองยังมีผลอย่างกว้างขวางต่อความสามารถในการให้กู้ยืมหรือขยายสินเชื่อ และการสร้างเงินฝากของธนาคารพาณิชย์เป็นอันมาก

การจำกัดประเภทแห่งธุรกิจ โดยที่ธนาคารจะต้องจ่ายเงินตามคำสั่งจ่ายของผู้ฝากเงิน การลงทุนหรือนำเงินไปหาผลประโยชน์จึงต้องใช้ความระมัดระวังและให้สามารถถอนกลับคืนได้เมื่อจำเป็น กฎหมายจึงได้กำหนดข้อห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการบางอย่างอันอาจเป็นสิ่งที่ทำให้กระทบกระเทือนถึงฐานะการเงินและสภาพคล่องของธนาคารได้คือ

มาตรา 12 ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ กระทำการดังต่อไปนี้

- (1) ลดทุนโดยมิได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี
- (2) ให้สินเชื่อแก่กรรมการหรือประกันหนี้ใด ๆ ของกรรมการ หรือ รับรองรับอาวัลหรือสอดเข้าแก้หน้าในตัวเงินที่กรรมการเป็นผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วหรือผู้สตั๊กหลัง
- (3) รับหุ้นของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นประกัน หรือรับหุ้นของธนาคารพาณิชย์ จากธนาคารพาณิชย์อื่นเป็นประกัน
- (4) ซื้อหรือมีไว้เป็นประจำซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่
 - 1) เพื่อให้เป็นสถานที่สำหรับดำเนินธุรกิจ หรือสำหรับพนักงานและลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการให้ความเห็นชอบนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้
 - 2) เป็นการได้มาจากการชำระหนี้หรือจากการประกันการให้สินเชื่อ หรือจากการซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไว้แก่ธนาคารพาณิชย์นั้น จากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์
- (5) ซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดใดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น หรือซื้อหรือมีหุ้นมีมูลค่าหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใดหรือหลายชนิดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับการอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้
- (6) ซื้อหรือมีหุ้นธนาคารพาณิชย์อื่น เว้นแต่เป็นการได้มาจากการชำระหนี้ หรือการประกันการให้สินเชื่อแต่ต้องจำหน่ายภายในเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ได้มา หรือ

เป็นการได้มาโดยได้รับผ่อนผันจากรัฐมนตรีด้วยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ในการผ่อนผันนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ด้วยก็ได้

(7) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นให้แก่กรรมการ พนักงาน หรือลูกจ้างของ ธนาคารพาณิชย์นั้น เป็นค่านายหน้าหรือค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากการกระทำหรือ การประกอบธุรกิจใด ๆ ของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ นอกจากบำเหน็จ เงินเดือน เงินรางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ

(8) ขายหรือให้อสังหาริมทรัพย์ใด ๆ หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดแก่กรรมการ หรือซื้อทรัพย์สินจากกรรมการ ทั้งนี้ รวมถึงบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตามมาตรา 12 ทวิ ด้วย เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(9) กระทำการใด ๆ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือแก่ประโยชน์ของประชาชน หรือเป็นการเอาเปรียบลูกค้าหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไม่เป็นธรรม หรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือต่อการแข่งขันในระบบสถาบันการเงิน หรือเป็นการผูกขาดหรือจำกัดตัดตอนทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 13 กำหนดห้ามมิให้ธนาคารให้สินเชื่อหรือลงทุนหรือก่อภาระผูกพัน เพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเกินกว่าอัตราส่วนของเงินกองทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนด เว้นไว้แต่จะได้รับผ่อนผันจากรัฐมนตรี ทั้งนี้ ก็เพื่อต้องการให้ธนาคารพาณิชย์ กระจายเงินให้กู้ยืมออกไป แทนที่จะรวมความเสี่ยงไว้ที่บุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายได้ง่าย

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดข้อห้ามและคำสั่งให้ถือปฏิบัติในบางเรื่องที่เห็นว่า จำเป็นแก่การควบคุมหรือป้องกันมิให้ธนาคารพาณิชย์มีการกระทำอันไม่สมควรอื่นๆ

(ก) กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเปิดเผยฐานะ และกิจการตามแบบที่ กำหนด มีรายการแสดงสินทรัพย์และหนี้สินย่อ ณ วันสิ้นเดือนของทุกเดือน²² และให้ ประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ที่ผ่านการรับรองของผู้สอบบัญชีแล้ว²³

²²มาตรา 15

²³มาตรา 16

(ข) กำหนดห้ามมิให้บุคคลซึ่งเป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่งในธนาคารพาณิชย์ไปเป็นกรรมการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ธนาคารพาณิชย์อื่นในเวลาเดียวกัน เว้นแต่ตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย หรือตำแหน่งที่ไม่มีหน้าที่ปฏิบัติหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์²⁴

การกำหนดเกี่ยวกับดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการ เงินมัดจำ และหลักประกันที่พึงเรียก²⁵

(1) ข้อกำหนดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่พึงจ่าย ซึ่งแยกออกเป็นหลายอัตราตามประเภทของเงินฝาก การที่ต้องกำหนดในเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงสุดไว้ก็เพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันเงินฝากซึ่งกันและกันโดยการประมุขจ่ายดอกเบี้ยได้ การแข่งขันอย่างนั้นถ้ากระทำภายในขอบเขตที่สมควรก็เป็นการดี แต่ถ้าปล่อยให้กระทำโดยไม่มีขอบเขตจำกัดก็ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้

(2) ข้อกำหนดอัตราสูงสุดสำหรับดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ซึ่งจุดมุ่งหมายก็เพื่อจะรักษาอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยในขณะนั้น และใช้เป็นเครื่องมือในทาง Selective Control ด้วย เช่น กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บดอกเบี้ยจากกิจการอุตสาหกรรมตามเงื่อนไขที่กำหนด

(3) ข้อกำหนดอื่น ๆ เกี่ยวกับอัตราค่าสูงสุดของเงินมัดจำเลตเตอร์ออฟเครดิต

(4) อัตราค่าสูงสุดสำหรับหลักประกันเป็นทรัพย์สินในการค้ำประกัน

การให้รายงานกิจการ เพื่อให้สามารถควบคุมการปฏิบัติตามกฎหมาย และติดตามความเคลื่อนไหวทางฐานะการเงินและการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์²⁶ บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์ต้องยื่นรายงานลับตามแบบที่กำหนด

การตรวจสอบ²⁷ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แต่งตั้งผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์หรือมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่งตั้งพนักงานของธนาคารเป็นผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์ มีอำนาจและหน้าที่ตรวจสอบสินทรัพย์และกิจการของธนาคารพาณิชย์โดยใกล้ชิด เพื่อวิเคราะห์ว่าธนาคารพาณิชย์อยู่ในฐานะที่

²⁴มาตรา 19

²⁵มาตรา 14

²⁶มาตรา 23

²⁷มาตรา 24

สามารถชำระหนี้ (Solvent) ได้หรือไม่ การตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบต้องสรุปรายงานผลการตรวจสอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังทราบ เพื่อสามารถใช้ดุลยพินิจสั่งการแก้ไขหรือให้ดำเนินการตามที่สมควร

การเข้าควบคุมกิจการของธนาคารพาณิชย์ หรือการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบกิจการธนาคาร ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์มีการกระทำที่ไม่ปลอดภัย หรือฝ่าฝืนกฎหมายเป็นเนื่องนิจ ซึ่งถ้าปล่อยให้กระทำต่อไปจนถึงที่สุดก็จะทำให้ผู้ฝากเงินได้รับความเสียหายและอาจกระทบกระเทือนถึงความเชื่อถือในธนาคารอื่น ๆ อันผูกพันกับประโยชน์ของส่วนรวมนั้น รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ให้กู้ยืมเงินหรือลงทุน หรือทำได้ภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือสั่งควบคุมธนาคารพาณิชย์ หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตไม่ให้ดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งกฎหมายได้วางเกณฑ์ไว้ดังนี้ คือ

มาตรา 20 ฝ่าฝืนเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนดในการอนุญาตให้เปิดดำเนินงานตามมาตรา 5 มาตรา 6 หรือมาตรา 7

มาตรา 22 ฝ่าฝืนเกี่ยวกับการดำรงเงินสดสำรองตามมาตรา 11 เป็นเนื่องนิจ

มาตรา 25 มีการกระทำในลักษณะอันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ประโยชน์ของประชาชน

มาตรา 26 หยุดทำการจ่ายเงิน

สำหรับการควบคุม รัฐมนตรีจะตั้งคณะกรรมการควบคุมขึ้นตามมาตรา 28 ซึ่งย่อมมีอำนาจและหน้าที่จัดดำเนินการธนาคารพาณิชย์นั้นได้ทุกประการ โดยกรรมการและพนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้นจะดำเนินการธนาคารอีกต่อไปโดยมิได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการควบคุมไม่ได้²⁸ ในทางปฏิบัติรัฐมนตรีมักจะใช้มาตรการอื่น ๆ ที่อ่อนกว่าก่อน เช่น สั่งให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติการเพื่อแก้ไขฐานะ หรือการดำเนินการเสียก่อนภายในเวลาที่กำหนด²⁹ หากไม่เป็นผลจึงจะสั่งควบคุมธนาคารพาณิชย์นั้น หรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่กรณี

²⁸ มาตรา 29

²⁹ มาตรา 25

5. สาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์มีบริษัทในเครือ

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 บัญญัติไว้ว่า “การธนาคารพาณิชย์” หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด (ค) ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

“ธนาคารพาณิชย์” หมายความว่าธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์และหมายความถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วย ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงหมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด (ค) ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

ธนาคารพาณิชย์จัดเป็นธุรกิจให้บริหาร ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งในหลาย ๆ รูปแบบธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประการ³⁰ คือ ประการแรกการทำกำไรให้ได้สูงสุดตามต้องการ ประการที่สองการเพิ่มความเจริญเติบโต และเพิ่มสัดส่วนธุรกิจของตนในตลาด และประการที่สามการให้บริการและรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจและสังคม

เนื่องจากข้อจำกัดของธนาคารพาณิชย์ในการประกอบธุรกิจตามมาตรา 4 และโดยที่วัตถุประสงค์ของธนาคารประการสำคัญ คือการทำกำไรให้ได้สูงสุดตามต้องการหรือการทำกำไรเพื่อให้ผู้ที่เป็นเจ้าของได้รับผลตอบแทนมากที่สุด ทั้งนี้จะมีผลทำให้เกิดความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการ และผู้ที่ประสงค์จะลงทุนในหุ้นของธนาคาร ทำให้ธนาคารสามารถเพิ่มทุนดำเนินการได้โดยง่าย ดังนั้นนอกจากการทำกำไรจากการประกอบธุรกิจให้บริการตามปกติแล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังนำสินทรัพย์ที่มีไปลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์สภาพคล่อง และเพื่อหาราย

³⁰มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการและการบัญชีธนาคารพาณิชย์. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534. หน้า 8-9.

ได้จากการลงทุนในหลักทรัพย์ดังกล่าวจึงเกิดบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์ทั้งที่เป็นไปตามกฎหมายและที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ที่เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ บริษัทในเครือตามมาตรา 12 (5) และมาตรา 12 ทวิ (5)(6) ซึ่งมีการแจ้งหรือรายงานให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบและยินยอม ส่วนที่ไม่เป็นไปตามกฎหมาย คือ ไม่มีการแจ้งหรือรายงานให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบและยินยอม โดยให้มีการตรวจพบเองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทย

ดังนั้นจึงสรุปถึงสาเหตุที่ธนาคารพาณิชย์มีบริษัทในเครือได้ 2 กรณี ได้แก่

1. บริษัทในเครือที่มีการปฏิบัติโดยถูกต้องตามกฎหมาย จะมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อ

1.1 ประกอบธุรกิจที่ไม่อาจจะกระทำได้ตามกฎหมายเพื่อขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจ

1.2 เพิ่มสภาพคล่องในสินทรัพย์สภาพคล่อง

1.3 ผลตอบแทนหรือกำไรจากการลงทุน

2. บริษัทในเครือที่ไม่มีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย หรือเลียงกฎหมาย จะมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อคูดซับหรือถ่ายเทเงินจากธนาคารพาณิชย์ เพื่อ

2.1 นำเงินไปเล่นหุ้น

2.2 นำเงินไปซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ

2.3 นำเงินไปซื้อหุ้นเพิ่มทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ

การควบคุมบริษัทในเครือตามบทบัญญัติของกฎหมายจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. บริษัทในเครือที่เกิดจากธนาคารพาณิชย์ไปถือหุ้นโดยตรงตามมาตรา 12 (5) คือ ธนาคารพาณิชย์ไปซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น ข้อนี้ห้ามการถือหุ้นเว้นแต่ได้รับอนุญาตแต่มีได้ห้ามการให้สินเชื่อ

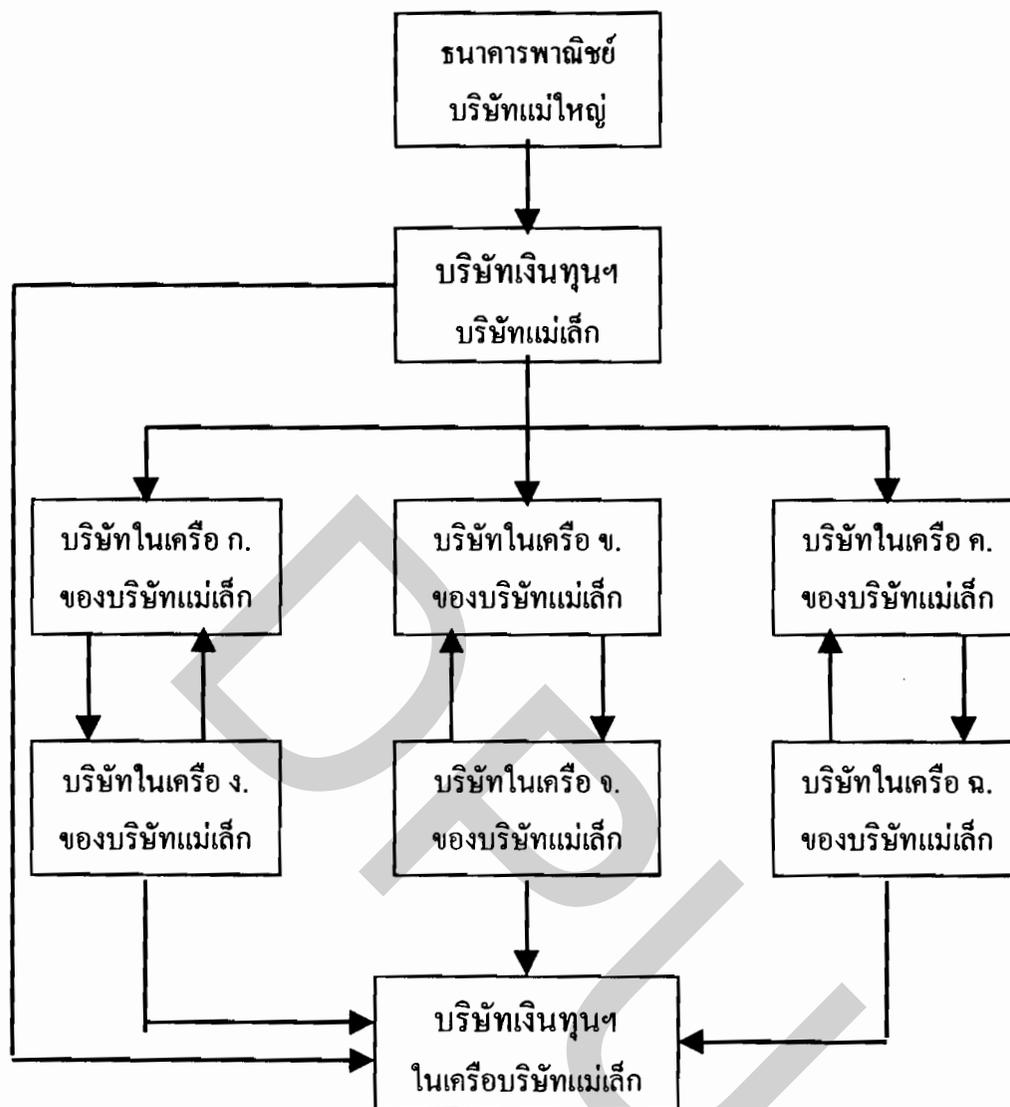
2. บริษัทในเครือที่เกิดจากกรรมการธนาคารพาณิชย์ คู่สมรสของกรรมการ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด และ

บริษัทจำกัดที่มีความเกี่ยวข้องกันในการถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละสามสิบ ข้อนี้ห้ามให้
 สันเชื่อหรือประกันหนี้ใด ๆ

การจัดตั้งบริษัทในเครือยุคปัจจุบัน ไม่จำเป็นที่จะต้องเอาตัวเอง คู่สมรส
 บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือนิติบุคคลที่ตนเอง บุตรและคู่สมรสดังกล่าวเป็นผู้ถือหุ้นอยู่
 มาเกี่ยวข้องให้เกิดอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยจะกำหนดโครงสร้างการถือหุ้นของ
 นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นมาให้มีบุคคลหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามาถือหุ้นเพียงส่วนน้อย
 เพื่อไม่ให้เข้าข้อห้ามของกฎหมายได้โดยไม่ยากด้วยการนำเอาบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วม
 กันในทางธุรกิจบ้าง ขอยืมชื่อของบุคคลที่ไม่มีส่วนได้เสียมาถือหุ้นแทนบ้าง และใช้
 พนักงานของตนเข้ามาเป็นผู้มีอำนาจจัดการในนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นนั้น โดยดำเนินกิจการ
 ไปตามคำสั่งของผู้บริหารจากสถาบันการเงินนั่นเอง เพราะฉะนั้นอัตราส่วนการถือหุ้น
 ของตนเอง คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องของบริษัทใน
 เครือที่จัดตั้งขึ้นมาจะมีอยู่เพียงส่วนน้อยหรือไม่มีเลย โดยเฉพาะผู้บริหารจะไม่ปรากฏ
 ชื่อเป็นผู้ถือหุ้นเลยก็มี บริษัทในเครือในลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องมือในการหา
 ประโยชน์ของผู้บริหารสถาบันการเงินนั่นเอง

อนึ่งยังมีบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์อีกประเภทหนึ่ง ที่ธนาคาร
 พาณิชย์ได้จัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละหลาย ๆ บริษัทโดยโครงสร้างผู้ถือหุ้นของบริษัท
 ต่าง ๆ เหล่านั้นไม่มีทางที่จะสาวไปถึงธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทแม่ได้ โดยเฉพาะผู้
 บริหารระดับสูงจะไม่เข้าไปถือหุ้นอยู่ด้วยเลย นอกจากผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกัน กล่าว
 คือ ให้บริษัทในเครือที่จัดตั้งขึ้นมาถือหุ้นไขว้กันเองเป็นส่วนใหญ่ และอาจจะมี
 พนักงานของบริษัทแม่เข้าไปร่วมถือหุ้นและเป็นผู้บริหารของบริษัทในเครืออื่น ๆ ลักษณะ
 ของกลุ่มบริษัทในเครือเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์ให้กับบริษัทแม่ใน
 ลักษณะต่าง ๆ

ทั้งสองกรณีนี้ไม่มีทางที่กฎหมายจะถือได้ว่าการกระทำของบริษัทในเครือเป็น
 การกระทำของธนาคารพาณิชย์บริษัทแม่ได้ อย่างไรก็ตามก็คิด เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจ
 จึงขอให้พิจารณาตัวอย่างแผนผังโครงสร้างความสัมพันธ์ในทางผลประโยชน์ของกลุ่ม
 ธุรกิจทั้งในและต่างประเทศดังนี้



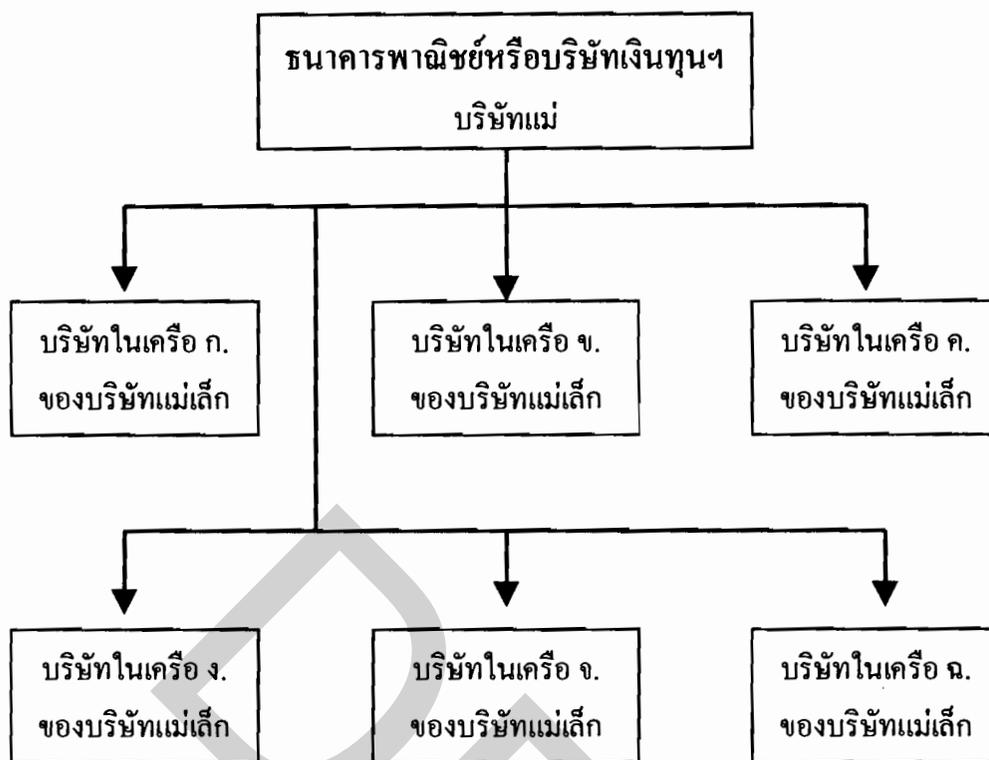
ภาพที่ 1 โครงสร้างความสัมพันธ์และการถือหุ้นแบบที่ 1³¹

³¹ชัยชาญ วินุทศิลา, เจาะวิกฤตสถาบันการเงินไทย. รายงานผลการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกริก, 2541. หน้า 161.

คำอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์และการถือหุ้นแบบที่ 1 ธนาคารพาณิชย์ บริษัทแม่ใหญ่ถือหุ้นในบริษัทเงินทุนฯ บริษัทแม่เล็กไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดหรือเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดโดยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย แต่จะมีผู้บริหารหรือพนักงานเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ในบริษัทเงินทุนฯ บริษัทแม่เล็กด้วย ซึ่งตามกฎหมายไม่สามารถนับรวมเป็นบุคคลเดียวกันได้ และธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นบริษัทแม่ใหญ่จะส่งพนักงานของตนเข้าไปควบคุมดูแลการบริหารงาน

บริษัทเงินทุนฯ ซึ่งเป็นบริษัทแม่เล็กจะจัดตั้งบริษัทในเครือขึ้นมาอีกทอดหนึ่ง เป็นบริษัท Holding Company หรือบริษัทประกอบธุรกิจอื่นใด หรือไม่ประกอบธุรกิจอะไรเป็นหลัก นอกจากกู้เงินเอามาเล่นหุ้นเพื่อพุงราคาในกลุ่มสถาบันการเงินของคน โดยบริษัทเงินทุนที่เป็นบริษัทแม่เล็กนี้จะเข้าไปถือหุ้นในบริษัทในเครือ ก. ข. และ ค. บริษัทละประมาณ 9% ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของแต่ละบริษัทในเครือนั้น และให้พนักงานของบริษัทเงินทุนฯ แม่เล็กเข้าไปถือหุ้นในกลุ่มบริษัทในเครือทุกบริษัท ๆ ละเล็กน้อยหรือคนละหุ้นในฐานะผู้เริ่มกิจการ ส่วนหุ้นที่เหลือก็จับคู่กันระหว่างบริษัทในเครือ ก. กับ ง. บริษัทในเครือ ข. กับ จ. บริษัทในเครือ ค. กับ ฉ. ถือหุ้นไว้กันเองบริษัทละเกิน 90% และบริษัทในเครือเหล่านี้ควบคุมการบริหาร โดยพนักงานของบริษัทเงินทุนแม่เล็ก หรือไม่ก็ลูกหลานญาติพี่น้องของผู้บริหารบริษัทเงินทุนแม่เล็ก

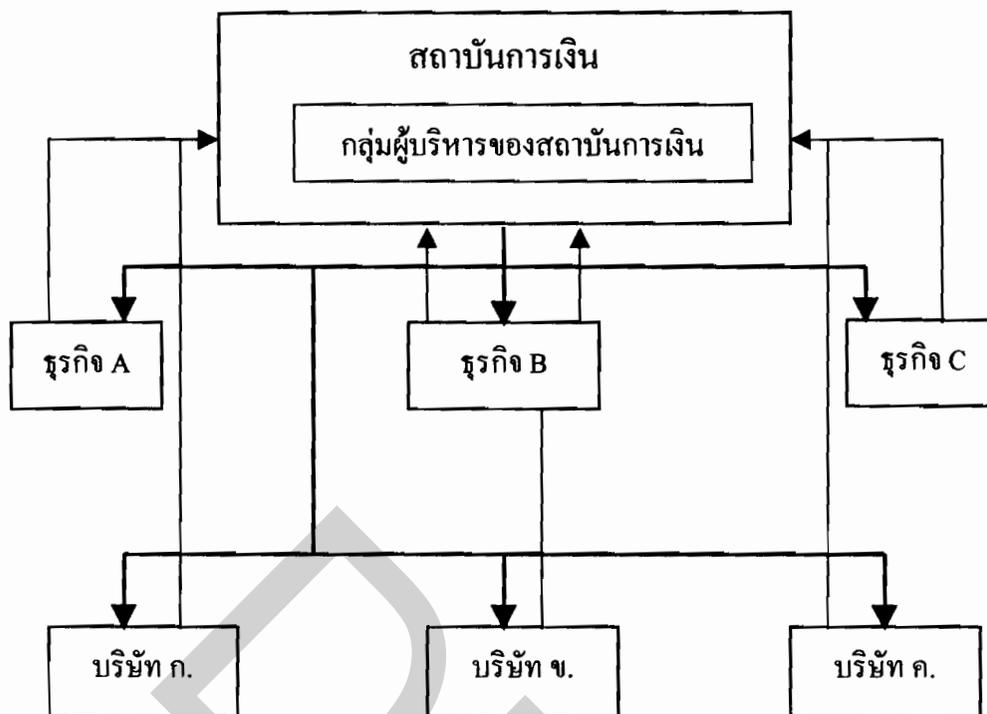
ส่วนบริษัทเงินทุนที่เป็นบริษัทในเครือบริษัทเงินทุนฯ แม่เล็กนั้น คงมีบริษัทเงินทุนฯ แม่เล็กนั่นเองเข้าไปถือหุ้นใหญ่โดยได้รับอนุญาตให้ถือได้ แต่ในขณะที่เดียวกันจะมีพนักงานของบริษัทแม่เล็กเข้ามาถือหุ้นและเป็นผู้บริหารอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังมีบริษัทในเครือ ง. จ. และ ฉ. ต่างเข้าไปถือหุ้นในบริษัทเงินทุนฯ ในเครือด้วย บริษัทละ 8-9 % ของจำนวนหุ้นของบริษัทเงินทุนฯ ในเครือ



ภาพที่ 2 โครงสร้างความสัมพันธ์และการถือหุ้นแบบที่ 2³²

คำอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์และการถือหุ้นแบบที่ 2 ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนฯ ที่เป็นบริษัทแม่จัดตั้งกลุ่มบริษัทในเครือขึ้นภายในประเทศ หรือบางรายถ้าผู้บริหารมีสายสัมพันธ์กับต่างประเทศก็อาจจะมีในต่างประเทศด้วย ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะมีบริษัทเงินทุนฯ แม่เข้าถือหุ้นไม่เกินอัตราตามกฎหมายและมีบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกันในทางธุรกิจอื่นหรือญาติพี่น้องเข้ามาถือหุ้นแทน มากน้อยแล้วแต่ความสำคัญของบริษัทในเครือนั้น ซึ่งไม่อาจนับรวมเป็นบุคคลเดียวกันได้ตามกฎหมาย และในขณะเดียวกันก็ส่งผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์นั้นมากำกับควบคุมการบริหารงานตามความประสงค์ของผู้บริหารระดับสูงของธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนฯ แม่

³²ชัยชาญ วิบูลศิลป์. เรื่องเดียวกัน. หน้า 162.



ภาพที่ 3 โครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มธุรกิจทั้งในและนอกประเทศตามแบบที่ 3³³

คำอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับกลุ่มธุรกิจทั้งในและนอกประเทศตามแบบที่ 3 กลุ่มผู้บริหารของสถาบันการเงินจะมีความสัมพันธ์ทางผลประโยชน์ในกลุ่มธุรกิจทั้งที่อยู่ต่างประเทศ (ธุรกิจ A ธุรกิจ B และธุรกิจ C) และในประเทศ (บริษัท ก. บริษัท ข. และบริษัท ค. ซึ่งมีบางบริษัทหรือบางธุรกิจไม่ได้ประกอบธุรกิจอะไรจริงจัง บางบริษัทมีทุนจดทะเบียนหนึ่งหมื่นบาทแต่ขอสินเชื่อได้เป็นพันล้านบาท) โดยอาจจะมีผู้บริหารของสถาบันการเงินบางคนไปมีส่วนเกี่ยวข้องในกลุ่มธุรกิจบางราย หรือหลายราย โดยการไปมีส่วนในการถือหุ้นบ้าง หรือผู้บริหารบางรายอาจไม่เข้าไปถือหุ้นด้วย แต่เป้าหมายอยู่ที่การมีผลประโยชน์ร่วมกันในธุรกิจที่บรรดากลุ่มธุรกิจเหล่านี้ไปขอสินเชื่อ หรือให้ก่อภาระผูกพันเพื่อตนด้วยวิธีใช้ทรัพย์สินที่มีราคาต่ำแต่แท้จริงค่า

³³ชัยชาญ วิบูลศิลป์. เรื่องเดียวกัน. หน้า 163.

กว่าจำนวนเงินที่ขอสินเชื่อไปหลายเท่าตัว แต่ตีราคาไว้สูงแล้วใช้เงินนั้นไปหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ และปล่อยทิ้งหนึ่กับหลักประกันราคาถูกไว้ให้สถาบันการเงินแก้ไขปัญหาเอาเอง การจัดตั้งบริษัทในเครือตามแบบ 1 และ แบบ 2 ถ้าเป็นการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการทำธุรกิจที่สถาบันการเงินไม่อาจกระทำได้ตามกฎหมาย ไม่มีเจตนาในการที่จะตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งดูดซับเงินจากสถาบันการเงินซึ่งเป็นบริษัทแม่หรือบริษัทเงินทุนในเครือบริษัทแม่ในลักษณะที่ไม่สมควรแล้ว ก็ไม่น่ารังเกียจ แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏบ่อยครั้งที่มีมักจะใช้บริษัทเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการถ่ายเทเงินจากสถาบันการเงินที่บริษัทแม่เข้าไปถือหุ้นอยู่บ้างตาม แบบ 1 หรือจากสถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่เสียเองตาม แบบ 2 ทั้งนี้โดยไม่มีหลักประกัน หรือมีหลักประกันราคาต่ำผิดปกติแต่ตีราคาหลักประกันไว้สูงเกินความเป็นจริงมาก แล้วใช้เงินนั้นไปทำธุรกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่อันเป็นสิ่งที่ดี หรือในทางร้ายก็เพื่อประโยชน์ของผู้บริหารเอง โดยทุกอย่างจะทำงานอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการซึ่งยากแก่การป้องกัน เปรียบเสมือนเชื้อโรคซึ่งพัฒนาความต้านทานต่อยาที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ในการบำบัดรักษาได้ผลไประยะหนึ่ง พอนานเข้าเชื้อโรคนั้นก็พัฒนาตัวเองขึ้นต่อต้านยานั้น และยาชนิดที่เคยใช้ได้ผลก็ไร้ประสิทธิภาพในการรักษาโรคนั้นได้อีกต่อไป ซึ่งจะต้องหาวิธีผลิตยาตัวใหม่ ออกมาอีก เช่นเดียวกันกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดกฎหมายของสถาบันการเงิน เมื่อได้ปรับปรุงมาตรการในการป้องกันและปราบปรามครั้งหนึ่งก็ใช้ได้ผลอยู่ระยะหนึ่ง สถาบันการเงินที่ผู้บริหารขาดความสำนึกต่อหน้าที่ก็จะหาวิธีใหม่ต่อไป และเป็นอยู่อย่างนี้ไม่มีวันจบสิ้น ดังจะเห็นได้ว่าล้าหลังแต่บทบัญญัติตามมาตรา 12(2) มาตรา 12 ทวิ และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ดังกล่าวแล้วในตอนต้น ไม่อาจจะป้องกันการกระทำที่หลีกเลี่ยงเหล่านี้ได้อีกต่อไป

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มบริษัทในเครือตาม แบบ 1 หรือ แบบ 2 หรือว่าเป็นกลุ่มธุรกิจตาม แบบ 3 จะมีพฤติการณ์ในการไปขอสินเชื่อหรือกู้ยืมหรือประกันหนี้หรือก่อภาระผูกพันให้กับตนแล้วกลุ่มบริษัทในเครือ หรือกลุ่มธุรกิจเหล่านี้จะนำเงินที่ได้มาจากสถาบันการเงินไปหาประโยชน์ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

(1) นำเงินไปเล่นหุ้นการค้าเงินในลักษณะนี้มีเป้าหมายอยู่สองประการ คือ ประการแรกเพื่อช่วยสร้างปริมาณซื้อขายหุ้นของสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีที่

ตนเองเข้าไปเปิดบัญชีซื้อขายเองหรือผ่านตัวแทน อีกประการหนึ่งก็เพื่อหวังผลกำไรจากการซื้อขายหุ้นเหล่านั้น

(2) นำเงินไปซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการ กรณีนี้เกิดประโยชน์ร่วมกันหลายฝ่ายที่เห็นได้ง่ายก็คือ สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่ หรือผู้ที่ให้เงินไปจะเป็นที่ปรึกษาให้บริการจัดทำหรือวิเคราะห์โครงการเพื่อการลงทุน หรือเป็นที่ปรึกษาในการจัดซื้อกิจการ หรือที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งจะได้รับค่าธรรมเนียมในการนี้ด้วยในอัตราที่ค่อนข้างสูง ส่วนบริษัทในเครือเมื่อซื้อหุ้นเพื่อครอบงำกิจการมาแล้วจะกลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่หรือไม่ก็ตาม ส่วนใหญ่จะไม่ได้คิดทำธุรกิจหรือลงทุนอะไรจริงจัง เว้นแต่จะเป็นธุรกิจที่มีอนาคตจริง ๆ โดยจะรอจังหวะราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์อยู่ในจังหวะขาขึ้น พอมีกำไรบ้างก็จะขายทิ้งไป เพราะการซื้อหุ้นส่วนใหญ่ดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามหลักการวิเคราะห์ที่ดีเพื่อการลงทุนที่แท้จริง จะเห็นได้จากการนำเงินไปซื้อหุ้นที่อยู่ในสภาพประสบความสำเร็จสูงในทางธุรกิจ หรือปราศจากปัจจัยพื้นฐานที่ดีในทางธุรกิจเป็นจำนวนมากไม่น้อย

การซื้อขายหุ้นเพื่อเก็งกำไรทั้งสองกรณีดังกล่าว ล้วนแต่เป็นการทำธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง แต่เนื่องจากผู้ซื้อขยถือเอาเงินของสถาบันการเงินไปเสี่ยง ไม่ใช่เงินของตนเองถ้ามีกำไรค่อยเอาทุนไปทยอยคืนให้ ซึ่งในภาวะเศรษฐกิจการเงินของประเทศมีความมั่นคงแข็งแรงอยู่ และตลาดหลักทรัพย์มีแต่ความคึกคัก คึกคักของตลาดอยู่ในช่วงขาขึ้นก็เป็นที่แน่นอนว่าต่างก็จะมีกำไรกันไม่มากนักน้อย เงินที่กู้ยืมมาก็สามารถทยอยชำระได้ แต่ถ้าเมื่อใดที่ภาวะเศรษฐกิจการเงินประสบภาวะผันผวนเกิดปัญหาต่าง ๆ ติดตามมา ภาวะของการซื้อขายหุ้นก็จะมีผลตรงกันข้ามทันที ผู้ที่เกี่ยวข้องก็ต้องได้รับความเสียหายไปตาม ๆ กันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในการดำเนินการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ผลที่ติดตามมาก็คือประสบกับภาวะขาดทุน หากมีผลขาดทุนมากความสามารถในการชำระหนี้ก็หมดไป หลักประกันการกู้ยืมที่เป็นหุ้นก็มีมูลค่าลดลงไปทุกวัน ท้ายที่สุดปัญหา ก็จะตกไปอยู่กับสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืมนำไปซื้อหุ้นเพิ่มทุนของสถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่ เมื่อสถาบันการเงินไม่ว่าธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนฯ มีการเพิ่มทุนแต่ละครั้ง หากการเพิ่มทุนมีจำนวนเงินไม่มากจนเกินไป สถาบันการเงินเหล่านั้นก็สามารถจะเพิ่มทุนได้โดยไม่มียาก โดยเฉพาะสถาบันการเงินที่มีผลประกอบการดี (โดยไม่ต้องคบบดบังบัญชีหรือบังคูล) ติดต่อกันมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว ก็จะได้รับความสะดวกจากประชาชนหรือแม้แต่ในแวดวงธุรกิจก็จะเข้าไปซื้อหุ้นเพิ่มทุนนั้น แต่ถ้าเมื่อใดที่

มีการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินที่ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในการบริหาร มีผลประกอบการที่แท้จริงไม่ดีหรือที่มีการขยายตัวเติบโตรวดเร็วเกินไป ก็อาจจะทำให้การเพิ่มทุนมีปัญหาเกิดขึ้นได้ถ้าจำนวนเงินที่ใช้ในการเพิ่มทุนมีจำนวนสูง ไม่ว่าจะด้วยความสมัครใจเองหรือเพราะถูกทางการบีบบังคับ การกระทำที่ไม่สมควรก็จะเกิดขึ้น โดยการกระทำของผู้บริหารสถาบันการเงินนั่นเอง รายการเคลื่อนย้ายเงินออกจากสถาบันการเงินดังกล่าวก็จะเกิดขึ้น โดยผ่านไปยังบริษัทในเครือที่ทำธุรกิจประจำเสมือนหนึ่งว่าถูกไปเพื่อใช้ในธุรกิจปกติ นั่น ซึ่งอาจจะเป็นการเคลื่อนย้ายด้วยการทยอยกู้ออกไปเป็นครั้งคราว แล้วกลุ่มบริษัทในเครือก็มากู้ต่อจากบริษัทแรก เป็นรายการที่ซับซ้อน ในที่สุดก็กลับเข้าไปซื้อหุ้นเพิ่มทุนของสถาบันการเงินนั่นเอง โดยเฉพาะในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ชื่อเสียงในการสามารถหาผู้ร่วมทุนจากต่างประเทศได้เป็นเครดิตอย่างหนึ่งของสถาบันการเงินไทย ก็เกิดรายการสร้างภาพขึ้นในสถาบันการเงินบางแห่งว่ามีผู้ลงทุนต่างประเทศเข้ามาซื้อหุ้นเพิ่มทุนด้วย ซึ่งแท้จริงแล้วเงินที่ผู้ลงทุนต่างชาตินำมาซื้อหุ้นเพิ่มทุนนั้นเป็นเงินที่ออกไปจากสถาบันการเงินนั่นเอง ด้วยวิธีการสร้างรายการอันซับซ้อนนั่นเองและบางรายการก็สามารถจับทุจริตได้ แต่บางรายการก็ยิ่งรอดมาได้

บทที่ 3

การเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์

เป็นธรรมดาที่ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีเงินทุนเป็นจำนวนมากต้องการที่จะขยายการลงทุนในธุรกิจอื่นที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลาหากเป็นเงินทุนส่วนตน แต่ในความเป็นจริงของธนาคารพาณิชย์นั้นเงินทุนส่วนใหญ่มาจากการหมุนเวียนในการฝากถอนของประชาชน ดังนั้นหากกฎหมายอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถลงทุนในธุรกิจอื่นได้ก็อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อประชาชนได้ หากว่าธุรกิจที่ธนาคารพาณิชย์ไปลงทุนเกิดขาดทุนและมีความเสี่ยงสูง

1. การลงทุนในธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศ

1.1 สหรัฐอเมริกา

การกำกับธนาคารพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทในเครือของสหรัฐอเมริกา¹ ดังปรากฏในคณะกรรมการธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา FRB (Federal Reserve Board หรือ Board of Governors of the Federal Reserve System) และ FDIC (Federal Deposit Insurance Corporation หรือ สถาบันประกันเงินฝาก) ทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลแหล่งสุดท้าย โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวิกฤตการณ์ ถ้าอยู่ในขั้นล้มละลายก็จะเห็นหน้าที่ของ FDIC ในการปฏิบัติต่อสาขาและบริษัทในเครือของธนาคารสหรัฐในต่างประเทศ

¹ธนาคารแห่งประเทศไทย, ฝ่ายกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์, กฎข้อบังคับและการกำกับธนาคารในนานาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยพัฒนาการกำกับธนาคารพาณิชย์, 2533. หน้า 18-19.

มาตรา 25 และ 25(a) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารกลางของสหรัฐอเมริกา (Federal Reserve Act 1931) และ มาตรา 4(c)(13) of the Bank Holding Company Act 1993 ได้ให้อำนาจแก่ธนาคารพาณิชย์ของสหรัฐที่จะไปดำเนินการนอกประเทศ โดย Federal Reserve Board เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขบัญญัติไว้ใน Regulation K ตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป และข้อกำหนดของ SEC (Securities and Exchange Commission) และ FRB กำหนดให้ใช้วิธีการรวมบัญชีสำหรับสาขาและบริษัทในเครื่องจักรธนาคารสหรัฐเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ และอัตราส่วนเงินกองทุนก็เป็นไปตามหลักบัญชีรวมด้วย แต่สำหรับสาขาหรือบริษัทในเครื่องจักรของธนาคารสหรัฐในต่างประเทศก็ได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจบางประเภท ซึ่งมีความเสี่ยงมากกว่าธนาคารแม่ได้ และการตรวจสอบของทางการสหรัฐจะครอบคลุมถึงสาขาและบริษัทในเครื่องจักรในต่างประเทศด้วย แต่สำหรับบริษัทในเครื่องจักรในต่างประเทศ การตรวจสอบยังต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ ด้วย

นอกจากนี้การปฏิบัติต่อธนาคารต่างประเทศในสหรัฐนั้นตามพระราชบัญญัติการธนาคารระหว่างประเทศ (International Banking Act of 1978) (พ.ศ. 2521) หรือ The “IBA” ได้ให้อำนาจแก่รัฐบาลกลางในการควบคุมกำกับสาขาและตัวแทนของธนาคารต่างประเทศในสหรัฐ ซึ่งแต่เดิมนั้นอยู่ในการควบคุมของแต่ละรัฐเท่านั้น โดยทั่วไปแล้วสาขาและบริษัทในเครื่องจักรของธนาคารต่างประเทศในสหรัฐจะต้องจัดทำรายงานเช่นเดียวกับธนาคารท้องถิ่น นอกจากนี้ FRB ยังกำหนดให้รายงานโครงสร้างและฐานะทางการเงินของธนาคารแม่โดยละเอียดด้วย โดยอาศัยการประยุกต์ใช้บทบัญญัติของ Bank Holding Company Act of 1956 (พ.ศ. 2499) หรือ The “BHCA”

ในเดือนธันวาคม 2527 FDIC ได้แก้ไขการดำรงสินทรัพย์และการรักษาระดับสินทรัพย์สำหรับสาขาที่มีประกัน โดยกำหนดวงเงินสำหรับการกระจุกตัวของความเสี่ยงในการชำระหนี้เป็นเงินตราต่างประเทศ และกำหนดให้มีบัญชีเงินกองทุนขั้นต่ำของสาขาซึ่งได้จากธนาคารแม่โดยอาศัยกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการรักษาระดับสินทรัพย์ ซึ่งมีอยู่แล้วตามกฎหมายดังกล่าว สาขาของธนาคารต่างประเทศจะให้ผู้ยืมแก่ประเทศที่ธนาคารแม่ตั้งอยู่ได้ไม่เกิน 2 เท่าของบัญชีเงินกองทุน (Capital Equivalency Ledger Account) และให้ผู้ยืมแก่ประเทศอื่นใดได้ไม่เกินประเทศละ 1 เท่าของบัญชีเงินกองทุนดังกล่าว และในเดือนกุมภาพันธ์ 2528 FDIC ก็ได้กำหนดกฎข้อบังคับใหม่เพิ่มอัตราส่วนการดำรงเงินกองทุนของสาขาธนาคารต่างประเทศที่มีประกันกับ FDIC จากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 6

Federal Reserve Act 1931 (Banking Law in the United State)

มาตรา 23 A เรื่องความเกี่ยวข้องกับบริษัทในเครือผลประโยชน์ ความว่า

(a)(1) ธนาคารสมาชิกและบริษัทย่อยอาจจะเข้าร่วมกันดำเนินธุรกิจครอบคลุม เช่นเดียวกับบริษัทในเครือ ถ้า

(A) ในกรณีของบริษัทในเครือ จำนวนรวมการดำเนินธุรกิจของธนาคารสมาชิกและบริษัทย่อยต้องไม่เกิน 10% ของเงินทุนและส่วนเกินทุนของธนาคารสมาชิก และ

(B) กรณีที่บริษัทในเครือทั้งหมด จำนวนรวมการดำเนินธุรกิจของธนาคารสมาชิกและบริษัทย่อยต้องไม่เกิน 20% ของเงินทุน และส่วนเกินทุนของธนาคารสมาชิก

(2) วัตถุประสงค์ของมาตรานี้ การดำเนินธุรกิจใด ๆ โดยธนาคารสมาชิกกับบุคคลใด ๆ จะถือเป็นการดำเนินธุรกิจกับบริษัทในเครือตามจำนวนการดำเนินธุรกิจมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร หรือโอนให้บริษัทในเครือ

(3) ธนาคารสมาชิกและบริษัทย่อยจะไม่ซื้อสินทรัพย์คุณภาพต่ำจากบริษัทในเครือ เว้นแต่ธนาคารหรือบริษัทย่อยไม่ดำเนินการตีราคาสินเชื่ออย่างอิสระ หรือได้รับมอบหมายให้ซื้อหุ้นปริมสิทธิ์ในสินทรัพย์ในระยะเวลาที่เข้าถึงสิทธิสินทรัพย์โดยบริษัทในเครือ

(4) การดำเนินธุรกิจที่ถูกครอบคลุมใด ๆ และการดำเนินธุรกิจใด ๆ ยกเว้นภายใต้ข้อย่อย (d) ระหว่างธนาคารสมาชิกและบริษัทในเครือจะต้องขึ้นอยู่กับระยะเวลาและเงื่อนไขที่ไม่เปลี่ยนแปลงกับการปฏิบัติของธนาคารเพื่อความปลอดภัยและมั่นคง²

²Federal Reserve Act 1931, Banking Law in the United State. (United State of America: Batterworth Legal Publishers, 1988), p.239.

Section 23A – Relations with Affiliates Restrictions on Transactions with Affiliates

(a)(1) A member bank and its subsidiaries may engage in a covered transaction with and affiliate only if-

บทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยตามมาตรา 12(5) นั้นธนาคารพาณิชย์สามารถที่จะลงทุนในธุรกิจใด ๆ ได้ แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น ในขณะที่บทบัญญัติกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ห้ามธนาคารพาณิชย์ลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นไม่เกิน 10% ของเงินกองทุนของธนาคาร ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่ากฎหมายของสหรัฐฯ จะให้อำนาจในการตัดสินใจของธนาคารพาณิชย์ในการลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นมากกว่ากฎหมายของไทย โดยคำนึงถึงหลักการความปลอดภัยและความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์เป็นหลักสำคัญ

(A) in the case of any affiliate, the aggregate amount of covered transactions of the member bank and its subsidiaries will not exceed 10 per centum of the capital stock and surplus of the member bank; and

(B) in the case of all affiliates, the aggregate amount of covered transactions of the member bank and its subsidiaries will not exceed 20 per centum of the capital stock and surplus of the member bank.

(2) For the purpose of this section, any transaction by a member bank with any person shall be deemed to be a transaction with an affiliate to the extent that the proceeds of the transaction are used for the benefit of or transferred to, that affiliate.

(3) A member bank and its subsidiaries may not purchase a low-quality asset from an affiliate unless the bank or such subsidiary, pursuant to an independent credit evaluation, committed itself to purchase such asset prior to the time such asset was acquired by the affiliate.

Any covered transactions and any transactions exempt under subsection (d) between a member bank and an affiliate shall be on terms and conditions that are consistent with safe and sound banking practices.

1.2 อังกฤษ

Banking Act 1987 CHAPTER 22 การลงทุน มาตรา 41 ความว่า

(1) ถ้าหากปรากฏว่าธนาคารพิจารณาแล้วมีความสนใจในผู้ฝากเงิน หรือกลุ่มผู้ฝากเงินที่มีความสามารถในการจัดการธุรกิจสาขาของธนาคาร อาจจะเป็นบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสามารถในการลงทุนและรายงานต่อธนาคาร-

(a) โดยปกติการปฏิบัติหรือระเบียบข้อบังคับของธุรกิจสาขาหรือรายละเอียดกฎเกณฑ์การปฏิบัติ

(b) ผู้ประกอบการในธุรกิจนั้นหรือผู้ควบคุมธุรกิจสาขา

และธนาคารจะให้รายละเอียดเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นในธุรกิจสาขานั้น ๆ

(2) ถ้าบุคคลตามอนุมาตรา (1) ตามความเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะต้องลงทุนตามวัตถุประสงค์ของบุคคลนั้น บุคคลนั้นอาจจะลงทุนในธุรกิจใด ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ตามเงื่อนไขของเวลา-

(ก) บริษัทที่ถือหุ้น , บริษัทสาขาหรือบริษัทร่วม ภายใต้การลงทุน

(ข) บริษัทสาขาหรือบริษัทร่วมของบริษัทที่ถือหุ้น

(ค) บริษัทที่ถือหุ้นในบริษัทสาขาหรือ

(ง) บริษัทที่ประกอบด้วยคนหลายคนซึ่งผู้มีอำนาจในการควบคุมทางการเงินถือหุ้น อย่างใดอย่างหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง ให้อำนาจในการจัดการหรือควบคุมดำเนินกิจการเกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ในการออกเสียงการประชุม

หรือธุรกิจของหุ้นส่วนซึ่งสาขาหรือสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ตามเงื่อนไขของเวลา

(3) ถ้าหากบุคคลภายใต้อนุมาตรา (1) มีความเห็นว่ามีคามจำเป็นที่จะต้องลงทุนในกรณีของอำนาจในการจัดการหุ้นส่วน บุคคลนั้นอาจจะลงทุนในธุรกิจ-

(ก) ห้างหุ้นส่วนใด ๆ ที่มีสมาชิกซึ่งมีอำนาจในการจัดการห้างหุ้นส่วนนั้น ๆ

(ข) ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของเวลาเป็นสมาชิกที่มีอำนาจในการจัดการ

(ค) ผู้ที่เกี่ยวข้องในกรณีซึ่งหุ้นส่วนมีอำนาจในการจัดการถือหุ้นเกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ ผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนที่มีอำนาจในการจัดการบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่ม

บุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งที่มีอำนาจในการจัดการหรือควบคุมการจัดการเกินกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ในการออกเสียงการประชุมทั่วไป หรือ

(ง) บริษัทสาขา บริษัทร่วมหรือบริษัทที่มีหุ้นในบทยุติ (b) หรือ (c) หรือบริษัทที่มีหุ้นของบริษัทสาขาต่าง ๆ

(4) ที่ซึ่งบุคคลภายใต้อนุมาตรา (1) ตัดสินใจที่จะลงทุนในธุรกิจโดยเหตุของอนุมาตรา (2) หรือ (3) ข้างต้น เขาจะได้ทราบผลจากประกาศรายงาน³

³Banking Act 1987 CHAPTER 22

Investigations Section 41.-

(1) If it appears to the Bank desirable to do so in the interests of the depositors or potential depositors of an authorized institution the Bank may appoint one or more competent persons to investigate and report to the Bank on-

(a) the nature, conduct or state of the institution's business or any particular aspect of it; or

(b) the ownership or control of the institution;

and the Bank shall give written notice of any such appointment to the institution concerned.

(2) If a person appointed under subsection (1) above thinks it necessary for the purposes of his investigation, he may also investigate the business of any body corporate which is or has at any relevant time been-

(a) a holding company, subsidiary or related company of the institution under investigation;

(b) a subsidiary of related company of a holding company of that institution;

(c) a holding company of a subsidiary of that institution; or

(d) a body corporate in the case of which a shareholder controller of that institution, either alone or with any associate or associates, is entitled to exercise, or control the exercise of, more than 20 per cent. Of the voting power at a general meeting;

or the business of any partnership of which that institution is or has at any relevant time been a member.

ผู้เขียนมีความเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายประเทศอังกฤษเกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจอื่นของธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 41 นั้น มีความรัดกุมและส่วนสำคัญคือความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในธุรกิจนั้นอย่างน้อยแค่ไหน ลักษณะการลงทุนมักจะอยู่ในรูปของกลุ่มธุรกิจเพื่อให้สะดวกต่อการควบคุม หากธุรกิจสาขานั้นที่ธนาคารเข้าไปลงทุนกระทำการผิดวัตถุประสงค์ก็จะมีการประกาศรายงานความผิดให้ทราบ

(3) If a person appointed under subsection (1) above thinks it necessary for the purposes of his investigation in the case of an authorized institution which is a partnership (“the authorized partnership”) he may also investigate the business of-

(a) any other partnership having a member in common with the authorized partnership;

(b) any body corporate which is or has at any relevant time been a member of the authorized partnership;

(c) any body corporate in the case of which the partners in the authorized partnership hold more than 20 per cent, of the shares or any partner in the authorized partnership, either alone or with any associate or associates, is entitled to exercise, or control the exercise of, more than 20 per cent, of the voting power at a general meeting; or

(d) Any subsidiary related company or holding company of any such body corporate as is mentioned in paragraph (b) or (c) above or any holding company of any such subsidiary.

(4) Where a person appointed under subsection (1) above decides to investigate the business of any body by virtue of subsection (2) or (3) above he shall give it written notice to that effect.

1.3 ญี่ปุ่น

การกำกับธนาคารพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบริษัทในเครือของญี่ปุ่น ดังปรากฏในเรื่องของขบวนการควบคุมดูแล โดยจำแนกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่⁴

ประการแรกคือ ระบบการธนาคารของประเทศญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น ธนาคารทั่วไป (all-banks รวมทั้ง city banks ด้วย) ธนาคารภูมิภาค (Regional banks) ธนาคารทรัสต์ (Trust banks) ธนาคารเพื่อสินเชื่อระยะยาว (Long-term credit banks) และธนาคารที่ทำการค้าระหว่างประเทศ (Foreign exchange banks) city banks เป็นธนาคารที่มีบทบาทที่สำคัญมากในการให้กู้ยืมระหว่างประเทศ โดยทั่วไปจะตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ และดำเนินการทั่วประเทศผ่านสำนักงานสาขาที่กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง สำหรับธนาคารเพื่อสินเชื่อระยะยาวตั้งขึ้นมาในปี พ.ศ. 2495 เพื่อช่วยเหลือตลาดทุนที่ยังไม่ได้พัฒนา โดยการออกหุ้นกู้ธนาคาร (Bank debentures) ได้ และต่อมาได้กลายเป็นแหล่งเงินทุนระยะยาวที่สำคัญของผู้กู้เงินจากต่างประเทศ และ The Bank of Tokyo เป็นธนาคารที่เชี่ยวชาญเรื่องการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ มีการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นรายการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการค้าระหว่างประเทศ

ประการที่สองของระบบธนาคารของประเทศญี่ปุ่นคือ ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่กับกิจการอุตสาหกรรมในเครือ การรวมกลุ่มอุตสาหกรรม (Zaibatsu) เกิดขึ้นมากในธุรกิจญี่ปุ่นในช่วงปีก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ปัจจุบันการรวมตัวกันแบบไม่เป็นทางการ (Keiretsu) เข้ามาแทน Zaibatsu ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และกิจการอุตสาหกรรมและกิจการทางการเงินในเครือยังคงอยู่ต่อไป

ประการที่สามคือ การพึ่งพาอาศัยต่อ Administrative guidance มากกว่าการใช้กฎหมายข้อบังคับที่เป็นทางการ อิทธิพลของผู้ควบคุมธนาคารมีมาก ธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังมักจะลังเลที่จะผ่อนคลายการควบคุมและมักจะกระทำไปด้วยความระมัดระวัง

⁴กฎข้อบังคับและการกำกับธนาคารในญี่ปุ่น. เรื่องเดียวกัน. หน้า 39-40.

นอกจากนี้การปฏิบัติต่อสาขาและบริษัทย่อยของธนาคารญี่ปุ่นที่ดำเนินธุรกิจ ในต่างประเทศจะมีการควบคุมดูแลธนาคารญี่ปุ่น โดยธนาคารแห่งประเทศไทยหรือ กระทรวงการคลังจะพิจารณาจากงบการเงินรวม ธนาคารพาณิชย์ญี่ปุ่นทั้งหมดปล่อย สิ้นเชื่อให้แก่ต่างประเทศจากสำนักงานใหญ่ในประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ได้มีการ แก้ไขกฎหมายการธนาคารของประเทศไทยให้กระทรวงการคลังเป็นผู้อนุญาต ถ้า ธนาคารใดจะซื้อหุ้นในบริษัทอื่นที่จะทำธุรกิจการธนาคาร ในต่างประเทศเกินกว่าอัตราที่ กำหนด ทั้งนี้เพื่ออุดช่องว่างของการควบคุมการปล่อยสินเชื่อของบริษัทในเครือของ ธนาคาร การตรวจสอบธนาคาร โดยคณะกรรมการการธนาคารจะรวมถึงสาขาของธนาคาร ญี่ปุ่นในต่างประเทศด้วย

สำหรับการปฏิบัติของธนาคารต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย ใน ทางทฤษฎีกฎหมายการธนาคารของประเทศไทยจะนำมาใช้บังคับธนาคารต่างประเทศ เช่นเดียวกับธนาคารญี่ปุ่น แต่ในทางปฏิบัติได้ใช้หลักการต่างตอบแทนเป็นสำคัญ ปัจจุบันไม่มีสาขาของธนาคารต่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ธนาคารต่างประเทศที่ จะมาเปิดสาขาในประเทศไทยต้องได้รับอนุญาตจากทางการตามกฎหมายดังนี้ กฎหมาย ต่อต้านการผูกขาด (Anti-Monopoly Law) กฎหมายการธนาคาร (Banking Law) และ กฎหมายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (Foreign Exchange and Foreign Trade Control Law) สำหรับการได้รับอนุญาตตาม กฎหมายเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าเกือบเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ปัญหาอีกประการหนึ่งของธนาคารต่างประเทศที่จะดำเนินธุรกิจในประเทศไทย ญี่ปุ่นคือธนาคารต่างประเทศจะไม่ได้รับเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำจากผู้ฝากเงินรายย่อย ซึ่ง ธนาคารญี่ปุ่นครองตลาดอยู่แล้ว ดังนั้นธนาคารต่างประเทศจะหาเงินในญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 90 จากตลาดเงินระยะสั้นในรูปของตั๋วเงินขายลด เงินทวงถามหรือใบรับฝากเงินที่มี อัตราดอกเบี้ยควบคุม โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

สิ่งขัดขวางอีกประการหนึ่งของธนาคารต่างประเทศที่จะดำเนินธุรกิจ ใน ประเทศไทยคือ การแยกธุรกิจการธนาคารและธุรกิจหลักทรัพย์ (Class-Steagall-type barriers) ธนาคารต่างประเทศสามารถเปิดบริษัทย่อยเพื่อทำธุรกิจหลักทรัพย์ได้ ต่อเมื่อ บริษัทแม่และบริษัทในเครือของธนาคารต่างประเทศถือหุ้นในบริษัทย่อยนั้นต่ำกว่าร้อยละ

Banking Law (Law No.59; June 1, 1981 : as amended on October 16, 1998 and enforced on December 15, 1998) มาตรา 16-3 ความว่า

ธนาคารพาณิชย์และในเครือจะต้องไม่ถือหุ้นรวมกันจากบริษัทในประเทศ... เกินกว่าร้อยละ 5 ของหุ้นที่ออกจำหน่ายทั้งหมดของบริษัท ยกเว้นแต่ได้มาเพื่อเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน และหากได้มาจะต้องจำหน่ายออกภายใน 1 ปี หากเกินเวลาที่กำหนดจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการฟื้นฟูสถาบันการเงิน⁵

เมื่อเปรียบเทียบบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ลงทุนในธุรกิจได้เพียงร้อยละ 5 ของหุ้นที่ออกจำหน่ายทั้งหมดของบริษัท ซึ่งน้อยกว่ากฎหมายของประเทศไทย

⁵ Article 16-3 A bank and its subsidiaries shall not in aggregate acquire or own a number or value of shares, etc. in a domestic company in excess of the standard number of shares, etc. (a number or value of shares, etc. calculated as five percent of the total issued shares, etc. of said domestic company; and so for the remainder of this Article).

1.4 สิงคโปร์

Banking Act Chapter 19, Section 32(1) ความว่า

“ไม่อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ นับแต่ภายหลัง 9 มีนาคม 2527 เป็นต้นไป ถือหุ้นในบริษัทใด ๆ หากธนาคารพาณิชย์จะได้รับการถือหุ้น โดยการตกลง ถือหุ้นทางตรงหรือทางอ้อม ตั้งแต่ร้อยละ 20 ของหุ้นทั้งหมดในบริษัทนั้น นอกจากจะขออนุญาตจากกระทรวงการคลังและได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังแล้วเท่านั้น”⁶

ในกรณีบทบัญญัติของกฎหมายประเทศสิงคโปร์แล้วจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ลงทุนในธุรกิจอื่นได้ร้อยละ 20 ของหุ้นทั้งหมดของบริษัทนั้น ๆ แต่หากว่ามีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนเพิ่มก็จะต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังเป็นกรณีไป

⁶Banking Act Chapter 19, S.32(1) No bank shall, after 9th March 1984, enter into an agreement to acquire the share capital into an agreement to acquire the share capital of any company by virtue of which the bank would, if the agreement is carried out, acquire or hold, directly or indirectly, an interest of 20% or more of the share capital of that company, without first notifying the Authority of its intention to enter into the agreement and obtaining the approval of the Authority to its entering into the agreement.

1.5 ช่องกง

Banking Law Section 87 ความว่า

“สถาบันที่ได้รับจดทะเบียนที่อยู่ในช่องกงจะไม่แสวงหาหรือถือหุ้นบริษัทอื่นใด มีมูลค่าเกินกว่าร้อยละ 25 ของหุ้นทั้งหมดของบริษัทนั้น เว้นแต่จะถือเป็นหลักประกันหรือใช้ชำระหนี้เท่านั้น

หากมีหุ้นที่ได้มาจากการรับชำระหนี้ ก็ต้องจำหน่ายออกไปโดยเร็วที่สุด โดยไม่เกิน 18 เดือนหลังจากได้หุ้นมาไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม เว้นแต่กระทรวงการคลังได้อนุญาตเป็นกรณีพิเศษ⁷

⁷Banking Law Section 87 Limitation on shareholding by authorized institutions

(1) Subject to subsection (2), an authorized institution incorporated in Hong Kong shall not acquire or hold any part of the share capital of any other company or companies to an aggregate value in excess of 25 per cent of the capital base of the institution, except such share capital as the institution may hold as security for facilities granted by it or acquire in the course of the satisfaction of debt due to it;

Provided that all share capital acquired in the course of the satisfaction of the debts due to it shall be disposed of at the earliest suitable opportunity, and in any event not later than 18 months after the acquisition thereof or within such further period as the monetary authority approved in writing in any particular case.

ขอบเขตการห้ามธนาคารพาณิชย์ถือหุ้นในบริษัทจำกัด จะเห็นว่าพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยก็กำหนดขอบเขตการห้ามธนาคารพาณิชย์ถือหุ้นในบริษัทจำกัดคล้ายคลึงใกล้เคียงกับของบางประเทศ คือ ประเทศไทยห้ามถือหุ้นเกินร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมด มากกว่ากฎหมายญี่ปุ่นซึ่งใช้ระดับไม่เกินร้อยละห้าของหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมด แต่ถ้าจะเทียบกับกฎหมายของสิงคโปร์และฮ่องกง ธนาคารพาณิชย์ไทยถูกจำกัดการถือหุ้นอย่างมาก เพราะกฎหมายสิงคโปร์และฮ่องกงใช้มาตรฐานหุ้นทั้งหมดเป็นฐาน มิได้ใช้มาตรฐานหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมด ตัวอย่างเช่น บริษัทจำกัดอาจมีหุ้น 1000 หุ้น จำหน่ายได้เพียง 100 หุ้น ที่เหลือยังขายหุ้นไม่ได้ ฉะนั้นร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายแล้วคือ 10 หุ้น ร้อยละยี่สิบของหุ้นทั้งหมด คือ 200 หุ้น

หากเปรียบเทียบกับกฎหมายสหรัฐอเมริกา สหรัฐใช้เงินกองทุนของธนาคารเป็นฐานวัด คือ ห้ามถือหุ้นในบริษัทจำกัด (รวมทั้งบริษัทในเครือทั้งหลาย) เกินร้อยละสิบของกองทุนของธนาคาร ก็ยังเทียบกันยากขึ้น เพราะถือมาตรฐานการวัดจากต่างฐานกัน

จากนานาประเทศที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของกฎหมายประเทศฮ่องกงจะอนุญาตให้ถือหุ้นในธุรกิจอื่นได้ถึงร้อยละ 25 ซึ่งมีการอนุญาตในปริมาณที่กว้างกว่าประเทศอื่น ๆ

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและถูกต้องที่สุด ผู้เขียนจึงได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ เช่น ข้าราชการ พนักงานธนาคาร ประชาชน โดยทั่วไป พอจะสรุปได้ว่า

โดยทั่วไปประชาชนจะมีความมั่นใจในระบบธนาคารพาณิชย์ว่าจะมีความปลอดภัยกว่าการเก็บเงินไว้ที่บ้าน แต่ในขณะเดียวกันต่างก็มีความเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ไม่ควรจะลงทุนในธุรกิจอื่นอีก เพราะว่าจากอดีตที่ผ่านมาทุกธนาคารที่ประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง ส่วนใหญ่ล้วนมีสาเหตุมาจากการนำเงินฝากของประชาชนไปลงทุนในธุรกิจอื่นเพื่อหวังในการเป็นผู้ครอบครองธุรกิจส่วนตัว หรือเพื่อการเก็งกำไรจากหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ คราสารหนี้ ที่ดิน ในที่สุดธุรกิจบางธุรกิจก็ประสบการขาดทุนจึงทำให้เกิดหนี้สูญขึ้นกับธนาคารพาณิชย์ได้

2. กรณีศึกษา

2.1 ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม

ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณกลาง พ.ศ. 2487 ด้วยความริเริ่มของ พล.ต.อ.พระพิริยชนคิตี และ ม.ร.ว.บุญรัตน์ พินิจชนคิตี โดย พล.ต.อ.พระพิริยชนคิตี ได้คิดต่อรวบรวมบรรดามิตรสนิทในวงการธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม และโรงสีข้าว เพื่อร่วมจัดตั้ง มีคณะกรรมการชุดแรกประกอบด้วย พระมหาอำมาตย์โท พระยาเทพวิฑูรพหุลศรุตาศิ เป็นประธานกรรมการ , ม.ร.ว.บุญรัตน์ พินิจชนคิตี , นายมิเกษมสุวรรณ , นายสัท มหาคูณ , นายตันจิวิเม้ง หวังหลี่ , นายสงวน บุญยรักษ์ , นายเล็ก เคียงศิริ , นายเชวง เคียงศิริ , นายเชวง เคียงศิริ และนายโลเคียกชวน นุลสุข เป็นกรรมการ

ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2487 มีทุนจดทะเบียน 3,000,000 บาท ณ อาคารเลขที่ 1436 ถนนทรงวาด เขต สัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ โดยมีนายยม ตัณฑเสรษฐี เป็นผู้จัดการคนแรก ต่อมาวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2498 ธนาคารได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราตั้งรูปครุฑให้เป็นธนาคารพาณิชยกรรมในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สาขาของธนาคารแห่งแรกจัดตั้งเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 ที่เขาวราช ส่วนสาขาในต่างจังหวัดแห่งแรกคือ สาขาชลบุรี ซึ่งเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2499

สัญลักษณ์ของธนาคารแรกเริ่มเป็นตัวอักษร ธกพ. ไขว้กันภายในเส้นล้อมกรอบ ต่อมาเมื่อ พล.ต.อ.พระพิริยชนคิตี ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการได้เปลี่ยนสัญลักษณ์เป็น สดางค์แดง ด้วยเหตุผลว่าเป็นการอนุรักษ์รูปและสัญลักษณ์ของสดางค์แดงเอาไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จัก ส่วนคำขวัญคือ “ก้าวไกลไปกับคุณ”

ในช่วง พ.ศ. 2537 ธนาคารประสบปัญหาความเชื่อมั่น ประชาชนจำนวนมากแห่ถอนเงินจนทางการต้องเข้าไปแทรกแซง และสั่งเพิ่มทุนจาก 6,000 ล้านบาทเป็น 8,000 ล้านบาท แต่กลุ่มผู้ถือหุ้นเดิมไม่สามารถเพิ่มทุนได้ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และธนาคารออมสินจึงเข้าไปซื้อหุ้นประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ และส่ง นายพชร อิศรเสนา ณ อยุธยา , นายปรกรณ์ มาลากุล ณ อยุธยา และนายวิเชียร นิตธิธรรม

เข้าไปเป็นกรรมการ หลังจากนั้นได้เพิ่มทุนอีก 500 ล้านบาท โดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ จะเข้าไปซื้อ 300 ล้านบาทในราคาหุ้นละ 15 บาท รวมเป็นเงิน 4,500 ล้านบาท

ธนาคารถูกทางการเข้าควบคุมในสมัยที่ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยตั้งคณะกรรมการควบคุมจำนวน 5 คน มีนายพร อิศรเสนา ณ อยุธยา เป็นประธาน ต่อมาธนาคารแห่งประเทศไทยได้ว่าจ้างบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ไอเอฟซีที) เข้าฟื้นฟูกิจการ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้เป็นธนาคารขนาดกลางชั้นนำภายใน 7 ปี นอกจากนี้มีการตั้งคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ เข้าบริหารแทนชุดเก่า โดยนายอรรถ ธรรมโน เป็นประธานกรรมการ และนายอัศวิน คงศิริ เป็นกรรมการผู้จัดการ การเข้าไปฟื้นฟูกิจการธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม ของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมฯ ดำเนินการไปได้ช่วงระยะหนึ่ง รัฐบาลก็ได้ประกาศ “มาตรการ 14 สิงหาคม” ในวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2541 ซึ่งกำหนดมาตรการในส่วนของธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรมว่า

“เนื่องจากมีสินเชื่อด้อยคุณภาพซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้อยู่ในสัดส่วนที่สูงมาก ฐานะการดำเนินงานของธนาคารไม่อยู่ในวิสัยที่จะประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้อย่างมั่นคง การฟื้นฟูกิจการจะต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก มีโอกาสที่จะหาผู้เข้าร่วมทุนได้น้อย จึงควรให้ดำเนินการแก้ปัญหาเพื่อรักษาประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม โดยการโอนทรัพย์สินส่วนที่ดี (อันได้แก่ สินเชื่อที่ยังมีการจ่ายดอกเบี้ยอยู่อย่างต่อเนื่อง และตัวสัญญาที่ใช้เงินที่ออกโดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ) เงินฝากทั้งหมดและหนี้อื่น ๆ รวมทั้งหนี้สินที่เป็นภาระผูกพันล่วงหน้าไปยังธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โดยไม่ให้ผู้ฝากเงินเจ้าหนี้ และผู้กู้เงินเดือดร้อน เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้ว ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม จะเหลือเพียงสินเชื่อด้อยคุณภาพ จึงควรแปลงสถานะเป็นบริษัทบริหารสินทรัพย์ (AMC) เพื่อบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของตัวเอง และรับจ้างบริหารสินทรัพย์ด้อยคุณภาพของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ⁸

⁸ฝ่ายประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง แผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงิน เอกสารข่าวกระทรวงการคลัง, ฉบับที่ 81/2541, หน้า 8.

ในด้านความผิดตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ มาตรา 12(5) นั้น ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดใดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น ดังมีความผิดต่อไปนี้

1. ให้กลุ่มบริษัทในซาเอเซียอาคเนย์ ซึ่งเดิมเป็นหนี้อยู่ 1,400 ล้านบาทเมื่อปี พ.ศ. 2530 แปลงหนี้เป็นทุน โดยให้เจ้าของเดิมโอนหุ้นให้ธนาคาร 9,000 หุ้นจากหุ้นทั้งหมด 12,000 หุ้นเท่ากับ 75% สุดท้ายกลายเป็นว่ายอดหนี้คงค้างของบริษัทเพิ่มเป็น 3,428 ล้านบาท ขณะที่ทรัพย์สินของบริษัทมีเพียง 1,200 - 1,400 ล้านบาทเท่านั้น

2. บริษัทเออีวิทฮาอุปรกรณ์ กิจการผลิตเสาโครงสร้างเหล็กใช้ในการเดินสายไฟแรงสูง เดิมมีหนี้สิน 300 ล้านบาท ธนาคารเข้าถึงหุ้น 75% ของทุนจดทะเบียน 14 ล้านบาท พร้อมส่งตัวแทนธนาคารเข้าไปควบคุมงานบริหาร ปรากฏว่าปริมาณหนี้เพิ่มเป็น 1,343 ล้านบาท

3. กลุ่มบริษัทรุ่งเรืองทรายงามเชียงใหม่ เดิมมีหนี้สิน 300 ล้านบาท ธนาคารเข้าควบคุมกิจการ พร้อมเข้าถึงหุ้น 99% สุดท้ายหนี้เพิ่มเป็น 1,254 ล้านบาท

นอกจากนี้ความเสียหายที่เกิดจากการวิเคราะห์ที่ผิดพลาดไม่ว่าจะเกิดจากเจตนาหรือไม่ก็ตาม ดังต่อไปนี้

1. โครงการสยามอรรถคอมเพล็กซ์ ซึ่งธนาคารร่วมทุนกับบริษัทศรีกรุงพัฒนา และบริษัทอาซาฮิยูเก็น ธนาคารปล่อยสินเชื่อให้เบื้องต้น 700 ล้านบาท ต่อมากลุ่มผู้ถือหุ้นญี่ปุ่นถอนตัวพร้อมนำเงินกู้ 3,000 ล้านบาทไปด้วย ธนาคารจึงต้องปล่อยกู้จุก ร้อย ร่วอีก 3,000 ล้านบาท โดยปัจจุบันโครงการยังไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินงาน

2. ให้ซัพพอร์ตซีเอสเคเอ็มส์ และกิจการให้เครื่องลงทุนซื้อหุ้นของธนาคารส่วนหนึ่งเก็บไว้ตั้งแต่ราคา 15 - 16 บาทต่อหุ้น และไต่ราคาหุ้นอีกจำนวนหนึ่งระหว่าง ตุลาคม - พฤศจิกายน 2535 รวมประมาณ 12,000 ล้านบาท โดยธนาคารปล่อยสินเชื่อให้บริษัท และกิจการในเครือไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท

3. เป็นที่ปรึกษาด้านการลงทุนให้ พีแอนด์เอ โฮลดิ้ง เข้าซื้อหุ้นบริษัทเอเซียฟุตแวร์กิจการผลิตและจำหน่ายรองเท้า ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีอัตราการขยายตัวลดลง

⁹แบงก์บีบีซีสันบุญศึกฤทธิ์ปิดยุคเกริกเกียรติ. นิตยสารพร็อพเพอร์ตี้. 15 พฤษภาคม 2539. หน้า 55.

อย่างมากสำหรับเมืองไทย เพราะต้นทุนอยู่ที่แรงงานคนที่ปรับตัวสูงขึ้นทุกปี ธนาคารปล่อยให้กู้ 121 ล้านบาท ซึ่งเท่ากับซื้อโดยใช้เงินกู้ทั้ง 100%

4. ในระยะเวลา 12 เดือนของปี พ.ศ. 2537 ธนาคารปล่อยสินเชื่อเทคโอเวอร์ไม่ต่ำกว่า 9,000 ล้านบาท คิดเป็น 8% ของสินเชื่อทั้งหมด¹⁰

ความเสียหายอย่างมากมาที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดทั้ง 4 คดีดังกล่าวข้างต้น จึงถือได้ว่าเป็นการเจตนาที่จะกระทำผิดกฎหมายโดยที่บทลงโทษตามมาตรา 44(2) ที่ให้ปรับไม่เกิน 3 แสนบาทนั้นซึ่งถือว่าเป็นโทษเล็กน้อย ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจึงใช้มาตรา 46 ทวิ(2) เอาผิดกับนายเกริกเกียรติ ซาลีจันทร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการผู้บริหารกับพวก ซึ่งมีบทลงโทษถึงขั้นจำคุกไม่เกิน 1 ปี ซึ่งเท่ากับการกระทำผิดคืออาญา แต่จะต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลภายใน 1 ปี นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ตรวจพบการกระทำผิด มิเช่นนั้นจะถือว่าขาดอายุความ

2.2 ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

จากประวัติศาสตร์ของกิจการธนาคารดังที่ได้กล่าวในบทที่ 2 ธนาคารไทยพาณิชย์ถือเป็นธนาคารแห่งแรกที่ได้รับพระราชทานอำนาจพิเศษในการก่อตั้งจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2449 ซึ่งมีชื่อเดิมว่า “บริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด” ได้รับพระราชทานตราอาร์มแผ่นดินเป็นตราประจำธนาคาร

เปิดดำเนินการครั้งแรกในอาคารที่ทำการของบุคคลลัทธิเดิมที่ตำบลบ้านหม้อ พระสรรเพชญ์หรือผู้บัญชาการฝ่ายในประเทศ และนาย เอฟ คิลเลียน ตัวแทนผู้ถือหุ้นชาวต่างประเทศเป็นผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศ

การดำเนินธุรกิจนั้นแบงก์สยามกัมมาจลมีการรับฝากเงินตามปกติทั่วไปของธนาคารพาณิชย์ แต่ที่พิเศษกว่าก็คือการเสนอให้ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 2 ต่อปีแก่ลูกค้าที่มีเงินเหลือในบัญชีเงินสะสม ซึ่งลูกค้าจะได้ประโยชน์จากเงินของตนที่เหลือจากการหักบัญชีด้วยเช็คอย่างเต็มที่ บริการด้านนี้ได้สร้างความนิยมในหมู่ลูกค้าเป็นอย่างสูง นอกจาก

¹⁰เปิด 19 ข้อหาละเมิด พ.ร.บ.แบงก์. มติชนรายวัน. 2 กรกฎาคม 2539. หน้า 8.

นั่นก็เป็นการให้สินเชื่อเกี่ยวกับการค้าและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนกิจการโรงสีข้าวซึ่งเป็นผลิตผลหลักของประเทศเป็นสำคัญ

การเติบโตของธนาคารภายใต้การขยายตัวของเศรษฐกิจที่เป็นไปในทิศทางขาขึ้น ทำให้แบงก์สยามกัมมาจลมีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาที่ทำกรใหม่ จึงได้ย้ายมาตั้งสำนักงานตลาดน้อย ติดกับตลาดสำเพ็ง ย่านธุรกิจที่สำคัญในขณะนั้นใน พ.ศ. 2453 และได้เปิดบริการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ เงินฝากสงวนทรัพย์ หรือเงินฝากออมทรัพย์ขึ้น ดำเนินการเป็นครั้งแรกในประเทศเพื่อช่วยให้ประชาชนรู้จักออมทรัพย์ซึ่งมีที่เก็บที่ปลอดภัยและได้รับผลตอบแทนตามสมควร นอกจากนี้ยังได้ริเริ่มนำบริการเงินฝากประจำ เงินฝากเผื่อเรียก (Deposit at call) และการให้กู้เบิกเงินบัญชีขึ้น ณ ที่ทำการแห่งนี้ผู้ถือหุ้นชาวต่างประเทศได้ขอดอนหุ้นทั้งหมดจึงไม่มีผู้ถือหุ้นสำคัญเป็นชาวต่างประเทศนับแต่นั้นมา

จวบจนกระทั่งปี พ.ศ. 2514 การขยายตัวของธุรกิจทุกด้านที่ดำเนินงานอยู่ของธนาคารได้ขยายตัวอย่างมากจึงได้ย้ายสำนักงานใหญ่มาที่ประตูน้ำ และในปี พ.ศ. 2529 ธนาคารไทยพาณิชย์มีสาขาถึง 176 สาขาทั่วประเทศ ส่วนในต่างประเทศมีสำนักงานสาขาและบริษัทเงินทุนอยู่ในศูนย์กลางการเงินที่สำคัญของโลกอีก 4 แห่ง

พ.ศ. 2526 ธนาคารเป็นผู้ริเริ่มวางรากฐานระบบธนาคารยุคใหม่ โดยนำบริการเงินด่วน (เอทีเอ็ม) ซึ่งเป็นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ให้ความสะดวกในการฝาก ถอน โอนเงิน และสอบถามยอดคงเหลือในบัญชีได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ นอกจากนี้ยังได้พัฒนาระบบโทรคมนาคมสื่อสารให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทั้งในประเทศและต่างประเทศ

พ.ศ. 2535 ได้เปิดใช้ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ธนาคารไทยพาณิชย์ ถนนแจ้งวัฒนะขึ้น ซึ่งเป็นศูนย์เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดในเอเชีย

พ.ศ. 2540 ธนาคารได้ย้ายสำนักงานใหญ่มาที่ เอสซีบี พาร์ค รัชโยธิน เพื่ออำนวยความสะดวกสูงสุดในการดำเนินงานและการให้บริการลูกค้า อีกทั้งยังเป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งด้านการออกแบบ การก่อสร้าง ด้วยระบบอาคารอัจฉริยะ BAS : Building Automation System ซึ่งนับเป็นอาคารสำนักงานที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย

ตารางที่ 3 การลงทุนของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
ธนาคารกัมพูชาพาณิชย์ จำกัด	ธนาคารพาณิชย์	100.00
บริษัท ไทยพาณิชย์ธนพัทธ์ จำกัด	ธุรกิจบริการ	100.00
บริษัท ไทยพาณิชย์พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ จำกัด	จัดการอสังหาริมทรัพย์	100.00
บริษัท ธ.ท.พ. ศูนย์ฝึกอบรม จำกัด	ศูนย์ฝึกอบรม	100.00
บริษัท สยามวานิชธุรกิจ จำกัด	ธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงิน	100.00
บริษัท สยามสารสนเทศและประมวลผล จำกัด	ธุรกิจบริการ	100.00
บริษัท มหิศร จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	100.00
บริษัท สยามอินทิเกรเต็ด เซอร์วิส จำกัด	ธุรกิจบริการ	100.00
บริษัท หลักทรัพย์ไทยพาณิชย์ จำกัด	ธุรกิจการเงิน	100.00
บริษัท หลักทรัพย์ เอสซีบี บุคคลลภัย จำกัด	ธุรกิจการเงิน	100.00
OREO REALTY INC.	ธุรกิจบริการ	100.00
บริษัท สยามพิริวัฒน์ จำกัด	ศูนย์จำหน่าย	99.99
บริษัท สยามแอฟเฟรซัล แอนด์ เซอร์วิส จำกัด	ประเมินราคาทรัพย์สิน	99.99
ASTRAKHAN INVESTMENT LIMITED	HOLDING	99.99
บริษัท เงินทุน บุคคลลภัย จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	92.81
บริษัท สุภภิรมย์ จำกัด	ศูนย์อาหาร	70.59
บริษัท ศูนย์วิจัยไทยพาณิชย์ จำกัด	วิจัยข้อมูล	60.00
บริษัท สามัคคีประกันภัย จำกัด (มหาชน)	ประกันภัย	53.27
บริษัท สยามชันวา อินเทอร์เน็ตแซนด์แนล จำกัด	HOLDING	49.99
บริษัทเงินลงทุน สินอุตสาหกรรม จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	49.36
บริษัท สำนักงานกฎหมายสยามนิติ จำกัด	ที่ปรึกษา	48.99
บริษัท ทรัพย์ศรีไทยคลังสินค้า จำกัด (มหาชน)	คลังสินค้าและไซโล	47.43
บริษัท คริสเตียนีและนิลเสน (ไทย) จำกัด (มหาชน)	รับเหมาก่อสร้าง	43.59

บริษัท สยามสามัคคีลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจเช่าซื้อ	41.00
บริษัท เอส.ซี.บี. โฮสติ้ง จำกัด	ธุรกิจการเงิน	40.00
บริษัท สยามซันวาโทรลิส จำกัด	ธุรกิจเช่าซื้อ	35.00
บริษัท สยาม มีเดีย แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด	HOLDING	33.34
บริษัท ธนสถาปนา จำกัด	ธุรกิจการเงิน	32.50
บริษัท ไทยพาณิชย์ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)	ประกันชีวิต	31.31
บริษัท ไทยบาโรต้า อินดัสตรีส์ จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	30.99
บริษัท แอสแคนนิคเคสยาม จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	30.00
ธนาคารวิภาสยาม จำกัด	ธนาคารพาณิชย์	25.00
บริษัท โซโนโค (ประเทศไทย) จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	25.00
บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม ไทยพาณิชย์ จำกัด	จัดการกองทุน	25.00
บริษัท สยามสินธร จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	24.99
บริษัท ไทยอินเตอร์เนชั่นแนล เรนท อะ คาร์ จำกัด	บริการรถเช่า	23.00
บริษัท แอสแคนนิคเคไทย จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	22.41
บริษัท บีเอ็นเอช เมคคิคัล เซ็นเตอร์ จำกัด	โรงพยาบาล	21.49
บริษัท เอเชียนมารีน เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)	การขนส่ง(ซ่อมและต่อเรือ)	21.06
บริษัท ไทยคอนเทนเนอร์ซิสเต็มส์ จำกัด	ขนส่งสินค้า	20.00
บริษัท ไทยฟูจิรีโอกซ์ จำกัด	ตัวแทนจำหน่าย เครื่องถ่ายเอกสาร	20.00
บริษัท ไทยโซล่าเลนซ์ จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	20.00
บริษัท การแร่และสากลกิจบริหาร จำกัด	บริการอื่น ๆ	19.93
บริษัท น้ำตาลสิงห์บุรี จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	19.00
บริษัท คาร์กิลล์ สยาม จำกัด	การอุตสาหกรรม	17.73
บริษัท ขนส่งน้ำมันทางท่อ จำกัด	บริการอื่น ๆ	16.75
บริษัท คิบุเน กรุงเทพ จำกัด	การอุตสาหกรรม	16.00

บริษัท เทเวศประกันภัย จำกัด (มหาชน)	ประกันภัยและประกันชีวิต	15.80
บริษัท สยามคอสโมส เซอร์วิส จำกัด	ที่ปรึกษา	15.00
บริษัท สยามพาณิชย์ลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจเช่าซื้อ	14.88
บริษัท บางกอกอินเตอร์คอนติเนนตอลโฮเต็ล จำกัด	โรงแรมและศูนย์การค้า	13.54
บริษัท ไทยอินคัสเตรียลแก๊ส จำกัด (มหาชน)	พลังงาน	11.40
บริษัท มหาชัยพัฒนาที่ดิน จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	10.66
บริษัท ไทยฟับลิคพอร์ต จำกัด	คลังสินค้า	10.30
บริษัท คอนเมือง อินเตอร์เนชั่นแนล แอร์พอร์ต โฮเต็ล จำกัด	โรงแรม	10.00
บริษัท วาย เค เค (ประเทศไทย) จำกัด	การอุตสาหกรรม	10.00
บริษัท ไทยยูเอส เลเซอร์ จำกัด	อุตสาหกรรมฟอกหนัง	10.00
บริษัท นราธิวาสธานี จำกัด	โรงแรม	10.00
บริษัท สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด	การอุตสาหกรรม	10.00
บริษัท ทรัพยากรสมุทร จำกัด	อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ดีบุก	10.00
บริษัท นวติ จำกัด	ธุรกิจการเกษตร	10.00
บริษัท พัฒนธร จำกัด	HOLDING	10.00
บริษัท อ่างทองชูการ์เทอร์มินอล จำกัด	คลังสินค้า	10.00
บริษัท ฟอรัทิส จำกัด	การพาณิชย์	10.00
บริษัท ซิโน-ไทย รีซอร์สเซส คิเวลอปเมนท์ จำกัด	เหมืองแร่	10.00
บริษัท ธนมิตร แฟคตอรี จำกัด	ธุรกิจการเงิน	10.00
บริษัท นันทวัน จำกัด	ก่อสร้าง	10.00
SIAM CEMENT MYANMAR TRADING LTD.	อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542 ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

2.3 ธนาคารนครหลวงไทย

เดิมมีชื่อว่า “บริษัทธนาคารนครหลวงแห่งประเทศไทย จำกัด” ทำการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัด ต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 จดหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัท เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2484 ด้วยเงินทุนครั้งแรก 1 ล้านบาท เปิดดำเนินธุรกิจธนาคารตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 โดยสำนักงานใหญ่แห่งแรกตั้งอยู่ที่อาคารเลขที่ 5 ถนนราชดำเนินกลาง เขตพระนคร แขวงชนะสงคราม กรุงเทพฯ (ปัจจุบันเป็นธนาคารนครหลวงไทย สาขาราชดำเนิน) ซึ่งในวันเปิดดำเนินการนั้นได้เชิญหลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้นเป็นประธานในพิธีเปิด

คณะกรรมการชุดแรกของธนาคารประกอบด้วย หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ (พลเรือตรีถวัลย์ธำรงนาวาสวัสดิ์) เป็นประธานกรรมการ ขุนนิรันดรชัย เป็นรองประธาน ร.อ.วัน รุยาพร นายชุมห์ ปิณฑานนท์ ขุนวิมลสรกิจ นายวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล เป็นกรรมการ ต่อมาได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานตราตั้งรูปครุฑให้เป็นธนาคารในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรวมทั้งพระราชทานเครื่องหมาย “รูปชฎาเปล่งรัศมี” เป็นสัญลักษณ์ประจำธนาคาร คำขวัญของธนาคารคือ “ใส่ใจดูแลคุณ”

ในระยะก่อตั้ง คุณฉวี โกมลภิตติ ทำหน้าที่เป็นรักษาการผู้จัดการธนาคาร มีพนักงาน 17 คน ต่อมาใน พ.ศ. 2487 ได้ย้ายสำนักงานใหญ่มาตั้งอยู่ ณ เลขที่ 13 ถนนอนุวงศ์ แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ และได้สร้างอาคารเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อใช้ทำการแทนอาคารเก่าเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2506 โดยมีคุณฉวี โกมลภิตติ เป็นผู้จัดการ คุณพร โกมลภิตติ เป็นรองผู้จัดการ และคุณยัม วีระภิตติ เป็นผู้ช่วยผู้จัดการ

วันที่ 14 เมษายน พ.ศ. 2524 ธนาคารได้ย้ายสำนักงานใหญ่มาตั้งอยู่ ณ เลขที่ 1101 ศูนย์การค้าเมโทร ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงเพชรบุรีตัดใหม่ เขตราชเทวี กรุงเทพฯ และทำพิธีเปิดเป็นทางการในวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นอาคารสำนักงานใหญ่ของธนาคารจนถึงปัจจุบัน

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งให้ธนาคารลดทุนจำนวน 5,548 ล้านบาท จากเดิมทุนเรียกชำระแล้วจำนวน 6,164 ล้านบาท เหลือมูลค่าทุน 616 ล้านบาท และให้เพิ่มทุนโดยกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ แปลงหนี้เป็นทุนอีกจำนวน 20,000 ล้านบาท ทำให้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในสัดส่วน 97 เปอร์เซ็นต์

วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2541 ทางกาหนดมาตรการที่จะเข้าไปเสริมสร้าง
ความแข็งแกร่งโดยการเพิ่มทุนให้อีกก่อนจะเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนที่สนใจเข้าร่วมทุน

ตารางที่ 4 การลงทุนของธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บริษัท สคิป เซอร์วิส จำกัด	บริการ	99.40
บริษัท คราวน์ คิวเวลอปเมนท์ จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	97.00
กองทุนเปิดนครหลวงร่วมทุน	กองทุนเปิด	95.85
บริษัท สยามซิติ ไอ.ที. จำกัด	ที่ปรึกษาด้านคอมพิวเตอร์	90.00
บริษัท สยามซิติ เอ็ม.บี. จำกัด	ที่ปรึกษาการลงทุน	86.00
บริษัท คราวน์ โฮลดิ้งส์ จำกัด	ลงทุนในหลักทรัพย์	70.00
บริษัท สินชฎาทอง จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	70.00
กองทุนเปิดสินชฎา	กองทุนเปิด	68.74
กองทุนเปิด ไอ เอ็น จี สวัสดิ์พันธ์	กองทุนเปิด	55.53
บริษัท นครหลวงแพคตอริง จำกัด (มหาชน)	รับซื้อลูกหนี้ทางการค้า	48.16
บริษัท นครหลวง-โชวา ลิสซิ่ง จำกัด (มหาชน)	เช่าและซื้อทรัพย์สิน	46.99
บริษัท นครหลวงสุราษฎร์ลิสซิ่ง จำกัด	เช่าและซื้อทรัพย์สิน	43.70
กองทุนเปิดสยามซิติบาลานซ์ ฟันด์	กองทุนเปิด	37.30
บริษัท นครหลวงเจริญเช่าซื้อหาดใหญ่ จำกัด	เช่าซื้อทรัพย์สิน	35.00
กองทุนรวมนครหลวงไทย 2	กองทุนเปิด	29.41
บลจ. ไอ เอ็น จี (ประเทศไทย) จำกัด	จัดการลงทุน	25.00
บริษัท สยามซัมซุง ประกันชีวิต จำกัด	ประกันชีวิต	25.00
บริษัท ทุนรวมการ จำกัด	ให้บริการบัตรเครดิต	16.67
บริษัท ไอส์แลนด์ รีสอร์ท โฮเต็ล จำกัด	ธุรกิจโรงแรม	12.99
บริษัท เมโทร โพล ภูเก็ต จำกัด	ธุรกิจโรงแรม	11.96
บริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)	ผลิตและจำหน่ายปุ๋ยเคมี	10.72

บริษัท พิบูลย์คอนกรีต จำกัด	ผลิตเสาคอนกรีตกลาง	10.00
บริษัท โมคูล่า-แซมโก จำกัด	ผลิต-จำหน่ายเฟอร์นิเจอร์	10.00
บริษัท สหกลศาสตร์ จำกัด	ผลิตค้ำซี-ชิ้นส่วนรถยนต์	10.00
บริษัท ไสน้ำเย็น จำกัด	ธุรกิจโรงแรม	10.00
บริษัท อีสเทิร์นซี แพลมมบิง เทอร์มินัล จำกัด	ขนถ่ายสินค้า ตู้คอนเทนเนอร์	10.00
บริษัท สยาม-ยูโร ลิสซิ่ง จำกัด	ลิสซิ่งและเช่าซื้อ	10.00
บริษัท สตีลทอป จำกัด	ผลิตท่อเหล็ก	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542 ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด

2.4 ธนาคารกสิกรไทย

ก่อตั้งเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2488 โดยนายโชติ ลำซ่า เป็นผู้ริเริ่มร่วมกับญาติพี่น้องและเพื่อนพ่อค้า ซึ่งได้แก่ นายทองเปลว ชลภูมิ นายยูมิน จุตระกูล นายสุรน จิงเข้มปิ่น นายสงวน จุฑะเดมิย์ นายกุหลิน แซ่หย่ง และนายกำธร สุทธิผล โดยทุนจดทะเบียนครั้งแรก 5 ล้านบาท สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ถนนเสือป่า นายโชติ ลำซ่า เป็นกรรมการผู้จัดการและมีพนักงานชุดแรก 8 คน

พ.ศ. 2491 นายโชติ ลำซ่า ถึงแก่กรรม นายเกษม ลำซ่า น้องชายซึ่งจบการศึกษาวิชาการธนาคารจากประเทศอังกฤษขึ้นดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการแทน ซึ่งในช่วงการบริหารของนายเกษมได้มีการวางระบบและพัฒนาบุคลากรโดยมีการส่งพนักงานไปฝึกงานที่ประเทศอังกฤษเป็นครั้งแรก แต่เมื่อนายเกษมประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตกที่ไทเป ผู้สืบทอดกิจการแทนที่จะเป็นนายปรีชา ลำซ่า น้องชาย กลับกลายเป็นนายบัญชา ลำซ่า ผู้เป็นหลาน ซึ่งในการรับตำแหน่งกรรมการผู้จัดการเมื่อ พ.ศ. 2506 นายบัญชามีอายุเพียง 38 ปี ปีแรกที่นายบัญชาเข้ารับตำแหน่ง ธนาคารได้ประกาศเพิ่มทุนจดทะเบียนเป็น 20 ล้านบาท

22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2510 ได้ย้ายสำนักงานใหญ่จากถนนเสือป่าไปถนนสีลม และในวันที่ 2 ตุลาคมปีเดียวกัน ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ พระราชทานตรา

ตั้งรูปครุฑให้เป็นธนาคารพาณิชย์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมาวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2521 ย้ายที่ทำการสำนักงานใหญ่ไปริมถนนพหลโยธิน และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 หน่วยงานต่าง ๆ เริ่มทยอยย้ายไปสำนักงานใหญ่ราชบุรีบูรณะ

ในยุคแรก ธนาคารใช้สัญลักษณ์เป็นรูปวงข้าวจริง จนกระทั่ง พ.ศ. 2515 ได้เปลี่ยนเป็นสัญลักษณ์รวงข้าวใหม่ และเปลี่ยนอีกครั้งปลายปี พ.ศ. 2539 โดยมีวงกลมสีแดงล้อมรอบรวงข้าวใหม่ และมีเส้นคลื่นสีถึงแม่น้ำได้รวงข้าว อันจะยังมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ ส่วนคำขวัญคือ “บริการทุกระดับประทับใจ”

ธนาคารกสิกรไทย โดยนายบัณฑูร ล่ำซำ กรรมการผู้จัดการ ระบุว่าธนาคารยังไม่มีแผนที่จะเข้ารับการช่วยเหลือตามมาตรการ 14 สิงหาคม เพราะยังมีความสามารถในการระดมเงินจากต่างประเทศ โดยได้มีการเพิ่มทุนไปแล้วเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2541 มูลค่า 33,088 ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้เตรียมแผนรองรับวิกฤติในอนาคตอีก โดยเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2541 คณะกรรมการมีมติที่จะออกหุ้นกู้ในรูปแบบต่าง ๆ ภายในวงเงินรวมไม่เกิน 3,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 120,000 ล้านบาทให้กับนักลงทุนต่างประเทศทั้งหมด โดยในระยะแรก จะเป็นการขายแบบเฉพาะเจาะจง 2 พัน ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แบ่งเป็นเงินกองทุนชั้นที่ 1 และ 2 อย่างละ 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ภายใต้การระดมทุนจากตราสารหนี้คล้ายหุ้นแบบ SLIPS (Stapled Limited Interest Preferred Structure) ซึ่งธนาคารได้รับอนุมัติจากธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังให้ดำเนินการได้ทันที ส่วนอีก 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ นั้น ต้องรอให้มีการแก้กฎหมายเพื่อจัดตั้ง SPV (Special Purpose Vehicle) เนื่องจากการขายหุ้นกู้

ตารางที่ 5 การลงทุนของธนาคารกสิกรไทย จำกัด ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บริษัท ไทยฟาร์มเมอร์ส อินเตอร์เนชั่นแนลไฟแนนซ์ จำกัด	สถาบันการเงิน	100.00
บริษัท ไทยฟาร์มเมอร์ส อินเตอร์เนชั่นแนล (เคแมน) จำกัด	สถาบันการเงิน	100.00
บริษัท ธนาคารผลิตภัณฑ์น้ำมันพืช จำกัด	อุตสาหกรรมการเกษตร	75.11
บริษัท โปรเกรส ซอฟต์แวร์ จำกัด	ธุรกิจบริการ	50.00
บริษัท ธนสถาปนา จำกัด	ธุรกิจร่วมลงทุน	30.00
บริษัท ศูนย์ประมวลผล จำกัด	ธุรกิจบริการ	30.00
บริษัทหลักทรัพย์จัดการ กองทุนรวมกสิกรไทย จำกัด	ธุรกิจจัดการกองทุนรวม	25.00
บริษัท ร่วมทุนชนบท จำกัด	ธุรกิจร่วมลงทุน	17.50
บริษัท เครือข่ายชนไทย จำกัด	ธุรกิจบริการ	11.11
บริษัท สยามอุตสาหกรรมการเกษตรสับปะรดและอื่น ๆ จำกัด	อุตสาหกรรมการเกษตร	10.00
บงล. บางกอกอินเวสเมนต์ จำกัด	สถาบันการเงิน	10.00
บริษัท โรงงานทอผ้ากรุงเทพ จำกัด	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	10.00
บริษัท สยามบรรจุภัณฑ์ จำกัด	อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์	10.00
บริษัท ท็อป-อิสซี่ จำกัด	อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์	10.00
บริษัท น้ำตาล เค ที จำกัด	อุตสาหกรรมการเกษตร	10.00
บริษัท อี เอส คินคัสทรี จำกัด	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	10.00
บริษัท สยามบรรจุภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด	อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์	10.00
บริษัท สยามบรรจุภัณฑ์ ราชบุรี 1989 จำกัด	อุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์	10.00
บริษัท ภัทรลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจให้เช่าซื้อ	10.00
บริษัท สินเสื่อป่า จำกัด	ธุรกิจบริการ	10.00

บริษัท สหธร จำกัด	ธุรกิจร่วมลงทุน	10.00
บริษัท อเมริกันแอ็พเพรชัลประเทศไทย จำกัด	ธุรกิจบริการ	10.00
บริษัท ทุนซำรง จำกัด	ธุรกิจให้เช่าซื้อ	10.00
บริษัท อี.ซี. ลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจให้เช่าซื้อ	10.00
บริษัท สยามบรราวน์แอนด์รูท จำกัด	ธุรกิจการพาณิชย์	10.00
บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด	ธุรกิจประกันภัย	10.00
บริษัท บางปะกงอินดัสเตรียสพาร์ค # 1 จำกัด	ธุรกิจพัฒนา อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท บางปะกงอินดัสเตรียสพาร์ค # 2 จำกัด	ธุรกิจพัฒนา อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท ภัทรเรียลเอสเตท จำกัด	ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท เจ้าพระยารีสอร์ท จำกัด	ธุรกิจโรงแรม	10.00
บริษัท พัฒนธร จำกัด	ธุรกิจร่วมลงทุน	10.00
บริษัท ไทยฟาร์เมอร์สเฮลเลอร์แฟคตอรี จำกัด	ธุรกิจแฟคตอรี	10.00
บริษัท ชีคอนดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด	ธุรกิจพัฒนา อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท สยามเทคโนซี้ด จำกัด	ธุรกิจพัฒนา อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท คลังข้อมูล จำกัด	ธุรกิจบริการ	10.00
บริษัท ดีเคบีลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจให้เช่าซื้อ	10.00
บริษัท ยูเนี่ยนวาซตี้ จำกัด	ธุรกิจร่วมลงทุน	10.00
บริษัท ไคเร้คมาร์เก็ตติ้ง เซอร์วิส จำกัด	ธุรกิจบริการ	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542

2.5 ธนาคารไทยท努

ก่อตั้งเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2491 โดยการริเริ่มของพระบรมวงศานุวงศ์บางพระองค์ ข้าราชการ พ่อค้าและคหบดี อาทิ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าจุมภฏพงษ์บริพัตร (พลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต) พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ไชยยันต์ หม่อมเจ้าอุปสีลาฉมพล หม่อมเจ้าอัจฉราฉวี เทวกุล พระทำนุธิพล นายประจวบ นูรานนท์ และนายเจียวโต๊ะชวาน มีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท และเปิดดำเนินการในวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2492 โดยสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 18-24 ถนนพระพิทักษ์ สีแยกบ้านหม้อ พระนคร

ต่อมาย้ายสถานที่ทำการใหม่ไปยังอาคารเลขที่ 943 มุมถนนมหาไชยและถนนเขาวราช พระนคร ซึ่งเป็นสำนักงานใหญ่ของธนาคาร ในการประชุมผู้ถือหุ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2493 หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ไชยยันต์ ประธานคณะกรรมการธนาคาร ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “จะต้องมั่นใจในฐานะที่จะชำระหนี้ที่มีผู้ทวงถามได้เสมอ และพนักงานของธนาคารถืออุดมคติว่าจะต้องให้บริการแก่ประชาชนเป็นอย่างดีที่สุด”

อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจที่กระทบต่อเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินไทย ทำให้ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ธนาคารต้องเพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 2,500 ล้านบาท เป็น 5,500 ล้านบาทด้วยการออกหุ้นใหม่ 300 ล้านหุ้นในราคาหุ้นละ 20 บาท เสนอขายให้ธนาคารคิบีเอส ของสิงคโปร์ จำนวน 268 ล้านหุ้นเมื่อรวมกับหุ้นเดิมที่ถืออยู่คิดเป็น 50.27 เปอร์เซ็นต์ของทุนชำระใหม่ ส่วนที่เหลือ 22 ล้านหุ้นขายให้ SELETAR INVESTMENT LTD. และอีก 10 ล้านหุ้น GOVERNMENT INVESTMENT CORPORATION รวมเป็นเม็ดเงินเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น 6,000 ล้านบาท

สัญลักษณ์ของธนาคารเป็นชื่อธนาคารเขียนด้วยลายพระหัตถ์ของรัชกาลที่ 6 คำขวัญของธนาคารคือ “บริการประทับใจ เป็นมิตรประทับใจ”

ตารางที่ 6 การลงทุนของธนาคารไทยธนุ จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บมจ. ไทยประกัน	รับประกันวินาศภัย	10.00
บงล. เคสทิ จำกัด (มหาชน)	บริษัท เงินทุนหลัก ทรัพย์	10.00
บริษัท เกษตรก้าวหน้า จำกัด	ธุรกิจการเกษตร	10.00
บจก. แกมมาพัฒนาการ	ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	10.00
บลจ.กองทุนรวมไทยเอเชีย จำกัด	บริษัทหลักทรัพย์จัดการ กองทุนรวม	10.00
บริษัท ทีเอสดี ลิสซิ่ง	ลิสซิ่ง	10.00
บจก. ธนสถาปนา	VENTURE CAPITAL	10.00
บริษัท นวนครดิสทรี บิวซันเซ็นเตอร์ จำกัด	ให้เช่าตู้คอนเทนเนอร์	10.00
บริษัท เบอร์ริงเกอร์ มั่นไฮม์กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด	ตัวแทนจำหน่ายเครื่อง มือทางการแพทย์	10.00
บจก. พัฒนธร	HOLDING COMPANY	10.00
บจก. รวมทุนไทย	HOLDING COMPANY	10.00
บริษัท สยามรีกัล จำกัด	ตัวแทนจำหน่ายยาสีฟัน คาร์ลี	10.00
บริษัท อิเลกทริกัลแลมป์ แมนูเฟคเจอร์ส ไทย แลนด์ จำกัด	ผลิตหลอดไฟฟ้า	10.00
บริษัท เอส ซี บี ไอโอเทค จำกัด	สนับสนุนงานวิจัยยา และวัคซีน	10.00
บจก. ไทยทุนคิบีเอส	CUSTODIAN	10.00
บริษัท บางกอกเปย์เมนท์ เทคโนโลยี จำกัด	ธุรกิจซอฟต์แวร์	10.00

2.6 ธนาคารทหารไทย

ก่อตั้งโดยการริเริ่มของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ต้องการรวบรวมเงินนอกงบประมาณแผ่นดินของทหารที่กระจัดกระจายอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยจัดตั้งสถาบันการเงินในรูปแบบธนาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการทางการเงินแก่ราชการทหาร และเป็นการเพิ่มสวัสดิการทางการเงินให้แก่ข้าราชการทหารและครอบครัว โดยในขั้นเตรียมการจัดตั้งนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดตั้งเป็นธนาคารทหารบกเท่านั้น แต่เนื่องจากกองทัพเรือและกองทัพอากาศต่างก็เล็งเห็นประโยชน์ของการจัดตั้งธนาคารด้วยเช่นเดียวกัน รวมทั้งหากสามารถนำเงินนอกงบประมาณแผ่นดินของทั้งสามกองทัพเข้าไว้ด้วยกันแล้ว ย่อมจะสร้างความเป็นปึกแผ่นทางการเงินให้แก่ราชการทหารโดยส่วนรวมยิ่งขึ้น

ธนาคารทหารไทย เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2500 ณ อาคาร 2 ถนนราชดำเนิน โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ และ นายโชติ คุณเกษม เป็นผู้จัดการคนแรก มีพนักงาน 26 คน

แม้ว่าธนาคารทหารไทยจะได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2488 แต่ในระยะแรกเริ่มของการดำเนินการ (พ.ศ. 2500-2506) ได้มีการกำหนดขอบเขตการดำเนินธุรกิจทางด้านต่าง ๆ เช่น

1. ผู้ถือหุ้นของธนาคารจะต้องเป็นทหารเท่านั้น บุคคลอื่นจะถือหุ้นของธนาคารมิได้ ทำให้ธนาคารมีผู้ถือหุ้นในระยะแรกจำนวน 4,982 ราย นับเป็นธนาคารที่มีการกระจายการถือหุ้นไปสู่บุคคลอื่น
2. กลุ่มลูกค้าจะมุ่งรับฝากเงินจากทหารและครอบครัวทหารเป็นสำคัญ
3. วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการทางการเงินแก่หน่วยงานทหารและเพิ่มสวัสดิการแก่ข้าราชการทหาร

ช่วง พ.ศ. 2507-2516 เป็นระยะเวลาที่ธนาคารขยายขอบเขตการให้บริการทางการเงินออกไปสู่ภาคธุรกิจและเอกชนเพิ่มขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ธุรกิจเอกชนต้องการบริการทางการเงินมากขึ้น

พ.ศ. 2516 ธนาคารได้ปรับนโยบายเป็นธนาคารพาณิชย์อย่างสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นและได้ขยายฐานการให้บริการไปสู่ลูกค้าประชาชนโดยทั่วไป โดยใช้คำขวัญว่า

“ธนาคารทหารไทย รับใช้ประชาชน” ส่วนสัญลักษณ์เริ่มแรก เป็นรูปช้างสามเศียร ปัจจุบันปรับรูปทรงให้ทันสมัย แต่ยังคงความหมายว่า เศียรสีน้ำเงินคือผู้ถือหุ้น สีแดงคือลูกค้า และสีขาวคือผู้บริหารและพนักงาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้

พ.ศ. 2521 ธนาคารได้ย้ายสำนักงานใหญ่จากอาคาร 2 ถนนราชดำเนินมาสู่อาคารสำนักงานใหญ่ถาวรแห่งแรกซึ่งเป็นอาคารสูง 16 ชั้น ตั้งอยู่ ณ บริเวณมุมถนนพญาไทติดกับถนนศรีอยุธยา อาคารแห่งนี้เป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ธนาคารเป็นเวลานานเกือบ 15 ปี

พ.ศ. 2525 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานตราตั้งรูปครุฑให้เป็นธนาคารพาณิชย์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนี้ธนาคารยังได้เพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 10 ล้านบาทเป็น 100 ล้านบาท

พ.ศ. 2526 ธนาคารเพิ่มทุนจดทะเบียนจาก 100 ล้านบาทเป็น 500 ล้านบาท

พ.ศ. 2528 ธนาคารเพิ่มทุนจดทะเบียนสองครั้ง ครั้งแรกจาก 500 ล้านบาทเป็น 600 ล้านบาท ครั้งที่สองเพิ่มขึ้นเป็น 1,000 ล้านบาทและ พ.ศ. 2530 ธนาคารเพิ่มทุนจาก 1,000 ล้านบาทเป็น 1,500 ล้านบาท

พ.ศ. 2536 ธนาคารย้ายสำนักงานใหญ่มาอยู่ที่ถนนพหลโยธิน ตรงข้ามสวนจตุจักร เป็นอาคารสูง 35 ชั้นที่ทันสมัย

ปลายปี พ.ศ. 2540 ธนาคารเพิ่มทุนจาก 5,132 ล้านบาทเป็น 12,000 ล้านบาท

ตารางที่ 7 การลงทุนของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บริษัท อจลา จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	99.99
บริษัท ที เอ็ม บี โฮลดิ้ง จำกัด	ธุรกิจการเงิน	99.99
บริษัท พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ทีเอ็มบี จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	99.93
บริษัท เคซิกนี ฟอร์ อีทีเอ คอนแทรคท์ จำกัด	สาธารณูปโภค	99.40
บริษัท เอ็นเอสอาร์เอฟ (ประเทศไทย) จำกัด	สาธารณูปโภค	59.80

NAVA SECURITIES (SINGAPORE) PTE LTD	ธุรกิจการเงิน	51.00
บริษัท หลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมทหารไทย จำกัด	ธุรกิจการเงิน	45.00
กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ พญาไท	กองทุนรวม	30.00
บงล. ธนพล จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	21.67
บริษัทเงินทุนไทยธนากร จำกัด (มหาชน)	ธุรกิจการเงิน	17.26
บริษัท ทูรวมการ จำกัด	การบริการ	16.67
บริษัท ช.การช่าง จำกัด (มหาชน)	อสังหาริมทรัพย์	10.19
บริษัท ทีเอบีโพรกเกอร์ จำกัด	การบริการ	10.00
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธนทรัพย์ จำกัด	ธุรกิจการเงิน	10.00
บริษัท ไพบูลย์ประกันภัย จำกัด	การบริการ	10.00
บริษัท มหาชัยพัฒนาที่ดิน จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท เมืองค้าส่ง จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท โรงพยาบาลกรุงเทพพัทยา จำกัด	การบริการ	10.00
บริษัท เอ็มไทยเอสเตท จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท กระสอบปทุมธานี จำกัด	การอุตสาหกรรม	10.00
บริษัท เอสวันแคปปิตอล จำกัด	ธุรกิจการเงิน	10.00
บริษัท ทีพีเอฟ ลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจการเงิน	10.00
NAVA SC SECURITIES INVESTMENT LTD.	ธุรกิจการเงิน	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542

2.7 ธนาคารศรีนคร

ก่อตั้งเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2493 ณ อาคารถนนราชวงศ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักงานสาขาราชวงศ์ในปัจจุบัน โดยคณะผู้ก่อตั้งประกอบด้วย พระยาโทนวันนิคมมนตรี นายอื้อจ้อเหลียง นายอุเทน เตชะไพบูลย์ พระยาจินคาร์ภย์ และนายเกียรติ ศรีเฟื่องฟูง มีทุนจดทะเบียนครั้งแรก 10 ล้านบาท และมีนายอุเทน เตชะไพบูลย์ เป็นกรรมการผู้จัดการคนแรก วัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อจะส่งเสริมการออมทรัพย์ของประชาชนให้เป็นปึกแผ่น และนำเงินเหล่านั้นมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในด้านการสร้างสรรค์ เป็นต้นว่าให้กู้ยืมแก่กิจการอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรมในประเทศและต่างประเทศ การเกษตรกรรม และอื่น ๆ

แรกเริ่มดำเนินการมีพนักงานเพียง 58 คน มีบริการเงินฝาก 2 ประเภท คือ กระแสรายวันและฝากประจำ กิจการดำเนินเรื่อยมาพร้อมกับพัฒนาของธนาคารที่มีอย่างต่อเนื่อง จนวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2519 ธนาคารย้ายสำนักงานใหญ่มาอาคารเลขที่ 2 ถนนเฉลิมเขตร์ 4 สวนมะลิ แขวงเทพศิรินทร์

สัญลักษณ์ของธนาคารมีลักษณะคล้ายกับการพนมมือ แสดงถึงความอ่อนน้อมต่อลูกค้าอันเป็นปรัชญาหลักในการดำเนินกิจการของธนาคาร สำหรับคำขวัญ คือ “บริการเพื่อท่าน สร้างสรรค์เพื่อสังคม”

ธนาคารศรีนครเป็นอีกธนาคารหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจและธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้าไปแทรกแซง โดยกำหนดให้ภายในวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2541 ธนาคารศรีนครจะต้องทำการเพิ่มทุนอีก 8,900 ล้านบาทจากทุนจดทะเบียนเดิม 15,000 ล้านบาท รวมเป็น 23,900 ล้านบาท แต่ปรากฏว่าไม่สามารถดำเนินการได้

ในวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2541 ที่ประชุมคณะกรรมการธนาคารมีมติแต่งตั้ง ดร.อาชว์ เตาลานนท์ เป็นประธานกรรมการแทนนายอุเทน เตชะไพบูลย์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกิตติมศักดิ์

วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งให้ลดทุนจดทะเบียนลง 11,011 ล้านบาท และสั่งให้เพิ่มทุนจำนวน 25,000 ล้านบาท ด้วยการแปลงหนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ เป็นทุน ทำให้อัตราการถือหุ้นของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ มีอยู่ประมาณ 99.99 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 8 การลงทุนของธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บจก. ทุนรวมการ	บริการ	16.67
บริษัท คริสตัล ซิตี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด	ก่อสร้าง	10.00
บมจ. ไซน่าอินชัวร์รันส์ (ไทย)	ประกันภัย	10.00
บลจ. ซิทก้า ศรีนคร อินเตอร์เนชั่นแนล	การเงินอื่น	10.00
บริษัท บางปูอินเตอร์โมคัล ซีเอสเต็มส์ จำกัด	คลังสินค้า	10.00
บจก. เมโทรโพลิเทิน อินคัสเตรียล ลิ่งซิ่ง	การเงินอื่น	10.00
บจก. ไวซ์ อินฟอร์เมชันซิสเต็ม	บริการ	10.00
บจก. ศรีนครประกันชีวิต	ประกันชีวิต	10.00
บริษัท ศูนย์วิจัยพัฒนาการ จำกัด	ก่อสร้าง	10.00
บริษัท สยามไทล์คอร์ด จำกัด	ผลิตภัณฑ์ยาง	10.00
บริษัท สามารถ แอคแซท จำกัด	โทรคมนาคม	10.00
บริษัท อีสเทิร์นซีແລມຈັບ ເທຣ່ມິນອລ ຈຳກັດ	ทำเรือน้ำลึก	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542

2.8 ธนาคารกรุงไทย

เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2509 โดยการควบกิจการของธนาคารเกษตร จำกัด และธนาคารมณฑล จำกัด ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ทั้งคู่ ใช้สัญลักษณ์ “นกวาญักษ์” ซึ่งเป็นเครื่องหมายของกระทรวงการคลังเป็นสัญลักษณ์ประจำของธนาคารจนถึงปัจจุบันแต่ไม่มีคำขวัญใช้อย่างเป็นทางการ

ในระยะแรกของการก่อตั้งธนาคารได้ใช้สถานที่สำนักงานใหญ่ของธนาคารเกษตร จำกัด ที่ถนนเยาวราชเป็นที่ทำการสำนักงานใหญ่ ต่อเมื่อผลการดำเนินงานขยายตัวได้ย้ายที่ทำการสำนักงานใหญ่มาอยู่ ณ เลขที่ 35 ถนนสุขุมวิท เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 และใช้เป็นที่ทำการสำนักงานใหญ่มาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามเพื่อรองรับการขยายตัว ตั้งแต่เริ่มดำเนินการมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2531 ธนาคารจัดเป็นธนาคารพาณิชย์เพียงแห่งเดียวที่มีสาขาอยู่ครบทุกจังหวัดของประเทศ

มีนาคม พ.ศ. 2530 ธนาคารได้รับมอบหมายให้เข้าไปช่วยบริหารงานในโครงการ 4 เมษายน ต่อจากธนาคารแห่งประเทศไทยโดยเน้นการบริหารในเชิงธุรกิจ ต่อมาวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2530 ธนาคารได้รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารสยาม จำกัด มาบริหารตามนโยบายของกระทรวงการคลัง เนื่องจากการดำเนินธุรกิจของธนาคารสยามมีปัญหาหลายด้านไม่สามารถแก้ไขได้ในระยะอันสั้น ภายหลังจากร่วมกับธนาคารสยามธนาคารกรุงไทยกลายเป็นธนาคารรัฐเพียงแห่งเดียวที่มีสินทรัพย์มากเป็นอันดับสองของประเทศ

ปัจจุบันธนาคารยังถูกใช้เป็นกลไกในการแก้ปัญหาระบบสถาบันการเงินตาม “มาตรการ 14 สิงหาคม” ของทางการ โดยมีการเพิ่มทุนจดทะเบียนจากเดิม 34,850 ล้านบาท เป็น 219,850 ล้านบาท นำกิจการของธนาคารมหานครเข้ามาควบรวมและรับโอนทรัพย์สินที่ดีของธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรมบริหาร

ตารางที่ 9 การลงทุนของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บจก. กฎหมายกรุงไทย	บริการด้านกฎหมาย	100.00
บจก. กรุงไทย โฮลดิ้ง	ร่วมลงทุน	100.00
บจก. กรุงไทยธุรกิจบริการ	บริการ	100.00
บจก. กรุงไทย คอมพิวเตอร์เซอร์วิสเซส	บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	99.99
บจก. กรุงไทย แลนด์ แอนด์ เฮาส์	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	99.99
บลจ. จัดการกองทุนรวมกรุงไทย	ดูแลทางด้านจัดการกองทุนรวม	99.99
บจก. บัตรกรุงไทย	ดูแลและบริหารด้านบัตรเครดิต	99.99
บงล. กรุงไทยธนกิจ จก. (มหาชน)	เงินทุนและหลักทรัพย์	96.09
บริษัท เอ็นซี แอสโซซิเอทส์ จำกัด	ตัวแทนจำหน่าย	54.39
บจก. กรุงไทยพานิชประกันภัย	ประกันวินาศภัย	40.00
บจก. กรุงไทยเจริญศรี	เช่าซื้อ	35.00
บจก. กรุงไทย ซี.เอส.	เช่าซื้อ	35.00
บริษัท อัลฟาเทค อิเล็กทรอนิกส์ จำกัด	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	30.00
บจก. กรุงไทย อีบีเจ ลิสซิ่ง	เช่าซื้อ	29.99
บริษัท เอ็ม แกรนด์ โฮเทล จำกัด	ร่วมลงทุน (ธุรกิจ โรงแรมและท่องเที่ยว)	15.00
บมจ. ทิพยประกันภัย	ประกันวินาศภัย	13.24
บริษัท เวชธานี จำกัด	โรงพยาบาล	12.05
บริษัท ไทยบาโรต้า อินดัสตรีส์ จำกัด	สิ่งทอ	11.44
บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม	ให้บริการค้ำประกันสินเชื่อ	10.38

บริษัท เค เอ็ม บี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	บริษัทร่วมค้า	10.00
บริษัท เซอมาส จำกัด	เหมืองแร่	10.00
บริษัท ธนาเทพการพิมพ์ จำกัด	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	10.00
บจก. เมืองใหม่อุตสาหกรรม สระบุรี	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	10.00
บมจ. อินทรประกันภัย	ประกันวินาศภัย	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542

2.9 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2488 จดทะเบียน ณ หอทะเบียนหุ้นส่วน และบริษัท จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2488 สำนักงานแห่งแรกตั้งอยู่ ณ อาคารเลขที่ 5 ถนนตลาดหัวรอ ตำบลหัวรอ อำเภอกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ชื่อเมื่อแรกก่อตั้งว่า “ธนาคารแห่งกรุงศรีอยุธยา จำกัด” มีทุนจดทะเบียน 1,000,000 บาท คณะกรรมการชุดแรกประกอบด้วย หลวงประเจิดอักษรลักษณ์ เป็นประธานกรรมการ นายชำนาญ ลือประเสริฐ นางสาวพงษ์จันทร์ เก่งระคมยิง นายอุดม จันทร์สมบัติ นายจรูญ กิจจาทร นายสุภาพ เขมาภิรักษ์ และนาลออดเดช ปิ่นสุวรรณ เป็นกรรมการ

ธนาคารเริ่มเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2488 และในวันที่ 2 เมษายนปีเดียวกัน ก็ได้เปิดสำนักงานกรุงเทพขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ณ อาคารที่ทำการบริเวณ ถนนราชวงศ์ ตรงข้ามมุมถนนทรงวาด

พ.ศ. 2491 ธนาคารได้ย้ายที่ทำการไปอยู่ มุมถนนอนุวงศ์ และเริ่มดำเนินการในฐานะสำนักงานใหญ่อย่างแท้จริง ต่อมาคณะกรรมการธนาคารได้ตัดสินใจสร้างที่ทำการใหม่ ณ อาคารเลขที่ 34-37 บริเวณถนนลำพูนไชย บรรจบกับถนนเขาวงกต ตำบลสัมพันธวงศ์ อำเภอสัมพันธวงศ์ โดยเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2494 ต่อมาที่ประชุมคณะกรรมการบริหารของธนาคารมีมติให้เปลี่ยนชื่อเป็น “ธนาคารกรุงศรีอยุธยา”

ธนาคารได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ ให้เป็นธนาคารในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยได้รับพระราชทานตราตั้งรูปครุฑ เพื่อประดิษฐาน ณ ที่ทำการสำนักงานใหญ่ เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2513 ต่อมาธนาคารได้ก่อตั้งสำนักงานใหญ่

แห่งใหม่ขึ้นที่ มุมถนนเพลินจิตตัดกับถนนวิฑู ตรงข้ามสถานเอกอัครราชทูตอังกฤษ โดยเปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2513 และในปัจจุบันได้ย้ายสำนักงานใหญ่ มาที่ถนนพระราม 3

สัญลักษณ์ของธนาคารเดิมใช้รูปปราสาทสังข์ มีลวดลายอันวิจิตร พร้อมอักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์เป็นรูปลายเส้นมองเห็นยอดปราสาท 3 ยอด ในพื้นที่วงกลมสีน้ำตาลส่วนประกอบตอนล่างเป็นฐานเพื่อแสดงความมั่นคง และตอนบนเป็นลำแสงแสดงความรุ่งโรจน์ในความหมายแห่งการรวมพลังสร้างสรรค์สิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ทั้งพลังความคิด ความรู้ และความสามารถ อันเป็นเป้าหมายเดียวกันเพื่อก้าวไปสู่ความมั่นคงด้วยคุณภาพด้านบริการและประสิทธิภาพการทำงาน ดังคำขวัญที่ว่า “ปึกแผ่นเป็นแก่นสาร บริการเป็นกันเอง”

ตารางที่ 10 การลงทุนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อธุรกิจ	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บริษัท บัตรกรุงศรีอยุธยา จำกัด	ธุรกิจอื่น ๆ	99.99
บริษัท สยามเรียลตี้ แอนด์เซอร์วิส จำกัด	ธุรกิจอื่น ๆ	99.99
บริษัท สำนักงานกฎหมายกรุงศรีอยุธยา จำกัด	ธุรกิจอื่น ๆ	99.99
บริษัท อยุธยา เซอร์วิสเชส แอนด์ แมเนจเม้นต์ จำกัด	ธุรกิจอื่น ๆ	99.99
บริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	สถาบันการเงิน	66.25
บริษัท อยุธยา อินเตอร์เนชั่นแนลแฟคเตอร์ส จำกัด	ธุรกิจอื่น ๆ	44.99
บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมอยุธยาจารย์ดินเฟลมมิ่ง จำกัด	ธุรกิจอื่น ๆ	38.33
บริษัท อยุธยา คีเลออปเมนท์ ลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจการบริการ	26.65
บริษัท ท่าเรือประจวบ จำกัด	การพาณิชย์	10.00
บริษัท ไทย ยู เอส เลเซอร์ จำกัด	อุตสาหกรรมการผลิต	10.00
บริษัท เอเชียนเทรดแอนด์ ลิสซิ่ง จำกัด	ธุรกิจการบริการ	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542.

2.10 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ก่อตั้งขึ้นในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยการริเริ่มของกลุ่มขุนนางข้าราชการ พ่อค้า คหบดี และอดีตพนักงานแบงก์สยามกัมมาจล ตามหลักฐานการจดทะเบียนที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงเศรษฐกิจ ผู้ร่วมก่อตั้งประกอบด้วย หลวงรอบรู้กิจ (นายทองดี ลีลาบุช) หลวงบรรณกรโกวิท (นายเปา จักกะพาก) หลวงอิทธิมย์ (นาย คิถ ฌ สงขลา) นายเฉลียว ปทุมรส นายจิตตะเสน ปัญจะ นายสวัสดิ์ โสคติทัต และนายพิน สุพรรณสาร

ส่วนคณะกรรมการชุดแรกมี 11 คน คือ พลเอกเจ้าพระยารามราฆพ (ม.ล.เพ็ฯ พึ่งบุญ) พระยานรราชสุวัจน์ (นายทองดี นรราชสุวัจน์) หลวงรอบรู้กิจ (นายทองดี ลีลาบุช) หลวงบรรณกรโกวิท (นายเปา จักกะพาก) นายเฉลียว ปทุมรส นายสวัสดิ์ โสคติทัต นายจิตตะเสน ปัญจะ นายฉวิล มีสมกลิ่น นายชิน โสภณพนิช นายอังอัน แซ่เจี๋ย และนายชุยเท้ง แซ่อึ้ง

การดำเนินธุรกิจของธนาคารเมื่อแรกเริ่มจัดตั้ง มุ่งเน้นไปที่การบริการลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวจีน ซึ่งไม่ได้รับความสะดวกและไม่ได้รับการยอมรับจากสาขาธนาคารต่างชาติ กิจการของธนาคารดำเนินมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2495 ก็ประสบกับปัญหาสภาพคล่องขาดเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากผู้บริหารของธนาคารบางคนนำเงินไปลงทุนในธุรกิจที่คิดมากเกินไป ดังนั้นคณะกรรมการและผู้ถือหุ้นจึงได้ร่วมพิจารณาและเห็นพ้องว่าการแก้ไขคือ ต้องเปลี่ยนคณะผู้บริหารชุดใหม่ โดยนายชิน โสภณพนิช ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวกลางในการเจรจากับผู้บริหารชุดเก่ายอมถอนตัว และธนาคารได้มีการประกาศเพิ่มทุนจดทะเบียนเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2495 จาก 4 ล้านบาท เป็น 20 ล้านบาท แต่สถานการณ์ยังไม่กระเตื้องขึ้นจึงประกาศเพิ่มทุนครั้งที่ 2 ในวงเงิน 50 ล้านบาท

ในระหว่างหาเงินเพื่อเพิ่มทุนครั้งที่ 2 นั้น กระทรวงเศรษฐกิจกำลังมีนโยบายจัดตั้งธนาคารเพื่อให้การดำเนินธุรกิจขายสินค้าส่งออกเกิดความคล่องตัว จึงได้เข้าร่วมทุนกับธนาคารกรุงเทพ โดยมีเงื่อนไขให้กระทรวงเศรษฐกิจเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่จำนวน 60 เปอร์เซ็นต์

ธนาคารกรุงเทพเป็นธนาคารของรัฐอยู่ประมาณ 5 ปี จนกระทั่ง พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นช่วงที่สภาผู้แทนราษฎรหมดวาระลง พร้อมกับต้องเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้

แทนราษฎรชุดใหม่ ทำให้จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ผู้บริหารธนาคารจึงได้ขอซื้อหุ้นคืนจากกระทรวงเศรษฐกิจจำนวนครึ่งหนึ่งคือ 30 เปอร์เซ็นต์ หลังจากนั้นก็ได้ทยอยซื้อคืนตามลำดับจนธนาคารกลับคืนสภาพเป็นธนาคารเอกชนอีกครั้ง อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันกระทรวงการคลังยังเป็นหนึ่งในสิบของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ในสัดส่วน 3.5 เปอร์เซ็นต์

ธนาคารกรุงเทพตั้งสาขาแห่งแรกในประเทศที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 มีนายวิระ รมยะรูป เป็นผู้จัดการสาขาคนแรก จากนั้นก็ขยายสาขาครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่วนสาขาต่างประเทศแห่งแรกเปิดที่ฮ่องกงเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2497 มีนายฉลิ ยงสุนทร กงสุลใหญ่ประจำฮ่องกง เป็นผู้จัดการสาขากิตติมศักดิ์ระยะหนึ่งจากนั้นก็ขยายสาขาไปประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ธนาคารกรุงเทพได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องหมายตราตั้งรูปครุฑ ซึ่งหมายถึงเป็นกิจการที่ได้รับพระบรมราชานุญาตหรือเป็นธนาคารพาณิชย์ภายในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2510

สำหรับคำขวัญและสัญลักษณ์ของธนาคารเดิมเคยใช้แผนที่ประเทศไทยเป็นตราของธนาคาร จนกระทั่ง พ.ศ. 2514 ได้กำหนดใช้ดอกบัวเป็นสัญลักษณ์ของธนาคาร ด้วยเหตุผลว่าดอกบัวเป็นพฤษชาติที่เจริญงอกงาม คงทนต่อสภาพแวดล้อม แพร่พันธุ์ง่าย ดอกมีลักษณะพิเศษ จะต้องเบ่งบานอยู่เหนือน้ำเสมอ และที่สำคัญประเทศไทยเป็นดินแดนแห่งพุทธศาสนา ซึ่งพุทธศาสนิกชนมีคตินิยมว่า ดอกบัวหลวงเป็นพฤษชาติสำหรับพุทธศาสนา สัญลักษณ์ดอกบัวจึงแสดงความหมายถึงความเป็นธนาคารของคนไทย ส่วนคำขวัญ “เพื่อนคู่คิด มิตรคู่บ้าน” นั้นมีความหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายของธนาคารที่ต้องการเป็นธนาคารของทุกคน พร้อมให้บริการและคำแนะนำแก่ลูกค้าทุกอย่าง และไม่หยุดยั้งในการขยายบริการเพื่อรับใช้มหาชนอย่างใกล้ชิด เสมือนเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน

ตารางที่ 11 การลงทุนของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในบริษัทอื่น

ชื่อบริษัท	ประเภทธุรกิจ	สัดส่วน (%)
บางกอก แบงก์ เบอรัฮาด	ธนาคาร	100.00
บริษัท บีบีแอล (เคแมน) จำกัด	การเงิน	100.00
บริษัท บริหารสินทรัพย์ทวิ จำกัด	บริหารสินทรัพย์	100.00
บริษัท เงินทุนทักษิณธนากิจ จำกัด	การเงิน	96.83
บริษัท ไทยฟิล์มมันท์ฟินซิ่ง จำกัด	สิ่งทอ	46.85
บริษัท ไทยทาเพ็ดตาเท็กซ์ไทล์ จำกัด	สิ่งทอ	41.78
บริษัท กรุงเทพชากูระ ซอฟแวร์ เซอร์วิส จำกัด	บริการ	39.00
บริษัท ไทยโพลีเมอร์เท็กซ์ไทล์ จำกัด	สิ่งทอ	38.75
บริษัท สมาร์ท ลอจิสติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด	บริการ	33.33
บริษัท โทรศัพทชนบท จำกัด	บริการ	33.28
บริษัท เอ็มซี ไพร์เวท อีควิตี้ แมเนจเม้นท์ จำกัด	บริการ	30.00
บริษัท ศูนย์ประมวลผล จำกัด	บริการ	30.00
บริษัท ไทยฟิล์มอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)	บรรจุภัณฑ์	29.41
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เอส จี สินเอเชีย จำกัด (มหาชน)	การเงิน	27.49
บริษัท กรุงเทพชากูระ ลิสซิ่ง จำกัด	เช่าซื้อ	25.38
บริษัท เอ็มซี ไพร์เวท อีควิตี้ พาร์ทเนอร์ เอเชีย จำกัด	ลงทุน	25.00
บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บัวหลวง จำกัด	การเงิน	25.00
บริษัท คับบลิวทีเอ (ประเทศไทย) จำกัด	บริการ	24.90
บริษัท อองเอเชีย จำกัด	ลงทุน	24.50
บริษัท อเมริกัน เอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด	บริการ	22.50
บริษัท พีที บีบีแอล ทรามาลา ไฟแนนซ์ จำกัด	การเงิน	22.50
บริษัท กรุงเทพชินดิคัล จำกัด	เคมีภัณฑ์	19.99
บริษัท นอร์ธปาร์ค ซิตี จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	12.85

บริษัท ไทยฟูลส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด	เคมีภัณฑ์	12.50
บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม	บริการ	11.92
บริษัท สยามพาราไฟน์ส จำกัด	เคมีภัณฑ์	10.00
บริษัท นันทวัน จำกัด	ก่อสร้าง	10.00
บริษัท บางกอกโพลีเอททีลีน จำกัด (มหาชน)	เคมีภัณฑ์	10.00
บริษัท เอชเอ็มซี โพลีเมอร์ จำกัด	เคมีภัณฑ์	10.00
บริษัท เซออน เคมีคัลส์ (ไทยแลนด์) จำกัด	เคมีภัณฑ์	10.00
บริษัท แอสแพค จำกัด	พาณิชย์	10.00
บริษัท โรเดีย (ประเทศไทย) จำกัด	พาณิชย์	10.00
บริษัท เมเรียล (ประเทศไทย) จำกัด	พาณิชย์	10.00
บริษัท มัตสุซิตะ อิเล็กทริก เวิร์คส์ เซลส์ (ประเทศไทย) จำกัด	พาณิชย์	10.00
บริษัท เอเชียอุตสาหกรรมหลอดไฟ จำกัด	เครื่องใช้ไฟฟ้า	10.00
บริษัท ชีวาสรณ อินเตอร์เนชั่นแนล เฮลท์ รีสอร์ท จำกัด	บริการ	10.00
บริษัท อิเล็กทริกัล แลมป์ แมนูแฟกเจอร์ส ไทยแลนด์ จำกัด	เครื่องใช้ไฟฟ้า	10.00
บริษัท บางกอกเฟิร์สท์โตไก จำกัด	การเงิน	10.00
บริษัท ยูนิมีเดีย จำกัด	ลงทุน	10.00
บริษัท บางกอก เซ็นทรัล ลิสซิ่ง จำกัด	เช่าซื้อ	10.00
บริษัท โตโยต้า ลิสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด	เช่าซื้อ	10.00
บริษัท หลักทรัพย์ แอสเซท พลัส จำกัด	การเงิน	10.00
บริษัท บางกอก อาร์ต แอนด์ คราฟท์ จำกัด (มหาชน)	ของใช้ในครัวเรือน	10.00
บริษัท ปาสเตอร์ เมอร์ริเออร์ คอนนอต (ประเทศไทย) จำกัด	เวชภัณฑ์	10.00
บริษัท ซีเคียวริตีการพิมพ์ จำกัด	การพิมพ์	10.00
บริษัท ธนาเทพการพิมพ์ จำกัด	การพิมพ์	10.00
บริษัท บางกอกแบงก์เกอร์ อินสตีทิว จำกัด	บริการ	10.00

บริษัท เอช แอนด์ ทิว (ประเทศไทย) จำกัด	ลงทุน	10.00
บริษัท ไทยนุชา ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด	ลงทุน	10.00
บริษัท สิบบัวหลวง จำกัด (มหาชน)	บริการ	10.00
บริษัท บางกอก ซูมิกิน คอนซัลติ้ง จำกัด	บริการ	10.00
บริษัท เอเชียน แคปิตอล แมเนจเม้นท์ จำกัด	บริการ	10.00
บริษัท แกมมาพัฒนาการ จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท ซิคอน ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท บางกอกอวเทอร์ ริชอส จำกัด	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท ยูไนเต็ท ไซโลเอนด์เซอร์วิส จำกัด	บริการ	10.00
บริษัท สยามยูเนียน คอนเทนเนอร์ จำกัด	บริการ	10.00
บริษัท เอเชีย เทคเคอร์ส อินชัวร์รันซ์ คอร์ปอเรชั่น	ประกันภัย	10.00
บริษัท แคปแมค เอเชีย จำกัด	การเงิน	10.00
บริษัท ทวส เทคโนโลยี ปาร์ค จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท ทวส ไฮ-เทค ปาร์ค จำกัด	อสังหาริมทรัพย์	10.00
บริษัท บีบีแอล โนมินี (ฮ่องกง) จำกัด	นายหน้ารับฝากใบหุ้น	10.00

ที่มา : รายงานประจำปี 2542

บทที่ 4

การวิเคราะห์การควบคุมการเข้าไปลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในธุรกิจอื่น

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเข้าไปลงทุนของธนาคารพาณิชย์ในธุรกิจอื่น นั้น ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12(5) ใช้มาเป็นเวลานาน จึงทำให้บทบัญญัติในกฎหมายไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปมากในทางปฏิบัติ ประกอบกับวิกฤตการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ส่งผลให้มีการดำเนินการแก้ไขกฎหมายขึ้นฉบับใหม่ โดยร่างกฎหมายฉบับใหม่นี้มีชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....” ซึ่งได้รวมกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เข้าด้วยกัน โดยร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้มีเหตุผลดังนี้

“เนื่องจากในปัจจุบันการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี จึงทำให้การควบคุมดูแลไม่เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันและเกิดความสับสนในการปฏิบัติตามกฎหมาย ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง อันมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการเงินเหล่านี้ และกระทบกระเทือนความเชื่อมั่นของประชาชนและผู้ฝากเงินที่มีต่อระบบสถาบันการเงินโดยรวม ดังนั้น สมควรปรับปรุงมาตรการในการควบคุมดูแลสถาบันการเงินดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ โดยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และรวมเป็นฉบับเดียวกันเพื่อให้การควบคุมดูแลเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งเปลี่ยนอำนาจควบคุมดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทย ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังยังคงมีอำนาจในการกำกับดูแลโดยทั่วไปเท่านั้น นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงมาตรการในการควบคุมเกี่ยวกับโครงสร้างการเป็นกรรมการในสถาบันการเงิน การถือหุ้น การให้สินเชื่อ การลงทุนในกิจการต่าง ๆ การกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน

เงินในลักษณะรวมทั้งบริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วมของสถาบันการเงิน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถาบันการเงินให้มีความชัดเจน และมีมาตรการป้องกันการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินและการเข้าควบคุมสถาบันการเงินในกรณีที่สถาบันการเงินได้รับความเสียหายหรือมีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษความผิดที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้¹

จากหลักการและเหตุผลในการร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน ก็เพื่อปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง จุดอ่อนของบทบัญญัติกฎหมายในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ทุกฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานของธนาคารพาณิชย์ไปในทางที่สมควรและเหมาะสมกับการได้รับความไว้วางใจจากประชาชนที่นำทรัพย์สินมาฝากไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์โดยมิชอบจนเป็นเหตุให้เกิดวิกฤตธนาคารพาณิชย์ขึ้นได้

1. การควบคุมการเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

การควบคุมการเข้าไปลงทุนในบริษัทอื่นตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 12 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังต่อไปนี้” มาตรา 12(5) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า “ซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดใดเกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น หรือซื้อหรือมีหุ้นมีมูลค่าหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใด หรือหลายชนิดตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้”

¹ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ..... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ดังนั้นจึงพิจารณาได้ว่าธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินการได้ 2 ประการ คือ

1. เลี่ยงไม่ให้เข้าไปตามกฎหมายโดยจะเข้าไปถือหุ้นในบริษัทจำกัดไม่เกิน ร้อยละสิบ หรือโดยการใช้กรรมการ คู่สมรสของกรรมการ บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ของกรรมการ ผู้บริหาร หรือพนักงานของธนาคาร ห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัทที่เกี่ยวข้องกันเข้าไปถือหุ้นแทนเพื่อเข้าไปควบคุมการบริหารบริษัทนั้น ๆ หรือ ถ่ายทรัพย์สิน โดยการให้สินเชื่อบริษัทนั้น ๆ

2. ขออนุญาตอย่างถูกต้องจากธนาคารแห่งประเทศไทย หากมีการถือหุ้นเกิน ร้อยละสิบ จากการตรวจสอบข้อมูลและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับสูงของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่าโดยปกติธนาคารแห่งประเทศไทยจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์เข้าไป ลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ได้เนื่องจากเหตุผลของการใช้ดุลพินิจออกเป็น 2 ช่วงเวลาดังนี้

2.1 ช่วงก่อนการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นช่วงที่สภาพเศรษฐกิจดีธุรกิจ ต่างๆ มีกำลังการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง การลงทุนในธุรกิจใด ๆ มักจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นการที่ธนาคารพาณิชย์มีความประสงค์ที่จะลงทุนในธุรกิจอื่น ให้ทำการยื่น ขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะอนุญาตโดย วิเคราะห์ความเป็นไปได้ซึ่งที่ผ่านมาธนาคารแห่งประเทศไทยจะอนุญาตให้ทุกกรณี ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความไม่เสมอภาคกับทุกธนาคารพาณิชย์ที่ยื่นขอ

2.2 ช่วงระยะเวลาหลังการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจในระยะ หลังวิกฤตเศรษฐกิจจะตกต่ำอย่างมาก ธุรกิจหลายอย่างประสบกับการล้มละลาย หรือเลิก กิจการเนื่องจากขาดทุน ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามาช่วย ดำเนินการเพื่อให้ลูกหนี้ที่ประสบกับภาวะดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาและดำเนินกิจการ ต่อไปได้ ซึ่งหมายถึงการชำระหนี้ที่ธุรกิจเหล่านี้ได้กู้จากธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินต่อไป

เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับปัจจุบันที่ใช้บังคับอยู่นี้ จึงขอ ทำการวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจอื่น ตามมาตรา 12(5) ดังนี้

ห้ามซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดใดเกินกว่าร้อยละสิบของจำนวนหุ้นของ บริษัทจำกัดที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด หรือเมื่อรวมกันทุกบริษัทแล้วเกินกว่าเงินกองทุนทั้ง หมดหรือเงินกองทุนชนิดใดชนิดหนึ่ง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งไม่ได้มีหลักเกณฑ์ให้ธนาคาร

แห่งประเทศไทยปฏิบัติ ดังนั้นการอนุญาตจึงเกิดจากเหตุผลทั้งสองประการดังกล่าวมาแล้วอีกทั้งยังคงเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากความบกพร่องของบทบัญญัติต่าง ๆ ที่พอสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนหุ้นที่ถือในบริษัทจำกัด การห้ามซื้อหรือมีหุ้นเกินกว่าร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ผู้เขียนมีความเห็นว่าน่าจะเหมาะสมแล้ว เพียงแต่ยังมีการให้โอกาสในการขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้

ส่วนในกรณีการห้ามไม่ให้ซื้อหรือมีหุ้นรวมกันทุกบริษัทเกินกว่าเงินกองทุนทั้งหมดหรือกองทุนชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่มีความแน่นอนว่าการลงทุนในทุกบริษัทนั้นเกินกว่าเงินกองทุนชนิดใดชนิดหนึ่งนั้น จำนวนเงินกองทุนทุกชนิดรวมกัน หากว่ายึดหลักเกณฑ์ห้ามเกินกว่าเงินกองทุนทุกชนิดของธนาคารพาณิชย์แล้ว จำนวนเงินที่นำไปลงทุนจะเป็นจำนวนเงินที่มหาศาลมาก อาจเป็นเงินทุนทั้งหมดของธนาคารก็ได้และถือว่าเป็นความเสี่ยงอย่างสูงของธนาคารที่เข้าไปลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ แล้วประสบกับการขาดทุนเพราะจะทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์เอง

2. คำว่า “บริษัทจำกัด” ตามความหมายของกฎหมายนั้นให้รวมถึงบริษัทมหาชนด้วย แต่ไม่ครอบคลุมทั้งหมดยังขาดในส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือนิติบุคคลอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการที่จะใช้จุดอ่อนของกฎหมายในส่วนนี้โดยการลงทุนในนิติบุคคลประเภทอื่นที่ไม่ใช่บริษัทแทนได้ ทำให้ประสิทธิภาพในการบังคับไม่เกิดผลอย่างเต็มที่

3. การให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการอนุญาตแก่ธนาคารพาณิชย์ในการลงทุนเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เป็นการให้อำนาจที่กว้างขวางโดยปราศจากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่รัดกุมเพียงพอ ทำให้เกิดความลำบากในการใช้ดุลพินิจต่อการอนุญาตหรือไม่อนุญาต อีกทั้งความเกรงใจในการถูกกล่าวหาว่าไม่เสมอภาค จึงทำให้การยื่นขออนุญาตของธนาคารพาณิชย์จะได้รับอนุญาตทุกครั้ง

4. การตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบสินทรัพย์หรือกิจการของธนาคารพาณิชย์² การเข้าควบคุมกิจการของธนาคารพาณิชย์ การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบการ³ เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ดู

² มาตรา 24

³ มาตรา 25

แลในระดับนโยบายแทนที่จะเป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ดูแลธนาคารพาณิชย์โดยตรง อันอาจทำให้การใช้ดุลพินิจต่าง ๆ ไม่ได้เป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เพียงพอ เนื่องจากไม่ได้เป็นผู้ที่ดูแลธนาคารพาณิชย์อย่างใกล้ชิด

5. อำนาจการตรวจสอบ สั่งการต่าง ๆ จะกระทำได้อีกแต่ธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในอำนาจทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถจะดำเนินการดังกล่าวข้างต้นกับบริษัทที่ธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ เข้าไปถือหุ้น

2. การควบคุมการเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นตามร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน

พ.ศ.....

ขณะนี้ยังคงอยู่ในขั้นพิจารณาของวุฒิสภา ดังมีรายละเอียดในการควบคุมต่าง ๆ ดังนี้

1. เรื่องของขอบเขตธุรกิจ ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้กำหนดเงื่อนไขของการเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นนั้นมี 2 กรณี ดังนี้

ก) กรณีที่เป็นการลงทุนในธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไป หากเป็นการเข้าไปซื้อหรือมีหุ้นในธุรกิจทั่วไป มีบัญญัติไว้ในร่างมาตรา 33

ร่างมาตรา 33⁴ “ห้ามมิให้สถาบันการเงินลงทุน ซื้อหรือมีหุ้นโดยตรงหรือทางอ้อมในบริษัทใดเกินอัตราดังต่อไปนี้

(1) ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น
(2) ร้อยละห้าของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น สำหรับการลงทุนซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทแต่ละราย หรือ

(3) ร้อยละยี่สิบของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น สำหรับการลงทุนซื้อหรือมีหุ้นในทุกบริษัทรวมกัน

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

⁴แห่งร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตราขั้นสูงในการลงทุน ซื้อหรือมีหุ้นให้ต่ำกว่าที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องประกาศล่วงหน้าก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทใดอันเนื่องจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันการซื้อหรือมีหุ้นเกินกว่าอัตราที่กำหนดตามวรรคหนึ่งเป็นการชั่วคราวได้ โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการผ่อนผันไว้ด้วยก็ได้

ให้นำจำนวนหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินถืออยู่นับรวมเป็นหุ้นที่สถาบันการเงินถือหรือมีหุ้นตามบทบัญญัตินี้ด้วย

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีตามมาตรา 55 วรรคสาม”

การห้ามไม่ให้ลงทุนในบริษัทใดไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกินกว่าอัตราที่กำหนดใน 3 อนุมาตรา ซึ่งบทบัญญัติแห่งอนุมาตรา 1 ยังคงเหมือนกฎหมายปัจจุบันที่ใช้อยู่ แต่ในส่วนที่เพิ่มเติมก็คือมีการกำหนดกรอบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นแยกได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 [มาตรา 33 (2)] นอกจากจะเป็นไปตามอนุมาตรา 1 แล้ว กล่าวคือ การถือหุ้นเกินกว่าร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมดของบริษัทนั้นแล้ว ในร้อยละสิบของแต่ละบริษัทที่เข้าไปลงทุนนั้นจะเกินกว่าร้อยละห้าของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเข้าไปลงทุนในบางธุรกิจที่มีทุนจดทะเบียนในอัตราร้อยละ 10 ของบริษัทนั้น ซึ่งอาจจะไม่ถึงร้อยละสิบของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น เนื่องจากบริษัทที่เข้าไปลงทุนนั้นเป็นบริษัทที่มีขนาดใหญ่และบางครั้งก็อาจจะใหญ่กว่าสถาบันการเงินนั้น ๆ ดังนั้นการเข้าไปลงทุนจะไม่มีโอกาสที่จะเกินกว่าร้อยละสิบของหุ้นในบริษัทนั้น แต่หากเมื่อเทียบกับเงินกองทุนของสถาบันการเงินนั้นแล้วอาจจะเงินจำนวนมากก็ได้

ฉะนั้นเพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงของสถาบันการเงินแล้ว นอกจากการห้ามซื้อหรือมีหุ้นเกินกว่าร้อยละสิบตามบทบัญญัติแห่งร่างมาตรา 33(1) แล้ว ยังห้ามซื้อหรือมีหุ้นในแต่ละบริษัทในอัตราที่เกินกว่าร้อยละห้าของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้นอีกด้วย เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับสถาบันการเงินได้

สิ่งที่สำคัญอีกซึ่งได้บัญญัติไว้ในอนุมาตรา 3 กล่าวคือการกำหนดกรอบไว้ อย่างแน่นอนเพื่อให้สถาบันการเงินที่อาจจะปฏิบัติตามอนุมาตรา 1 และ 2 แล้วหรือไม่ก็ตาม บทบัญญัติของอนุมาตรา 3 กำหนดว่าการลงทุนของสถาบันการเงินในทุก ๆ บริษัท นั้นจะเกินกว่าร้อยละสี่สิบของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้นไม่ได้ ซึ่งเป็น หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน เพื่อให้สถาบันการเงินนำเงินเพื่อเข้าไปลงทุนโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการลงทุนได้ไม่เกินกว่าอัตราที่กำหนดตามอนุมาตรา 1, 2 และ 3 ประกอบกันตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และในร่างมาตรา 33 ยังให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการกำหนดอัตรากำไรหรือมีหุ้นชั้นสูงตาม ร่างมาตราดังกล่าวให้ต่ำลงได้หากมีเหตุจำเป็น แต่ไม่ว่าจะเป็นเหตุจำเป็นมากน้อยแค่ไหน จะกำหนดให้สูงขึ้นกว่าเดิมไม่ได้

ในส่วนของ การเข้าไปซื้อหรือมีหุ้น เนื่องจากการปรับปรุงโครงสร้างของร่าง กฎหมายฉบับดังกล่าว ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการผ่อนผันให้ซื้อหรือมีหุ้น เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดได้ แต่ต้องเป็นการชั่วคราวเท่านั้น โดยไม่ได้กำหนดเวลา ของคำว่าชั่วคราวไว้ว่าเมื่อใด

2. กรณีการถือหุ้นได้มากกว่าหากเป็นการเปิดบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือซึ่ง บัญญัติไว้ในร่างมาตราฯ 53 ดังนี้

ร่างมาตรา 53³ “บริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินจะประกอบธุรกิจได้แต่เฉพาะ ธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนแก่บริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดเท่านั้น โดยจะประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นไม่ ได้

ในการประกอบธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนตามวรรค หนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใน การประกอบธุรกิจดังกล่าวไว้ด้วยก็ได้ เว้นแต่กฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจนั้น จะได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจนั้นไว้เป็นการเฉพาะ แล้ว”

ร่างมาตรา 53 แห่งร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ สถาบันการเงินอาจมีกลุ่ม ธุรกิจซึ่งอาจเป็นบริษัทลูก หรือบริษัทร่วมซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป กล่าวคือสามารถถือหุ้น

³แห่งร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

เกินกว่าที่ร่างมาตรา 33 กำหนดได้หากบริษัทที่เข้าไปถือหุ้นนั้นเป็นบริษัทที่ประกอบธุรกิจทางการเงิน หรือเป็นการสนับสนุนแก่กลุ่มบริษัท ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดเท่านั้น จะไปดำเนินการธุรกิจอื่นใดนอกเหนือจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดไม่ได้

3. รูปแบบการทำธุรกิจของสถาบันการเงิน สถาบันการเงินจะดำเนินธุรกิจของตนภายใต้ขอบเขตและเงื่อนไขตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น และสามารถดำเนินธุรกิจได้ 3 รูปแบบดังนี้

3.1 ดำเนินธุรกิจโดยธนาคารนั่นเอง (universal banking) เป็นธุรกิจที่ดำเนินการโดยปกติ คือการรับฝากถอนเงิน ให้สินเชื่อ กระทบการใด ๆ ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเพื่อแสวงหาผลกำไรในการดำเนินธุรกิจของตน

3.2 ดำเนินธุรกิจโดยบริษัทลูกของธนาคารนั่นเอง (subsidiary)

ร่างมาตรา 52⁶ ความว่า “กลุ่มธุรกิจทางการเงิน ได้แก่

- (1) สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่และมีบริษัทลูกของสถาบันการเงินนั้น
- (2) สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทลูก และมีบริษัทแม่โดยจะมีบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นก็ได้”

ร่างมาตรา 55⁷ “ห้ามมิให้สถาบันการเงินจัดตั้งบริษัทลูกหรือมีบริษัทลูก เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินหรือบริษัทลูกต้องปฏิบัติตามก็ได้

ห้ามมิให้สถาบันการเงินซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทลูกโดยมีมูลค่าของหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใด

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกำหนด”

⁶แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

⁷แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ทำให้สถาบันการเงินมีกลุ่มธุรกิจของตนขึ้นมาใหม่ ที่เรียกว่ากลุ่มธุรกิจทางการเงิน ซึ่งแยกออกเป็น 2 กรณีคือ บริษัทลูก [มาตรา 52(1)] และบริษัทร่วม [มาตรา 52(2)] สำหรับกรณีบริษัทร่วมนั้นจะขอวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไป

การเกิดบริษัทลูกขึ้นมาได้นั้นมีเงื่อนไขตามกฎหมายว่าบริษัทที่เป็นบริษัทลูกนั้นต้องทำธุรกิจทางการเงินหรือสนับสนุนกลุ่มธุรกิจทางการเงินของตน ส่วนธุรกิจประเภทใดจะเป็นธุรกิจทางการเงินและสนับสนุนกลุ่มธุรกิจทางการเงินนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเป็นผู้กำหนดเองในภายหลังต่อไป และแม้จะเป็นธุรกิจทางการเงินก็ต้องขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย จึงเป็นการใช้ดุลพินิจอีกชั้นหนึ่งและที่สำคัญการจะเข้าไปซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทลูก โดยมีมูลค่าหุ้นรวมกันเกินกว่าอัตราส่วนเงินกองทุนทุกชนิดหรือชนิดใดชนิดหนึ่งไม่ได้

4. ดำเนินธุรกิจโดยบริษัทร่วม (holding company) เป็นกรณีที่มีบริษัทลูกที่เกิดจากการร่วมลงทุนของสถาบันการเงิน และกลุ่มผู้ลงทุนอื่นที่ไม่ใช่สถาบันการเงินนั้นๆ เป็นผู้ลงทุนแต่ผู้เดียว

ร่างมาตรา 4(15) “บริษัทร่วม” หมายความว่า บริษัทลูกที่มีบริษัทแม่ร่วมกัน
 ร่างมาตรา 18 “ห้ามมิให้บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินมีหนังสือแห่งใดแห่งหนึ่ง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

จำนวนหุ้นตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงหุ้นที่ผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลตามวรรคหนึ่งถืออยู่หรือมีไว้ด้วย

หุ้นตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงหุ้นปริวิตที่ไม่มีสิทธิออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด”

การเกิดบริษัทร่วมจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขต่าง ๆ เหมือนกับหัวข้อข้างต้น กล่าวคือ บริษัทลูกใหม่ที่เป็นบริษัทร่วมนั้นต้องดำเนินธุรกิจทางการเงินหรือสนับสนุนกลุ่มธุรกิจทางการเงินของตนและต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และที่สำคัญคือเงื่อนไขในประเด็นการห้ามคือ เกินกว่าอัตราส่วนเงินกองทุนทุกชนิดหรือชนิดใดชนิดหนึ่งของสถาบันการเงินนั้น เพราะการคำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนต้องคำนวณ

บริษัทที่มาลงทุนในบริษัทแห่งนี้ หากว่ามีบางบริษัทที่มาลงทุนดังกล่าวเป็นบริษัทลูกของสถาบันการเงินที่ร่วมลงทุนด้วย ต้องคำนวณรวมในส่วนของการลงทุนด้วย

ตัวอย่างเช่น สถาบันการเงิน A เข้าไปลงทุนในบริษัท B ต่อมาเข้าไปลงทุนในบริษัท C โดยที่ในส่วนของบริษัท C นั้นมีเงินลงทุนของบริษัท B รวมอยู่ด้วย การคำนวณอัตราส่วนการลงทุนว่าจะเกินกว่าเงินกองทุนหรือไม่ ต้องนำส่วนที่ลงทุนในบริษัท C ของทั้งสถาบันการเงิน A และของบริษัท B มารวมกันก่อนแล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับเงินกองทุนของสถาบันการเงินนั้น

5. การกำกับดูแลและควบคุมสถาบันการเงิน ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้กำหนดในส่วนของ การกำกับดูแลที่รัดกุมมากยิ่งขึ้น และเปลี่ยนอำนาจการกำกับดูแลจากรัฐมนตรีมาเป็นของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งรวมไปถึงการตรวจสอบและสั่งการด้วยการกำกับควบคุมสถาบันการเงินตามกฎหมายฉบับนี้สามารถแยกออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

5.1 การกำกับดูแลควบคุม การดำเนินการในส่วนของ การลงทุน ในบริษัทหรือนิติบุคคลอื่นได้ต้องเป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจทางการเงิน หรือสนับสนุนธุรกิจทางการเงินเท่านั้น หากไม่เป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ สถาบันการเงินผู้กระทำผิดต้องรับโทษตามร่างมาตรา 118 ซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

5.2 การกำกับดูแลควบคุมความเสี่ยง

ร่างมาตรา 54⁸ “เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความมั่นคงของกลุ่มธุรกิจทางการเงินให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นในลักษณะเหมือนกับเป็นนิติบุคคลเดียวกัน และให้สถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูกและบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนหรือทุนต่อสินทรัพย์หรืออัตราส่วนอื่น ๆ ของกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้นได้

⁸แห่งร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

การกำหนดตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีที่มีการกำหนดในเรื่องนั้นไว้ โดยกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วมของ สถาบันการเงินเป็นการเฉพาะแล้ว”

ในปัจจุบันนี้การเข้าไปตรวจสอบสถาบันการเงินในกรณีมีความสงสัยในส่วน ที่เกี่ยวกับการลงทุนนั้น สามารถตรวจสอบสถาบันการเงินนั้น ๆ ได้แต่จะเข้าไปตรวจสอบ บริษัทลูกของสถาบันการเงินนั้น ๆ ไม่ได้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าว ซึ่ง ร่างมาตรา 54 นี้ให้อำนาจเข้าไปตรวจสอบบริษัทต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินเข้าไปลงทุน โดย ให้ถือเสมือนว่าสถาบันการเงินและบริษัทต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นนิติบุคคลเดียวกัน

ร่างมาตรา 56⁹ “สถาบันการเงินอาจให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมกับบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วมแห่งใดแห่งหนึ่ง แต่จะให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมเกินกว่าที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึง

(1) การซื้อหรือขายสินทรัพย์ และรวมถึงสินทรัพย์ที่มีสัญญาซื้อคืนจาก บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม

(2) การรับหลักทรัพย์ที่ออกโดยบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม เป็น หลักประกัน การให้สินเชื่อ หรือการออกหนังสือค้ำประกัน หรือเลตเตอร์ออฟเครดิต เพื่อบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วม

(3) การทำธุรกรรมใด ๆ ที่เป็นผลให้บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วมได้ รับประโยชน์

การให้สินเชื่อหรือการทำธุรกรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วมให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อหรือการทำธุรกรรมกับบริษัทดังกล่าวด้วย”

เป็นการควบคุมการให้สินเชื่อในกลุ่มธุรกิจทางการเงินเดียวกัน ตลอดจนการ ซื้อขายสินทรัพย์ การค้ำประกันต่าง ๆ ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

6. การตรวจสอบ การตรวจสอบสถาบันการเงินนั้นมีวิธีปฏิบัติอยู่หลายกรณี แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับบริษัทต่าง ๆ ที่สถาบันการเงินเข้าไปลงทุนนั้น มี บัญญัติไว้ในร่างมาตรา 84(5) ดังนี้

⁹แห่งร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

ร่างมาตรา 84(5) “เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจของลูกหนี้หรือบริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงิน รวมทั้งสั่งให้ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ส่งสำเนา หรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร ควงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการสินทรัพย์และหนี้สินก็ได้”

เป็นการให้อำนาจของผู้ตรวจสอบที่ได้รับการแต่งตั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทยเข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินการภายในสถานที่ได้ทั้งสถาบันการเงิน และในบริษัทลูกของสถาบันการเงินนั้นได้ ยังรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ด้วยและยังสามารถให้ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินนั้นมาให้ถ้อยคำหรือเรียกเอกสารต่าง ๆ ได้ เป็นการให้อำนาจที่ค่อนข้างเด็ดขาด ทั้งนี้ก็เพื่อให้การตรวจสอบมีคุณภาพได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริงเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

7. การสั่งการของธนาคารแห่งประเทศไทย หากการตรวจสอบพบว่าสถาบันการเงินใดค้างเงินกองทุนของตนเองอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ต่อหนี้สิน หรือเหตุต่าง ๆ อีกหลายประการตามร่างมาตรา 95 นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจที่จะสั่งเข้าควบคุมกิจการของสถาบันการเงินนั้นได้ตามร่างมาตรา 95(1) และในส่วนบริษัทลูกต่าง ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการตามร่างมาตรา 95(2) ที่บัญญัติว่า “มีคำสั่งให้สถาบันการเงินนั้นเลิกกิจการและชำระบัญชีบริษัทลูก หากปรากฏว่าสินทรัพย์ของบริษัทลูกไม่พอกับหนี้สินหรือบริษัทลูกไม่สามารถชำระหนี้ได้เป็นปกติติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่าสามเดือน”

หากเข้าข่ายในกรณีใดกรณีหนึ่งดังกล่าวธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งชำระบัญชีบริษัทลูกได้เลย ซึ่งในปัจจุบันต้องดำเนินการร้องขอต่อศาลให้ชำระบัญชีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เหมือนอย่างบริษัทจำกัดทั่วไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 12(5) กับร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ..... แล้วนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีจุดบกพร่องในการบังคับใช้และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้คณะกรรมการวิสามัญ สภาผู้แทนราษฎรจึงได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ขึ้น เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2543 ขณะนี้ยังคงอยู่ในขั้นพิจารณาของวุฒิสภา และจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นถึงจุดบกพร่องของบทบัญญัติต่าง ๆ แห่งร่างพระราชบัญญัติฯ ดังนี้

1. แก้ไขคำจำกัดความคำว่า “บริษัทจำกัด” จากเดิมที่ให้หมายรวมถึงบริษัทมหาชนด้วยเท่านั้น เป็นให้หมายถึงนิติบุคคลอื่น ๆ ด้วย

2. เจือจางในการเข้าไปซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทใด ๆ เป็นการแก้ไขโดยเพิ่มเงื่อนไขการเข้าไปลงทุนในบริษัทใด ๆ นอกจากต้องไม่เกินร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายแล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น ๆ ยังต้องไม่เกินร้อยละห้าของเงินกองทุนของสถาบันการเงินนั้นอีก และเมื่อรวมทุก ๆ บริษัทแล้วต้องไม่เกินร้อยละสิบของเงินกองทุนของสถาบันการเงินนั้น ๆ โดยมีข้อยกเว้นการขออนุญาตได้ ในกรณีเดียวคือ เพื่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เท่านั้นที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจใช้ดุลพินิจอนุญาตได้ และธนาคารแห่งประเทศไทยอาจลดอัตราขั้นสูงในการเข้าถือหุ้นลงได้อีก ถ้ามีเหตุจำเป็นแต่จะเพิ่มอัตราขั้นสูงนี้ไม่ได้

3. การใช้ดุลพินิจของธนาคารแห่งประเทศไทยในการอนุญาต ในปัจจุบันกฎหมายให้อำนาจกว้างขวางโดยไม่มีหลักเกณฑ์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในการใช้ดุลพินิจ แต่ตามร่างกฎหมายได้กำหนดกรอบการอนุญาตไว้แต่เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

3.1 เป็นการขออนุญาตถือหุ้นเกินกว่ากฎหมายกำหนด สำหรับกรณีเพื่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้เป็นการชั่วคราวตามร่างมาตรา 33 วรรคสาม หรือ

3.2 เป็นการลงทุนในบริษัทลูก หรือบริษัทร่วม โดยมีเงื่อนไขว่าบริษัทเหล่านั้นต้องดำเนินธุรกิจทางการเงินหรือเป็นธุรกิจที่สนับสนุนกลุ่มธุรกิจทางการเงินเท่านั้นตามร่างมาตรา 52 , 53 และ 55

นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ยังได้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขเดิมที่บัญญัติไว้ในมาตรา 12(5) แล้ว ยังมีบทบัญญัติเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างการควบคุมให้รัดกุมยิ่งขึ้น อันจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งรายละเอียดส่วนที่เพิ่มเติมขึ้นมา พอนำมาประมวลได้ดังนี้

1. มีการขยายประเภทธุรกิจที่สถาบันการเงินจะเข้าไปลงทุน โดยจำกัดการเข้าไปลงทุนให้ธุรกิจอื่น ๆ เกินกว่ากำหนด แต่หากเป็นธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่สนับสนุนกลุ่มธุรกิจทางการเงินของร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว บัญญัติให้ลงทุนได้โดยขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และลงทุนไม่เกินกว่าที่กฎหมายขยายให้เท่านั้นก็สามารถลงทุนได้ ทำให้สถาบันการเงินมีอิสระในทางธุรกิจได้มากขึ้นแต่ในขณะเดียวกันในควมมีอิสระนั้นก็ต้องโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

2. มีการให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยโดยชัดเจนในการกำกับควบคุมดูแลโดยกำกับดูแลการดำเนินการในส่วนของการกำหนดขอบเขตประเภทธุรกิจ โดยเป็นผู้กำหนดประเภทธุรกิจว่าธุรกิจใดเป็นธุรกิจทางการเงินบ้าง และยังรวมไปถึงความเสี่ยงอันอาจเกิดขึ้นกับสถาบันการเงินและบริษัทลูกต่าง ๆ โดยสามารถตรวจสอบกำกับดูแลสถาบันการเงินและรวมทั้งบริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทในเครือ ทั้งหมดและควบคุมการให้สินเชื่อแก่บริษัทต่าง ๆ เหล่านี้โดยเป็นผู้กำหนดอัตราส่วนในการให้สินเชื่อ

3. การตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากจะสามารถตรวจสอบไปยังบริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วม แล้วยังมีอำนาจในการสั่งให้ส่งเอกสารต่าง ๆ หรือเรียกให้ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำได้ในการตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินการ

4. เพิ่มเติมอำนาจการสั่งการสำหรับบริษัทลูก หากมีข้อเท็จจริงว่าสถาบันการเงินมีอัตราส่วนสินทรัพย์ต่อหนี้สินต่ำกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด และบริษัทลูกนั้นหากทรัพย์สินของบริษัทลูกไม่พอชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือนติดต่อกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งชำระบัญชีของบริษัทลูกไว้

จะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้พยายามแก้ไขจุดบกพร่องของบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งพยายามวางรูปแบบการลงทุนว่าสิ่งใดสมควรให้สถาบันการเงินดำเนินการ ก็ให้ดำเนินการได้แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและตรวจสอบอย่างใกล้ชิดตามกฎหมาย ธุรกิจใดที่ไม่สมควรให้เข้าไปลงทุน กฎหมายจะกำหนดอัตราส่วนการลงทุนไว้อย่างละเอียดและชัดเจน โดยให้มีข้อยกเว้นให้น้อยที่สุดซึ่งในความเป็นจริงจะมีเพียงประการเดียวคือ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้และได้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น จึงถือว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้มีความเหมาะสมที่น่าจะสามารถแก้ปัญหาการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะในส่วนของการเข้าไปลงทุนในธุรกิจอื่นได้ดี

2. ข้อเสนอแนะ

แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าวจะพยายามแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่ผ่านมาพร้อมทั้งกำหนดแนวทางในการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ จึงได้เพิ่มบทบัญญัติต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมากเพื่อสร้างกรอบในการดูแลควบคุมและตรวจสอบสถาบันการเงินมิให้ดำเนินกิจการไปในทางที่จะทำให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายต่อสถาบันการเงิน ผู้ถือหุ้น และประชาชนทั่วไปที่ต้องได้รับผลกระทบด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็จะต้องอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินต่าง ๆ ให้ได้เป็นอย่างดีเพื่อผลทางด้านเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม แม้ว่าจะแก้ไขจุดบกพร่องและกำหนดกรอบในการควบคุมดูแลได้เป็นอย่างดี แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่ายังคงมีปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ยังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การกำหนดขอบเขตธุรกิจให้ได้กับกลุ่มธุรกิจทางการเงินตามความในร่างมาตรา 52 และขอบเขตธุรกิจที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทยตามร่างมาตรา 53 หากสถาบันการเงินใดฝ่าฝืนไม่ดำเนินธุรกิจที่ไม่ใช่ธุรกิจทางการเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ต้องได้รับโทษตามร่างมาตรา 118 ซึ่งมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

แต่ไม่ได้มีบัญญัติใดกล่าวถึงการแก้ไขในกิจการทางธุรกิจที่ได้กระทำโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติตามกฎหมายและดำเนินการไปแล้วอย่างไร การกลับคืนสู่สภาพเดิมจะดำเนินการอย่างไร ปัญหาอาจจะเกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกที่มีนิติสัมพันธ์ร่วมกับบริษัทที่ดำเนินธุรกิจที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติกฎหมายนี้ จึงควรมีมาตรการการแก้ไขธุรกรรมที่ฝ่าฝืนบท

บัญญัตินี้ไปแล้ว จะดำเนินการด้วยหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมทั้งกับบุคคลภายนอกที่มาร่วมลงทุนโดยสุจริต สถาบันการเงินและผู้ถือหุ้นในสถาบันการเงินด้วย

2. กรณีของบทบัญญัติแห่งร่างมาตรา 33 วรรคสาม ในเรื่องของการกำหนดข้อยกเว้นในการซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทใด ๆ เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้เป็นข้อยกเว้นตามร่างมาตรา 53 และ 55 ก็เป็นบริษัทลูกที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินหรือสนับสนุนกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ซึ่งการยกเว้นกรณีนี้เป็นการยกเว้นโดยขออนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยหากการเข้าไปถือหุ้นเพื่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยที่จะอนุญาตให้เข้าถือหุ้นในบริษัทดังกล่าวเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดได้เป็นการชั่วคราวนั้นไม่สามารถแจ้งชัดได้ว่าเป็นเวลาเท่าใด ซึ่งถือได้ว่าเป็นการให้อำนาจที่กว้างเกินไป

ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีการสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นมากำกับด้วยเพื่อช่วยในการใช้ดุลพินิจของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่อาจจะใช้หลักเกณฑ์จากอัตราส่วนทรัพย์สินต่อหนี้สิน ตัวอย่างเช่น กำหนดว่าหากบริษัทที่สถาบันการเงินเข้าถือหุ้นเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้สามารถกลับมาชำระทรัพย์สินมีมูลค่าเท่ากับหนี้สินให้สถาบันการเงินจำหน่ายหุ้นของตนภายในกำหนดเวลาที่แน่นอน

นอกเหนือจากการกำหนดกรอบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้สถาบันการเงินดำเนินธุรกิจตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ประกอบกับความมุ่งมั่นในการควบคุมดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยเพียงสองประการข้างต้นนั้นยังไม่สามารถทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปด้วยดีและเจริญก้าวหน้าได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือความตั้งใจ จริงใจ และซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงินมีความมุ่งมั่นพัฒนาสถาบันการเงินของตนให้เจริญก้าวหน้า และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แก่ ลูกหนี้ ประชาชนผู้ฝากเงิน พนักงานของสถาบันการเงินทุกคนหากร่วมมือร่วมใจประกอบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สถาบันของตนเองโดยสุจริตใจของตนเอง สิ่งนี้จะเป็นข้อบัญญัติที่ดีที่สุดในการขับเคลื่อนให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเติบโตอย่างมั่นคงและต่อเนื่องต่อไปอีกนาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- คณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.). รายงานผลการวิเคราะห์และวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์วิกฤติทางเศรษฐกิจ. จัดพิมพ์โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร, 2541.
- จรินทร์ เทศวานิช. การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนทิพย์อักษร, 2526.
- เจริญ เจษฎาวัดย์. ทางสู่ธนาคาร. (The Banker to be) กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์, มปป.
- ชนินทร์ พิทยาวิวิธ. ธนาคารพาณิชย์ใช้มาตรการอะไรในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ. บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2533.
- ชัยชาญ วิบูลศิลป์. รายงานผลการวิจัยเรื่อง เอะวิกฤตสถาบันการเงินไทย. มหาวิทยาลัยเกริก, 2541.
- วิรัตน์ แสงทองคำ. ธนาคารไทยล้มตลวย. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เพรส จำกัด, 2541.
- บุญเสริม บุญเจริญผล. “สาเหตุของความไม่มั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย”. เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการ. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก, 2542.
- พิชา คำรงพิวัฒน์. กฎหมายว่าด้วยการธนาคาร. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์, 2524.
- ภูมิ โชคเหมาะ. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยการธนาคาร. ภาควิชากฎหมายพาณิชย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.
- เมธี คุลยจินดา. การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. สัมคมกับเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

วารี พงษ์เวช. การเงินและการธนาคาร. กรุงเทพฯ : อุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์. 2502.

วิรัช สงวนวงศ์วาน. การเงินและการธนาคาร. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด. 2527.

หลวงสุทธิวาทนฤพุฒิ. ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด. 2529.

กฎหมาย

“ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการเป็นกรรมการในบริษัทลูกหนึ่งของการการและผู้บริหารระดับสูงธนาคารพาณิชย์.” ราชกิจจานุเบกษา. 116, 23 กันยายน 2542.

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505, พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522, พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 พ.ศ. 2535.

“รายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ.” (ทำหน้าที่นิติบัญญัติ) ครั้งที่ 110, 23 พฤศจิกายน 2504. หน้า 1179.

“รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.” ครั้งที่ 50, 21 กันยายน 2521. หน้า 315.

“รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร” วันที่ 17 ตุลาคม 2543. หน้า 5, 19.

วิทยานิพนธ์

ภาสกร เขียรเสวตกุล. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ในการควบคุมบริษัทในเครือ เพื่อการพัฒนาาระบบธนาคารพาณิชย์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.

อรศรี จารุจินดา. “การควบคุมกรรมการเพื่อพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

เอกสารอื่น ๆ

รายงานประจำเดือน. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สิงหาคม 2543.

รายงานประจำปี. ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด. 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารดีบีเอส ไทยท努 จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารยูโอบี รัตนสิน จำกัด (มหาชน). 2542.

รายงานประจำปี. ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน). 2542.

ภาษาอังกฤษ

“Banking Law” Law No.59; Japan. June 1, 1981 : as amended on October 16, 1998 and enforced on December 15, 1998.

“Banking Act 1987.” CHAPTER 22. London : Her Majesty’s Stationery Office.

“Banking Act Section 83.” Hong Kong : The Government Printer, 1975.

“Banking Law.” Section 29. Credit facilities and limits : Singapore.

“Federal Reserve Act. And Other Statutory Provision Affecting the Federal Reserve System.” April 20, 1983.

Sidney Mandell. “Laws Governing Bank and Their Customers.” New York : Oceana Publications, Inc., 1975.

Draft
ภาคผนวก

ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.....

ปัจจุบันอยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา

D
P
U

แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป

และบุคคลในสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์

D
P
U

1/21 8

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๐๔/๒๕๕๓

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน กท ๑๐๓๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

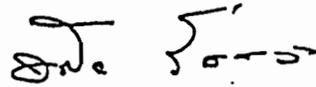
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๓๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ ที่ประชุมได้ลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๗๔

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง



(นายพิชัย รัตกุล)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. ๒๕๕๑๑๓๓

 ร่าง
 พิมพ์
 ตรวจ

สารบบ

เรื่อง การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.

ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๓๒ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาเมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๐ ปีที่ ๔ ครั้งที่ ๓๔ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาคือไปตามรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่

๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๓

๑๙๕๑ 

(นายศิริชัย ไชยทิพย์อาสน์)

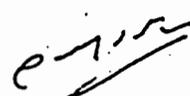
รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รักษาการแทน

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ดร. ทิมพ์

 ทาน

10



บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบ
ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และรวมเป็นฉบับเดียวกัน

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์
ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ แล้วแต่กรณี
จึงทำให้การควบคุมดูแลไม่เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันและเกิดความลักลั่นในการปฏิบัติ
ตามกฎหมาย ประกอบกับในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ
อย่างรุนแรงอันมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการเงินเหล่านี้ และกระทบกระเทือน
ความเชื่อมั่นของประชาชนและผู้ฝากเงินที่มีต่อระบบสถาบันการเงินโดยรวม ดังนั้น
สมควรปรับปรุงมาตรการในการควบคุมดูแลสถาบันการเงินดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ
เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ โดยการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วย
การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และรวมเป็น
ฉบับเดียวกันเพื่อให้การควบคุมดูแลเป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งเปลี่ยนอำนาจควบคุม
ดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้เป็นอำนาจของธนาคารแห่งประเทศไทย
ส่วนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังยังคงมีอำนาจในการกำกับดูแลโดยทั่วไปเท่านั้น
นอกจากนั้น ได้ปรับปรุงมาตรการในการควบคุมเกี่ยวกับโครงสร้างการเป็นกรรมการ

ในสถาบันการเงิน การถือหุ้น การให้สินเชื่อ การลงทุนในกิจการต่าง ๆ การกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินในลักษณะรวมทั้งบริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วมของสถาบันการเงิน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถาบันการเงินให้มีความชัดเจน และมีมาตรการป้องกันการบริหารงานที่มีลักษณะเป็นการทุจริตหรือไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินและการเข้าควบคุมสถาบันการเงินในกรณีที่สถาบันการเงินได้รับความเสียหายหรือมีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะ อันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษความผิดที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๕

5. พิมพ์

ทาน



ร่าง
พระราชบัญญัติ
ธุรกิจสถาบันการเงิน
พ.ศ.

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ และรวมเป็นฉบับเดียวกัน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

8/

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕
- (๒) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒
- (๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ พ.ศ. ๒๕๒๘
- (๔) พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๕) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๖) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๗) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑
- (๘) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒
- (๙) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๒๖
- (๑๐) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘
- (๑๑) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๑๒) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕
- (๑๓) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๑๔) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๐
- (๑๕) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) "ธุรกิจสถาบันการเงิน" หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และให้หมายความรวมถึงการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจตามหมวด ๗

(๒) "ธุรกิจธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงิน หรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ชื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสาร เปลี่ยนมืออื่นใด ชื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

(๓) "ธุรกิจเงินทุน" หมายความว่า การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ โดยวิธีออกตั๋วสัญญาใช้เงินหรือบัตรเงินฝากให้แก่ผู้ฝากเงิน และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ชื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด

(๔) "ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจเป็นการค้าปกติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) การให้กู้ยืมเงินโดยวิธีรับจํานองอสังหาริมทรัพย์

(ข) การรับซื้ออสังหาริมทรัพย์โดยวิธีขายฝาก

(๕) "ธุรกิจทางการเงิน" หมายความว่า ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจประกันชีวิต หรือธุรกิจอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๖) "การให้สินเชื่อ" หมายความว่า การให้กู้ยืมเงิน หรือซื้อ ชื้อลด รับช่วง ชื้อลดตัวเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิตหรือภาระผูกพันอื่น

(๗) "กิจการวิเทศธนกิจ" หมายความว่า กิจการรับฝากเงินหรือกู้ยืมเงินจากต่างประเทศและให้กู้ยืมเงินในประเทศหรือในต่างประเทศ และให้รวมถึงการชื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศที่เป็นเงินตราต่างประเทศ การอวัลรับรองหรือค้ำประกันหนี้ใดที่เป็นเงินตราต่างประเทศและกิจการอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๘) "หลักทรัพย์" หมายความว่า หลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์

(๘) "สถาบันการเงิน" หมายความว่า

- (ก) ธนาคารพาณิชย์
- (ข) บริษัทเงินทุน
- (ค) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(๑๐) "ธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์

(๑๑) "บริษัทเงินทุน" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเงินทุน

(๑๒) "บริษัทเครดิตฟองซิเอร์" หมายความว่า บริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

(๑๓) "บริษัท" หมายความว่า บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น

(๑๔) "บริษัทแม่" หมายความว่า บริษัทที่มีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทอื่น

(๑๕) "บริษัทลูก" หมายความว่า

- (ก) บริษัทที่มีบริษัทอื่นมีอำนาจควบคุมกิจการของบริษัทนั้น
- (ข) บริษัทลูกของบริษัทตาม (ก) ต่อไปทุกทอด

(๑๖) "บริษัทร่วม" หมายความว่า บริษัทลูกที่มีบริษัทแม่ร่วมกัน

(๑๗) "อำนาจควบคุมกิจการ" หมายความว่า

(ก) การที่บริษัทหนึ่งมีหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(ข) การที่บริษัทหนึ่งมีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นของอีกบริษัทหนึ่ง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือไม่ว่าเพราะเหตุอื่นใด หรือ

(ค) การที่บริษัทหนึ่งมีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการตั้งแต่กึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดในอีกบริษัทหนึ่ง

ในกรณีที่บริษัทหนึ่งมีหุ้นในอีกบริษัทหนึ่งตั้งแต่ร้อยละยี่สิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทที่มีหุ้นดังกล่าวมีอำนาจควบคุมกิจการอีกบริษัทหนึ่ง

(๑๘) "ผู้มีอำนาจในการจัดการ" หมายความว่า

(ก) ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ กรรมการ ของสถาบันการเงินหรือบริษัท แล้วแต่กรณี หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(ข) บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลซึ่งสถาบันการเงินหรือบริษัททำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน

(ค) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำผู้จัดการหรือกรรมการของสถาบันการเงินหรือบริษัทให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของสถาบันการเงินหรือบริษัท

(๑๙) "ผู้ที่เกี่ยวข้อง" หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับอีกบุคคลหนึ่งในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) เป็นคู่สมรส บิดา มารดา หรือผู้รับบุตรบุญธรรม

(ข) เป็นบุตรหรือบุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ

(ค) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจในการจัดการ

(ง) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมคะแนนเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(จ) เป็นบริษัทที่บุคคลนั้นหรือบุคคลตาม (ก) หรือ (ข) มีอำนาจควบคุมการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการ

(ฉ) เป็นบริษัทลูกของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)

(ช) บริษัทร่วมของบริษัทตาม (ค) หรือ (ง) หรือ (จ)

(ซ) เป็นตัวการหรือตัวแทนที่มีลักษณะตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกาศกำหนด

ในกรณีที่บุคคลใดถือหุ้นในบริษัทใดตั้งแต่ร้อยละปีสิบขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริษัทนั้นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว

(๒๐) "ผู้ถือหุ้นรายใหญ่" หมายถึง บุคคลที่ถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินเกินร้อยละสิบของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

มาตรา ๕ การประกอบกิจการใดที่มีลักษณะเป็นการรับฝากเงิน รับเงินจากประชาชน ให้สินเชื่อ หรือธุรกิจทางการเงิน หากกิจการนั้นมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม และมีได้มีกฎหมายที่ควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวเป็นการเฉพาะแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเสนอให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดให้การประกอบกิจการนั้นอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวด้วยก็ได้

มาตรา ๖ การระดมเงินจากประชาชนโดยการขายหรือจำหน่ายหลักทรัพย์ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ มิให้อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ การประกาศกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การจัดตั้งและการขอรับใบอนุญาต

มาตรา ๙ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ จะกระทำได้อต่อเมื่อได้จัดตั้งขึ้นในรูปของบริษัทมหาชนจำกัด โดยได้รับใบอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจาก
ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

เมื่อได้จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว จึงให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี
ต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์
ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ตลอดจนเสียค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑ ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะตั้งสาขาเพื่อประกอบธุรกิจ
ธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจาก
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในการขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะต้องมี
หนังสือจากผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับและตรวจสอบธนาคารพาณิชย์ของประเทศนั้น
ยืนยันว่าธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวมีความมั่นคงและมีการดำเนินงานที่ดี มาแสดงต่อธนาคาร
แห่งประเทศไทยด้วย

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และเสียค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศ
กำหนด

มาตรา ๑๒ การเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงิน
ที่มีไซ้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
ทราบล่วงหน้าก่อนที่จะเปิด ปิด หรือย้ายสาขาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจไม่อนุญาตให้สถาบัน
การเงินเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขา หรือกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงิน
ต้องปฏิบัติเพิ่มเติมหรือให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมก่อนเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาได้
แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้สถาบันการเงินนั้นทราบภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งตาม

วรรคหนึ่ง หากธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้แจ้งให้สถาบันการเงินทราบภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบในการเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงินนั้นแล้ว

ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือไม่ส่งข้อมูลเพิ่มเติมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามวรรคสอง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจไม่อนุญาตให้สถาบันการเงินเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงินได้

เมื่อสถาบันการเงินได้รับความเห็นชอบให้เปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาของสถาบันการเงินแล้ว ให้สถาบันการเงินเปิด ปิด หรือย้ายสำนักงานใหญ่หรือสาขาภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบ ถ้ามิได้ดำเนินการภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าการให้ความเห็นชอบนั้นเป็นอันสิ้นผล

มาตรา ๑๓ ธนาคารพาณิชย์หรือสาขาของธนาคารพาณิชย์จะประกอบกิจการวิเทศธนกิจได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การขออนุญาตประกอบกิจการวิเทศธนกิจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไข ตลอดจนเงื่อนไขค่าธรรมเนียมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ลักษณะและประเภทของกิจการวิเทศธนกิจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ ผู้ใดประสงค์จะกระทำการแทนสถาบันการเงินต่างประเทศหรือสถาบันการเงินในประเทศไทยโดยการตั้งสำนักงานผู้แทน ไม่ว่าในหรือนอกประเทศไทย ต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

ผู้ที่กระทำการแทนสถาบันการเงินต่างประเทศหรือสถาบันการเงินในประเทศไทยตามวรรคหนึ่ง จะรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ไม่ได้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

หมวด ๒
โครงสร้างสถาบันการเงิน

ส่วนที่ ๑
หุ้นและผู้ถือหุ้น

มาตรา ๑๕ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิของสถาบันการเงินต้องเป็นหุ้นชนิด
ระบุชื่อผู้ถือ มีมูลค่าของหุ้นไม่เกินหุ้นละหนึ่งร้อยบาท และข้อบังคับของสถาบันการเงินต้อง
ไม่มีข้อจำกัดในการโอนหุ้น เว้นแต่จะเป็นข้อจำกัดเพื่อการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
สถาบันการเงินอาจออกหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่มีสิทธิออกเสียงได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๖ สถาบันการเงินต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยถืออยู่
ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการเป็นบุคคล
ผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันให้สถาบันการเงินใด
มีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือกรรมการแตกต่างไปจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้ ในการนี้ จะกำหนด
เงื่อนไขในการผ่อนผันไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๑๗ บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง
ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตั้งแต่ร้อยละห้าขึ้นไปของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด
บุคคลนั้นต้องรายงานการถือหุ้นหรือการมีไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
ทราบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

หุ้นตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่มีสิทธิออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๘ ห้ามมิให้บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงิน
แห่งใดแห่งหนึ่ง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เกินร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้ว
ทั้งหมด เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรือเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

จำนวนหุ้นตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตามวรรคหนึ่งถืออยู่
หรือมีไว้ด้วย

หุ้นตามวรรคหนึ่งไม่รวมถึงหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่มีสิทธิออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ บุคคลใดได้มาซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่งจนเป็นเหตุ
ให้จำนวนหุ้นที่ตนถืออยู่หรือมีไว้เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ บุคคลนั้นจะต้องนำหุ้นส่วนที่เกิน
ออกจำหน่ายแก่บุคคลอื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหุ้นนั้นมา เว้นแต่จะได้รับการผ่อนผันจ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งไม่จำหน่ายหุ้นส่วนที่เกินภายในเวลาที่กำหนดตาม
วรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ขายหุ้นส่วนที่เกินดังกล่าวได้
และถ้าศาลเห็นว่าการถือหรือมีไว้ซึ่งหุ้นนั้นเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้
ขายทอดตลาด หรือขายโดยวิธีอื่นเป็นการเฉพาะเจาะจงก็ได้

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้สถาบันการเงินจำหน่ายหุ้นของคนแก่บุคคลใดจนเป็นเหตุ
ให้จำนวนหุ้นที่บุคคลนั้นถืออยู่หรือมีไว้เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘

จำนวนหุ้นตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตามวรรคหนึ่งถืออยู่
หรือมีไว้ด้วย

ทุกครั้งที่มีการชี้ชวนให้เข้าซื้อซื้อหุ้นของสถาบันการเงินใด ให้สถาบันการเงินนั้น
ระบุหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ไว้ในคำชี้ชวนด้วย

มาตรา ๒๑ บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง
เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ บุคคลนั้นจะยกเอาการถือหุ้นส่วนที่เกินนั้นไปใช้ยื่นต่อสถาบันการเงิน
ดังกล่าวมิได้ และสถาบันการเงินนั้นจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใดให้แก่บุคคลนั้น
หรือให้บุคคลนั้นออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมผู้ถือหุ้นตามจำนวนหุ้นส่วนที่เกินมิได้

มาตรา ๒๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ ให้สถาบันการเงินตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้นทุกครั้งก่อนการประชุมผู้ถือหุ้น หรือก่อนจ่ายเงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใด แล้วให้แจ้งผลการตรวจสอบต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามรายการและภายในเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้ถือหุ้นรายใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ ให้สถาบันการเงินมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นดำเนินการจำหน่ายหุ้นส่วนที่เกิดขึ้นภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ พร้อมกับแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบด้วย

มาตรา ๒๓ มิให้นำมาตรา ๑๕ ถึงมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย

ส่วนที่ ๒

กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้สถาบันการเงินแต่งตั้งหรือยอมให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน

- (๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วไม่เกินห้าปี
- (๒) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริต
- (๓) เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ ฐานทุจริตต่อหน้าที่
- (๔) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่สถาบันการเงินถูกเลิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๕) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินแห่งอื่น เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๖) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของบริษัทที่ได้รับสินเชื่อหรือได้รับการค้ำประกันหรืออวัล หรือมีภาระผูกพันอยู่กับสถาบันการเงินนั้น เว้นแต่จะได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๗) ถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ตามมาตรา ๘๘ (๓) หรือมาตรา ๘๙ (๔) หรือตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๘) เป็นข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๙) เป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับควบคุมสถาบันการเงิน หรือเป็นผู้ที่พ้นจากการเป็นพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีหน้าที่ดังกล่าวมาแล้วไม่เกินหกเดือน เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทยให้เข้าไปแก้ไขฐานะการเงินหรือการดำเนินการของสถาบันการเงิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งในสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

(๑๐) เป็นบุคคลซึ่งมิได้มีคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน หรือคุณสมบัติอื่น ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๒๕ การแต่งตั้งกรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการ หรือที่ปรึกษาของสถาบันการเงิน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งบุคคลใหม่หรือแต่งตั้งบุคคลเดิมให้ดำรงตำแหน่งต่อไป

ในการให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน หากธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้แจ้งผลการพิจารณาให้ความเห็นชอบภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งดังกล่าวแล้ว

ห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เป็นบุคคลตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าบุคคลซึ่งได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิกถอนการให้ความเห็นชอบที่ได้ให้ไว้แล้ว

มาตรา ๒๖ ในการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นประจำปี กรรมการต้องแจ้งหรือแสดงให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบเกี่ยวกับผลประโยชน์และค่าตอบแทนที่ผู้มีอำนาจในการจัดการได้รับจากสถาบันการเงิน และต้องแจ้งให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบถึงการเป็นกรรมการในกิจการอื่นด้วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๒๗ ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงิน กรรมการต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างบุคคลค้าขายผู้ประกอบด้วยความระมัดระวัง และต้องรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารงานสถาบันการเงิน ซึ่งรวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) การจัดทำและเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงของสถาบันการเงิน โดยต้องเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นผู้ฝากเงิน และประชาชนได้รับทราบและสามารถตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๓) การให้สถาบันการเงินเรียกประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นภายในสี่เดือนนับแต่สิ้นรอบระยะเวลาบัญชีหกเดือนเมื่อปรากฏว่าสถาบันการเงินนั้นประสบการขาดทุนจนทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้น เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาหกเดือนตามมาตรา ๖๔ ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละห้าสิบของทุนที่ชำระแล้ว และให้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อส่วนของผู้ถือหุ้น ลดลงเหลือต่ำกว่าร้อยละยี่สิบห้าของทุนที่ชำระแล้ว เพื่อแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินตามความเป็นจริง

มาตรา ๒๘ กรรมการต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อความเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ ต่อผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หรือผู้ฝากเงินของสถาบันการเงิน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ทุจริตหรือมีส่วนในการไม่ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว

หมวด ๓
การกำกับสถาบันการเงิน

ส่วนที่ ๑
การดำรงเงินกองทุนและสินทรัพย์

มาตรา ๒๘ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดประเภทและชนิดของเงินกองทุน รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการคำนวณเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

มาตรา ๓๐ สถาบันการเงินต้องดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์หนี้สิน และภาระผูกพันต่อนักหน้าหนี้รวมกัน ตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยระหว่างประเทศกำหนด ในการนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สิน ภาระผูกพันหรือความเสี่ยงตามขนาดหรือประเภทของสินทรัพย์หนี้สิน ภาระผูกพันหรือความเสี่ยงรวมทุกประเภทหรือแต่ละประเภทเป็นการทั่วไปหรือเฉพาะรายก็ได้

มาตรา ๓๑ ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจตามความในพระราชบัญญัตินี้ต้องดำรงสินทรัพย์ไว้ในประเทศไทยหรือมีหลักทรัพย์ฝากไว้ที่ศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ตามจำนวน ชนิด วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และให้ถือว่าสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ดังกล่าวเป็นเงินกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

สินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ตามวรรคหนึ่งต้องมาจาก

- (๑) เงินที่นำเข้ามาจากสำนักงานใหญ่หรือสาขาอื่นของสถาบันการเงินต่างประเทศ ซึ่งตั้งอยู่นอกประเทศไทย
- (๒) เงินสำรองต่าง ๆ แต่ไม่รวมถึงเงินสำรองสำหรับการลดค่าของสินทรัพย์และเงินสำรองเพื่อการชำระหนี้ หรือ
- (๓) เงินกำไรสุทธิแต่ละงวดการบัญชีของสาขาที่ได้โอนไปเป็นส่วนของสำนักงานใหญ่ในทางบัญชีแล้ว และยังไม่ได้ส่งออก ทั้งนี้ เมื่อหักผลขาดทุนที่เกิดขึ้นในสิ้นงวดการบัญชีออกแล้ว

ส่วนที่ ๒

การลงทุนของสถาบันการเงิน

มาตรา ๓๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ให้สถาบันการเงินการลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๓๓ ห้ามมิให้สถาบันการเงินลงทุน ซื้อหรือมีหุ้นโดยตรงหรือทางอ้อมในบริษัทใดเกินอัตราดังต่อไปนี้

- (๑) ร้อยละสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น
 - (๒) ร้อยละห้าของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น สำหรับการลงทุนซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทแต่ละราย หรือ
 - (๓) ร้อยละปีสิบของเงินกองทุนทั้งหมดของสถาบันการเงินนั้น สำหรับการลงทุนซื้อหรือมีหุ้นในทุกบริษัทรวมกัน
- ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดอัตรา
ขั้นสูงในการลงทุน ซื้อหรือมีหุ้นให้ต่ำกว่าที่กำหนดตามวรรคหนึ่งได้ แต่ต้องประกาศล่วงหน้า
ก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่สถาบันการเงินจำเป็นต้องซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทใดอันเนื่องจากการ
ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจผ่อนผันการซื้อหรือมีหุ้นเกินกว่า
อัตราที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง เป็นการชั่วคราวได้ โดยจะกำหนดเงื่อนไขในการผ่อนผันไว้ด้วยก็ได้

ให้นำจำนวนหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินถืออยู่นับรวมเป็นหุ้นที่สถาบัน
การเงินถือหรือมีหุ้นตามบทบัญญัตินี้ด้วย

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับกรณีตามมาตรา ๕๕ วรรคสาม

มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้สถาบันการเงินซื้อหรือมีไว้ซึ่งหลักทรัพย์ ดังต่อไปนี้

(๑) หุ้นหรือหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับหุ้นของสถาบันการเงินอื่นที่ประกอบธุรกิจ
ประเภทเดียวกัน เว้นแต่เป็นการได้มาจากการชำระหนี้หรือการประกันการให้สินเชื่อซึ่งต้อง
จำหน่ายภายในเวลาหกเดือนนับแต่วันที่ได้มา หรือเป็นการซื้อหรือได้มาโดยได้รับการผ่อนผัน
จากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขในการผ่อนผัน
ไว้ด้วยก็ได้

(๒) หลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับหุ้นของสถาบันการเงินนั้น ทั้งนี้ ตามประเภท
ชนิด ลักษณะ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

การประกอบธุรกิจ

มาตรา ๓๕ ให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์
ประกอบธุรกิจได้เฉพาะธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
แล้วแต่กรณี และธุรกิจอื่นตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด โดยจะกำหนด
เงื่อนไขสำหรับการประกอบธุรกิจนั้นด้วยก็ได้

ห้ามมิให้บริษัทเครดิตฟองซิเอร์รับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน
เว้นแต่การออกหุ้นกู้และการกู้ยืมเงินที่มีกำหนดระยะเวลาสั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ ให้สถาบันการเงินเปิดและหยุดทำการ ณ สำนักงานของสถาบัน
การเงินนั้นตามวันและเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตให้
ปฏิบัติเป็นประการอื่นจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตดังกล่าวธนาคารแห่ง
ประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติด้วยก็ได้

ให้สถาบันการเงินประกาศวันและเวลาเปิดและหยุดทำการไว้ในที่เปิดเผย
ณ สำนักงานของสถาบันการเงิน

มาตรา ๓๗ ให้สถาบันการเงินประกาศหรือเปิดเผยข้อมูลในเรื่องอัตรา
ดอกเบี้ย อัตราส่วนลดและค่าบริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออื่นหรือไม่ รวมทั้งข้อมูลอื่นใด
เกี่ยวกับสถาบันการเงินนั้น ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทยกำหนด ในสถานที่ที่สถาบันการเงินเปิดให้บริการ เพื่อให้ประชาชน
และลูกค้าที่มาติดต่อหรือใช้บริการในสถานที่นั้นทราบข้อมูลดังกล่าว และให้รายงานพร้อมส่ง
สำเนาประกาศหรือข้อมูลดังกล่าวให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย

ให้สถาบันการเงินประกาศข้อมูลตามวรรคหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่าย
ในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยหนึ่งฉบับ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทยกำหนด แต่ต้องไม่เกินสามวันติดต่อกัน

มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
มีอำนาจประกาศกำหนดให้สถาบันการเงินประเภทหนึ่งประเภทใดถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การรับฝากเงิน การรับเงินจากประชาชน การกู้ยืมเงิน การลงทุน
การให้สินเชื่อ และการก่อภาระผูกพัน และธุรกิจอื่นที่สถาบันการเงินนั้นสามารถประกอบได้

(๒) การทำนิติกรรมหรือสัญญา ไม่ว่าจะ เป็นเนื้อหาสาระ วิธีการคำนวณ
ผลประโยชน์หรือแบบสัญญา ที่เป็นธุรกิจของสถาบันการเงินกับประชาชน ผู้บริโภค หรือลูกค้า
รายย่อย ซึ่งมีทุนทรัพย์หรือมูลค่าตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่จะกำหนดให้
เกินสองล้านบาทมิได้

(๓) ให้สถาบันการเงินต้องระบุงเงินในสัญญาค้าประกันด้วยบุคคลที่ทำไว้กับสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ชั้นต้นหรือร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้นเกินวงเงินที่ระบุไว้ไม่ได้

(๔) ข้อที่ต้องปฏิบัติหากนิติกรรมหรือสัญญาที่ทำขึ้นนั้นให้สิทธิแก่สถาบันการเงินที่จะเปลี่ยนแปลงสัญญาได้ฝ่ายเดียว เช่น การกำหนดให้ต้องแจ้งให้ผู้สัญญาทราบล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลด ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนรู้เป็นการล่วงหน้า

(๕) เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๓๘ ให้สถาบันการเงินแจ้งและแสดงวิธีการคำนวณให้ประชาชนและลูกค้าผู้มาขอสินเชื่อทราบถึงอัตราค่าบริการรายปีอันได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่สถาบันการเงินเรียกเก็บจากประชาชนและลูกค้าต่อปีในการให้สินเชื่อ ซึ่งรวมถึงค่าดอกเบี้ยค่าบริการ หรือค่าอื่น ๆ ด้วย

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจประกาศกำหนดวิธีการคำนวณอัตราค่าบริการรายปีให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติได้

มาตรา ๔๐ ในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการรับฝากเงินรับเงินจากประชาชน ให้สินเชื่อ กู้ยืมเงิน ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด หรือซื้อขายเงินปริวรรตต่างประเทศ ให้สถาบันการเงินปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดตามประเภทของเงินฝากหรือเงินกู้ยืม ประเภทของบุคคล ประเภทของเอกสารการรับฝากเงินหรือการกู้ยืม หรือประเภทของตราสารก็ได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อความมั่นคงของสถาบันการเงินและเพื่อการตรวจสอบของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้สถาบันการเงินถือปฏิบัติในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) การทำนิติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

(๒) การตรวจสอบและการควบคุมภายในสถาบันการเงิน

(๓) การบริหารและการจัดการของสถาบันการเงิน รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับคณะกรรมการ คณะกรรมการบริหาร หรือคณะกรรมการอื่น ตามมาตรา ๘๒ และองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าว

มาตรา ๘๑ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดวงเงินสูงสุดที่สถาบันการเงินจะให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ ให้เช่าแบบลิสซิ่งรับรอง หรือรับอวัลต์ตัวเงินสำหรับกิจการประเภทหนึ่งประเภทใด

(๒) ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง ในกิจการประเภทใด ๆ เพิ่มขึ้น หรือเพิ่มขึ้นเกินอัตราที่กำหนด

การกำหนดตาม (๑) จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ ให้เช่าแบบลิสซิ่ง รับรอง รับอวัลต์ตัวเงิน หรือเป็นอัตราส่วนกับเงินกองทุนของสถาบันการเงินหรือยอดเงินที่ได้กู้ยืมและรับจากประชาชน ณ หนึ่งขณะใดก็ได้

การกำหนดตาม (๒) จะกำหนดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งในแต่ละกิจการ ณ หนึ่งขณะใดก็ได้

มาตรา ๘๒ การดำเนินการต่อไปนี้ สถาบันการเงินจะต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน

(๑) ขาหรือโอนกิจการของสถาบันการเงินทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญ ให้แก่บุคคลอื่นตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(๒) ซื้อหรือรับโอนกิจการบริษัทอื่นทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญมาเป็นของสถาบันการเงินตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(๓) ทำสัญญา ยินยอม หรือมอบหมายให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่กรรมการ ผู้จัดการ หรือพนักงานของสถาบันการเงิน มีอำนาจทั้งหมดหรือบางส่วนในการบริหารงานของสถาบันการเงิน หรือรวมกิจการกับบุคคลอื่นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งกำไรขาดทุนกัน

การให้ความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินปฏิบัติด้วยก็ได้

มาตรา ๔๓ สถาบันการเงินนอกจากบริษัทเครดิตฟองซิเอร์จะรับฝากเงินที่ต้องจ่ายเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้โดยวิธีออกบัตรเงินฝากก็ได้

บัตรเงินฝากต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) คำบอกชื่อว่าเป็นบัตรเงินฝาก
- (๒) ชื่อสถาบันการเงินผู้ออกบัตรเงินฝาก
- (๓) จังหวัดที่ตั้งของผู้ออกบัตรเงินฝาก
- (๔) วันที่ออกบัตรเงินฝาก
- (๕) ข้อตกลงอันปราศจากเงื่อนไขว่าจะจ่ายเงินเป็นจำนวนที่แน่นอนพร้อมด้วยดอกเบี้ย (ถ้ามี)
- (๖) วันถึงกำหนดจ่ายเงิน
- (๗) สถานที่จ่ายเงิน
- (๘) ชื่อของผู้ฝากเงิน หรือคำจัดแจ้งว่าให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือ
- (๙) ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนสถาบันการเงินผู้ออกบัตรเงินฝาก

มาตรา ๔๔ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๖๔ ถึงมาตรา ๗๖๖ มาตรา ๘๕๕ ถึงมาตรา ๙๐๗ มาตรา ๙๑๑ มาตรา ๙๑๓(๑) และ (๒) มาตรา ๙๑๔ ถึงมาตรา ๙๑๖ มาตรา ๙๑๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม มาตรา ๙๑๘ ถึงมาตรา ๙๒๒ มาตรา ๙๒๕ มาตรา ๙๒๖ มาตรา ๙๓๘ ถึงมาตรา ๙๔๒ มาตรา ๙๔๕ มาตรา ๙๔๖ มาตรา ๙๔๘ มาตรา ๙๔๙ มาตรา ๙๕๙ มาตรา ๙๖๗ มาตรา ๙๗๑ มาตรา ๙๗๓ มาตรา ๙๘๖ มาตรา ๙๙๔ ถึงมาตรา ๑๐๐๐ มาตรา ๑๐๐๖ ถึงมาตรา ๑๐๐๘ มาตรา ๑๐๑๐ และมาตรา ๑๐๑๑ มาใช้บังคับกับบัตรเงินฝากโดยอนุโลม

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันอาจมีผลกระทบต่อสถาบันการเงินหรือระบบเศรษฐกิจโดยรวม หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดตัดตอน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจให้สถาบันการเงินปฏิบัติในเรื่องหนึ่งเรื่องใดดังต่อไปนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดก็ได้

- (๑) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจเรียกได้
- (๒) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจจ่ายได้
- (๓) ค่าบริการที่อาจเรียกได้
- (๔) เงินมัดจำที่ต้องเรียก
- (๕) หลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ต้องเรียก
- (๖) ผลประโยชน์ที่อาจเรียกได้จากการให้สินเชื่อ
- (๗) เบี้ยปรับที่อาจเรียกได้

บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นที่อาจกำหนดเป็นเงินได้ ซึ่งผู้ฝากเงิน หรือบุคคลใดได้รับจากสถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน เนื่องจากการรับฝากเงิน กู้ยืมเงินหรือรับเงิน หรือที่สถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นได้รับเนื่องจากการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน ให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ย ส่วนลด หรือค่าบริการ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ค่าบริการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตาม (๓) มิให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ตาม (๑)

การกำหนดตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดตามประเภทของธุรกิจ การกู้ยืมเงิน การรับเงินจากประชาชน หรือกิจการที่สถาบันการเงินอาจจ่ายหรือเรียก หรือกำหนดวิธีการคำนวณและระยะเวลาการจ่ายหรือเรียกเก็บก็ได้

ส่วนที่ ๔

ข้อห้ามในการให้สินเชื่อ

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้สถาบันการเงิน

(๑) ให้สินเชื่อหรือประกันหนี้แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เว้นแต่การให้สินเชื่อในรูปของบัตรเครดิตตามอัตราขั้นสูง ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด หรือการให้สินเชื่อเพื่อเป็นสวัสดิการแก่บุคคลดังกล่าวตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

(๒) รับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้า ในตัวเงินที่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เป็นผู้สั่งจ่าย ผู้ออกตั๋ว หรือผู้สลักหลัง

(๓) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นแก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว เป็นค่าตอบแทนสำหรับหรือเนื่องจากการกระทำหรือการประกอบธุรกิจใด ๆ ของสถาบันการเงินนั้น ซึ่งมีใช่บำเหน็จ เงินเดือน รางวัล และเงินเพิ่มอย่างอื่นบรรดาที่พึงจ่ายตามปกติ

(๔) ขายหรือให้ทรัพย์สินใด ๆ แก่กรรมการ ผู้จัดการ รองผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ผู้ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่น ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว หรือรับซื้อทรัพย์สินใด ๆ จากบุคคลดังกล่าวมีมูลค่ารวมกันสูงกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรม ตามมาตรา ๕๖

มาตรา ๔๗ ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิง เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าว อย่างหนึ่งอย่างใดรวมกันเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ในแต่ละรายเกินร้อยละห้า หรือทุกรายรวมกันเกินร้อยละสิบของเงินกองทุน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรม ตามมาตรา ๕๖

มาตรา ๔๘ ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลีสซิงแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการใดโครงการหนึ่ง หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เกินร้อยละสิบห้าของเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

การกำหนดตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดเป็นจำนวนเงิน หรืออัตราส่วนต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินใดแยกธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ ควบรวมกิจการ ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ หรือจำหน่ายจ่ายโอนสินทรัพย์ให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ ธนาคาร แห่งประเทศไทยอาจผ่อนผันให้สถาบันการเงินนั้นไม่ต้องปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง เป็นการชั่วคราวได้

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นบริษัท จำนวนเงินที่ให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระ ผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง ต้องไม่เกินอัตราส่วนกับทุนหรือเงินกองทุนของบริษัทนั้น ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่ได้รับผ่อนผันเป็นการชั่วคราวจากธนาคาร แห่งประเทศไทยตามวรรคสาม

ในกรณีที่มีการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง แก่บุคคลใด ให้นับรวมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง แก่บริษัทแม่ บริษัทลูกและบริษัทร่วม เป็นของบุคคลนั้นด้วย

ในกรณีที่มีการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง แก่บุคคลใด ให้นับรวมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น เป็นของบุคคลนั้นด้วย

การให้สินเชื่อโดยรับซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นการให้สินเชื่อแก่ผู้ทรงซึ่งขายตัวเงินและบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามตัวเงินทุกทอดด้วย เว้นแต่ เป็นตัวเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๔๙ มิให้นำความในมาตรา ๔๘ มาใช้บังคับกับการประกอบกิจการ วิเทศธนกิจและกิจการวิเทศธนกิจสาขาต่างจังหวัดของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสาขาของ ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

มาตรา ๕๐ ห้ามมิให้สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่ธุรกิจแต่ละประเภทเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนหรือสินทรัพย์ตามที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๕๑ มิให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับกับสถาบัน การเงินในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ให้สินเชื่อหรือก่อภาระผูกพันแก่กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่าที่กระทรวงการคลังค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยหรือที่คณะรัฐมนตรีมีมติจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อชำระหนี้ให้ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินหรือธนาคารแห่งประเทศไทย

(๒) ลงทุนโดยการซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลไทย หลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทย หลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน หลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจหรือหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยโดยกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เกินราคาตลาดที่ตราไว้

(๓) ให้สินเชื่อโดยมีหลักประกันเป็นเงินฝากของสถาบันการเงินนั้น หลักทรัพย์รัฐบาลไทย หลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทย หลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน หลักทรัพย์ที่ออกโดยรัฐวิสาหกิจ หรือหลักทรัพย์ที่ค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยโดยกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน ทั้งนี้ เท่าที่ไม่เกินจำนวนเงินฝากที่เป็นหลักประกันหรือราคาหลักทรัพย์ที่ตราไว้

(๔) รับอวัลตัวเงิน รับรองตัวเงิน ออกเลตเตอร์ออฟเครดิต ที่สถาบันการเงินมีความผูกพันในการชำระเงิน ค้ำประกันการกู้ยืมเงิน ค้ำประกันการขายหลักทรัพย์ในช่วงสามเดือนแรก ขายลด หรือขายช่วงลดตัวเงิน ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(๕) ซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลด ตัวแลกเงินค่าสินค้าออกตามเลตเตอร์ออฟเครดิตที่สถาบันการเงินรับรอง

(๖) การให้กู้ยืมเมื่อทวงถามระหว่างสถาบันการเงิน

(๗) ให้สินเชื่อที่มีสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงน้อยหรือมีความเสี่ยงเทียบเท่าหลักทรัพย์รัฐบาล เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

ส่วนที่ ๕

กลุ่มธุรกิจทางการเงิน

มาตรา ๕๒ กลุ่มธุรกิจทางการเงิน ได้แก่

(๑) สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทแม่และมีบริษัทลูกของสถาบันการเงินนั้น

(๒) สถาบันการเงินที่เป็นบริษัทลูก และมีบริษัทแม่ โดยจะมีบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นก็ได้

มาตรา ๕๓ บริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินจะประกอบธุรกิจได้แต่เฉพาะธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนแก่บริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดเท่านั้น โดยจะประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นมิได้

ในการประกอบธุรกิจทางการเงินหรือธุรกิจที่เป็นการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไว้ด้วยก็ได้ เว้นแต่กฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจนั้นจะได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจนั้นไว้เป็นการเฉพาะแล้ว

มาตรา ๕๔ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความมั่นคงของกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก และบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นในลักษณะเหมือนกับเป็นนิติบุคคลเดียวกัน และให้สถาบันการเงิน บริษัทแม่บริษัทลูกและบริษัทร่วมของสถาบันการเงินนั้นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดอัตราส่วนเงินกองทุนหรือทุนต่อสินทรัพย์หรืออัตราส่วนอื่น ๆ ของกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้นได้

การกำหนดตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับกรณีที่มีการกำหนดในเรื่องนั้นไว้โดยกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจของบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วมของสถาบันการเงินเป็นการเฉพาะแล้ว

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้สถาบันการเงินจัดตั้งบริษัทลูกหรือมีบริษัทลูก เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินหรือบริษัทลูกต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

ห้ามมิให้สถาบันการเงินซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทลูกโดยมีมูลค่าของหุ้นรวมกันทั้งสิ้นเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนทั้งหมดหรือเงินกองทุนชนิดหนึ่งชนิดใด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๕๖ สถาบันการเงินอาจให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมกับบริษัทแม่ บริษัทลูกหรือบริษัทร่วมแห่งใดแห่งหนึ่งได้ แต่จะให้สินเชื่อหรือทำธุรกรรมเกินกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมิได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

การทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึง

(๑) การซื้อหรือขายสินทรัพย์ และรวมถึงสินทรัพย์ที่มีสัญญาซื้อคืนจากบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม

(๒) การรับหลักทรัพย์ที่ออกโดยบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม เป็นหลักประกัน การให้สินเชื่อ หรือการออกหนังสือค้ำประกัน หรือเล็ดเตอร์ออฟเครดิต เพื่อบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม

(๓) การทำธุรกรรมใด ๆ ที่เป็นผลให้บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วมได้รับประโยชน์

การให้สินเชื่อหรือการทำธุรกรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วมให้ถือว่าเป็นการให้สินเชื่อหรือการทำธุรกรรมกับบริษัทดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ ๖

การจัดชั้นและการบริหารสินทรัพย์

มาตรา ๕๗ ให้สถาบันการเงินจัดชั้นสินทรัพย์และภาระผูกพันที่เสียหายหรืออาจเสียหาย และให้ตัดออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองไว้สำหรับสินทรัพย์และภาระผูกพันดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ในกรณีที่น่าปรากฏว่า เมื่อนำสินทรัพย์จัดชั้นหรือภาระผูกพันในส่วนที่ยังมิได้ตัดออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองไว้มาหักออกจากเงินกองทุนแล้ว เงินกองทุนมีจำนวนต่ำกว่าที่ต้องดำรงไว้ตามมาตรา ๓๐ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อให้สถาบันการเงินนั้นถือปฏิบัติจนกว่าจะได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

หากการกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการเพิ่มการตัดสินทรัพย์ออกจากบัญชีหรือเพิ่มการกันเงินสำรองไว้ จะต้องประกาศล่วงหน้าก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๕๘ ให้สถาบันการเงินกันเงินสำรองสำหรับสินทรัพย์อื่นที่มีใช้สินทรัพย์ตามมาตรา ๕๗ ตามประเภท หลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ทั้งนี้จะกำหนดอัตราเกินกว่าร้อยละห้าของสินทรัพย์อื่นที่มีใช้สินทรัพย์ตามมาตรา ๕๗ มิได้

มาตรา ๕๙ สถาบันการเงินจะต้องระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้สำหรับสินทรัพย์ สินทรัพย์จัดชั้นและภาระผูกพัน ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และต้องมีการยกเลิกรายการดังกล่าวออกจากบัญชี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๖๐ ให้สถาบันการเงินดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินรับฝากหรือยอดเงินกู้ยืม ทั้งหมดหรือแต่ละประเภท ไม่ต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดให้สถาบันการเงินดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องแต่เพียงบางประเภทหรือทุกประเภท และจะกำหนดอัตราส่วนของแต่ละประเภทในอัตราใดก็ได้

หากการกำหนดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองมีผลเป็นการเพิ่มอัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องจะต้องประกาศล่วงหน้าก่อนวันใช้บังคับไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

มาตรา ๖๑ สินทรัพย์สภาพคล่อง ได้แก่

(๑) เงินสด

(๒) เงินฝากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

- (๓) เงินฝากสุทธิที่สถาบันการเงินอื่น
- (๔) บัตรเงินฝากที่ปราศจากภาระผูกพันใด ๆ
- (๕) หลักทรัพย์รัฐบาลไทยหรือหลักทรัพย์ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือหลักทรัพย์กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่ปราศจากภาระผูกพัน
- (๖) หุ้นกู้หรือพันธบัตรที่กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยและปราศจากภาระผูกพัน
- (๗) สิทธิทรัพย์อื่นใดที่กระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินรับภาระสุดท้ายที่จะชดเชยความเสียหาย ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๖๒ ให้สถาบันการเงินบริหารสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันตามความลัมพันธ์ของระยะเวลาในการรับฝากเงิน การกู้ยืมเงิน หรือการรับเงินจากประชาชน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๗

การจัดทำบัญชี การรายงาน และผู้สอบบัญชี

มาตรา ๖๓ สถาบันการเงินต้องจัดทำบัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง โดยถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดโดยสถาบันวิชาชีพที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้ความเห็นชอบและตามข้อกำหนดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๖๔ สถาบันการเงินต้องจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบระยะเวลาหกเดือนและรอบระยะเวลาสิบสองเดือนอันเป็นรอบปีบัญชีของสถาบันการเงินนั้น ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด งบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของสถาบันการเงินต้องมีการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีในรอบปีบัญชื่อนั้น

ให้สถาบันการเงินประกาศบุคคลและบัญชีกำไรขาดทุนที่จัดทำขึ้นตามวรรคหนึ่ง ที่ผ่านการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีและรับรองความถูกต้องโดยกรรมการของสถาบันการเงิน ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสถาบันการเงินนั้น และลงประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันที่มี จำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และให้เสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

การจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนสำหรับงวดบัญชีในรอบระยะเวลา หกเดือนแรกของปีบัญชีตามวรรคหนึ่ง การตรวจสอบและการแสดงความเห็นตามวรรคสอง และการประกาศและการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามวรรคสาม ให้ดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นงวดบัญชี

การจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนสำหรับงวดประจำปีบัญชีตามวรรคหนึ่ง การตรวจสอบและการแสดงความเห็นตามวรรคสอง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนเสนอ ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น และการประกาศและการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามวรรคสาม ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีสิบเอ็ดวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นอนุมัติงบดุลและ บัญชีกำไรขาดทุนแล้ว ทั้งนี้ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทั้งหมดต้องไม่เกินสี่เดือนนับแต่ วันสิ้นปีบัญชานั้น

มาตรา ๖๕ ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศประกาศงบดุลและ บัญชีกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของธนาคาร พณิชย์ต่างประเทศนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุขัดข้องอันสมควร ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น

มาตรา ๖๖ ผู้สอบบัญชีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความเห็นชอบตาม มาตรา ๖๔ ต้องรักษามารยาทและปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงิน ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี รวมทั้งข้อกำหนดเพิ่มเติม ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด และรับรองงบการเงินให้แล้วเสร็จในเวลาที่สถาบัน การเงินจะสามารถปฏิบัติตามกำหนดเวลาในมาตรา ๖๔ ด้วย

ในกรณีที่สถาบันการเงินได้ทำเอกสารประกอบการลงบัญชีหรือลงบัญชีไม่ตรงกับ ความเป็นจริง ให้ผู้สอบบัญชีเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของบัญชีที่มีผลกระทบต่อ งบการเงินไว้ในรายงานการสอบบัญชีที่ตนจะต้องลงลายมือชื่อเพื่อแสดงความเห็น รวมทั้ง รายงานเหตุการณ์การฉ้อฉลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบด้วย

ผู้สอบบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ธนาคารแห่งประเทศไทย อาจเพิกถอนการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชานั้นได้

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีพบว่าการทุจริตเกิดขึ้นในสถาบันการเงินใด ให้ผู้สอบบัญชีแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ พร้อมทั้งส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยในทันที

การกระทำของผู้สอบบัญชีตามวรรคหนึ่ง หากต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมายใด มิให้ถือว่าผู้สอบบัญชีต้องรับผิดชอบเป็นการกระทำโดยสุจริต

มาตรา ๖๘ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดให้สถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของสถาบันการเงินนั้นส่งรายงาน หรือข้อมูลไม่ว่าในรูปสื่อใด ๆ หรือแสดงเอกสารใดตามระยะเวลาหรือเป็นครั้งคราวตามที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดก็ได้ และให้ชี้แจงเพื่ออธิบายหรือขยายความแห่งรายงาน หรือข้อมูล หรือเอกสารนั้นด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในเวลาที่ธนาคาร แห่งประเทศไทยกำหนด

งบการเงิน รายงาน ข้อมูล เอกสาร หรือคำชี้แจงที่ส่งหรือแสดงตามวรรคหนึ่ง สถาบันการเงินต้องทำให้ครบถ้วนและตรงต่อความเป็นจริง ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นว่างบการเงิน รายงาน ข้อมูล เอกสารหรือคำชี้แจงที่สถาบันการเงินส่งหรือแสดงตาม วรรคหนึ่ง มีข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือมีข้อความคลุมเครือไม่ชัดเจน หรือในกรณีที่ธนาคารแห่ง ประเทศไทยเห็นว่าจำเป็นหรือสมควร ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งผู้สอบบัญชี หรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน โดยให้สถาบันการเงินนั้นเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่าย เพื่อดำเนินการ ตรวจสอบและรายงานผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ

มาตรา ๖๘ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจมีคำสั่งให้สถาบันการเงินต้องจัดให้ กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือ ผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงินมาให้ถ้อยคำหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสารและหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับ กิจการของสถาบันการเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

มาตรา ๗๐ ให้สถาบันการเงินเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันการเงินนั้นตามที่
ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานแก่ผู้สอบบัญชีและหน่วยงาน
ราชการที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามยาเสพติด การปราบปรามการฟอกเงินหรือการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ รวมทั้งส่วนราชการหรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายกำหนดให้สถาบัน
การเงินเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้

ส่วนที่ ๘

การควบ โอน และ เลิกกิจการ

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่สถาบันการเงินควบกิจการเข้ากับสถาบันการเงินอื่นไม่มี
ผลเป็นการโอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินเดิมไปเป็นของสถาบันการเงินใหม่ และมีผล
เป็นการยกเลิกใบอนุญาตของสถาบันการเงินเดิมนั้น

มาตรา ๗๒ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดประสงค์จะควบกิจการกับสถาบัน
การเงินอื่นหรือโอนหรือรับโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่หรือจากสถาบัน
การเงินอื่น ให้คณะกรรมการของสถาบันการเงินนั้นจัดทำโครงการแสดงรายละเอียด
การดำเนินงานเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ถ้าธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบ
ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศการให้ความเห็นชอบดังกล่าว ทั้งนี้ ในประกาศดังกล่าว
จะกำหนดระยะเวลาดำเนินการและเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

ในการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ถ้าสถาบัน
การเงินที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังต่อไปนี้ ให้ได้รับยกเว้น
มิให้นำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้บังคับ แล้วแต่กรณี

(๑) มาตรา ๒๓๗ มาตรา ๑๑๑๗ มาตรา ๑๑๑๘ มาตรา ๑๑๑๙ มาตรา ๑๑๒๐ มาตรา ๑๑๒๑
มาตรา ๑๒๒๐ มาตรา ๑๒๒๒ มาตรา ๑๒๒๔ มาตรา ๑๒๒๕ มาตรา ๑๒๒๖ มาตรา ๑๒๓๘
มาตรา ๑๒๔๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๓ วรรคสอง มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๔ วรรคสอง มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๓๖ (๒) มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ มาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๖ มาตรา ๑๔๗ และมาตรา ๑๔๘ แห่งพระราชบัญญัติ บริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕

(๓) มาตรา ๙๔ (๒) มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๑๕ แห่งพระราชบัญญัติ ล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับการโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจากการควบหรือรับโอนกิจการ

ในการดำเนินการตามวรรคสอง ถ้ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่บุคคลใด สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนต้องร่วมกันรับผิดชอบ ค่าเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น

เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลให้มีการจำกัดคัดค้านทางเศรษฐกิจ หากการควบหรือโอนกิจการมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์นอกจากสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ มีจำนวนลดลงจนเหลือต่ำกว่าเจ็ดแห่ง หรือธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งแห่งใดมีส่วนแบ่งการตลาด สูงถึงระดับที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นโดยเร็ว

มาตรา ๗๓ เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา ๗๒ แล้ว ให้สถาบันการเงินที่จะควบ โอนหรือรับโอนกิจการ ทั้งหมดหรือบางส่วน จัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาการควบ โอนหรือรับโอนกิจการ ในการนี้มีให้นายทนายผู้คดี เกี่ยวกับการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อการควบ โอนหรือรับโอนกิจการตามประมวลกฎหมายแห่งและ พหุศาสตร์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ

ให้สถาบันการเงินงครับลงทะเบียนการโอนหุ้นเมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันที่มิประกาศ การให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา ๗๒ จนถึงวันประชุมผู้ถือหุ้น และเรียกประชุมผู้ถือหุ้น โดยจัดส่งหนังสือบอกให้ผู้ถือหุ้นทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันแต่ต้อง ไม่นเกินสิบสี่วัน ทั้งนี้ ให้โฆษณาค่าบอกกล่าวนัดประชุมในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และโฆษณา ในหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยหนึ่งฉบับเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน ก่อนวันประชุม

ในการประชุมถ้ามีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียง ของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมให้ถือว่าการควบ โอนหรือรับโอนกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีหุ้นในสถาบันการเงินใดตั้งแต่ร้อยละ เก้าสิบขึ้นไป เมื่อได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา ๗๒ แล้ว ให้ถือว่าการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น และการควบ โอนหรือรับโอนกิจการนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องจัดให้มีการประชุม ผู้ถือหุ้นตามวรรคหนึ่ง

ห้ามมิให้บุคคลใดที่pongสถาบันการเงินตามมาตรา ๗๒ เป็นคดีล้มละลายในระหว่าง การดำเนินการเพื่อควบ โอนหรือรับโอนกิจการตามที่ได้มีประกาศการให้ความเห็นชอบของ ธนาคารแห่งประเทศไทยตามมาตรา ๗๒

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของสถาบันการเงิน ใดประสงค์จะซื้อหรือมีไว้ซึ่งหุ้นในสถาบันการเงินอื่น ไม่ว่าจะ เป็นสถาบันการเงินประเภท เดียวกันหรือต่างประเภท เพื่อควบหรือโอนกิจการอันจะเป็นผลให้สถาบันการเงินมีฐานะหรือ ค่าเงินกิจการมั่นคงยิ่งขึ้น ให้สถาบันการเงินหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของสถาบันการเงินดังกล่าว จัดทำโครงการเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย และให้ซื้อหุ้นหรือมีหุ้นได้เมื่อธนาคารแห่ง ประเทศไทยให้ความเห็นชอบโครงการแล้ว ในการให้ความเห็นชอบของธนาคารแห่ง ประเทศไทยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ในการควบหรือโอนกิจการตามโครงการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยให้ความ เห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๗๒ วรรคสองและวรรคสาม และมาตรา ๗๓ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ในการควบกิจการของสถาบันการเงินประเภทเดียวกันหรือ ต่างประเภทกัน หรือการโอนกิจการของสถาบันการเงินหนึ่งให้แก่อีกสถาบันการเงินหนึ่ง ทั้งหมดหรือบางส่วน หากมีการโอนสินทรัพย์ที่มีหลักประกันอย่างอื่นที่มีสิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอื่นเกิดขึ้นแต่การค้ำประกันซึ่งยอมตกไปได้แก่ผู้รับโอนตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ให้หลักประกันอย่างอื่นนั้นตกแก่สถาบันการเงิน ที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี

88

มาตรา ๗๖ ในการควบกิจการของสถาบันการเงินประเภทเดียวกันหรือต่างประเภทกัน หรือการโอนกิจการของสถาบันการเงินหนึ่งให้แก่อีกสถาบันการเงินหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน ถ้ามีการฟ้องร้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาลให้สถาบันการเงินที่ควบกันหรือที่รับโอนกิจการ แล้วแต่กรณี เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดงคัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้แล้ว ตามคำพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้วได้ และในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้วก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น

มาตรา ๗๗ ในการโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้ดำเนินการโอนกิจการได้ตามส่วนนี้ หากมีการโอนสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวเนื่องกับการโอนกิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๗๘ สถาบันการเงินใดประสงค์จะเลิกประกอบกิจการ หรือหยุดประกอบกิจการเป็นการชั่วคราว สถาบันการเงินนั้นต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๙
การกำกับทั่วไป

มาตรา ๗๙ ห้ามมิให้สถาบันการเงินกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ลงทุนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย และมีให้ตามมาตรา ๑๑๑๗ มาตรา ๑๒๒๕ และมาตรา ๑๒๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๕๐ มาตรา ๑๓๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับ

ในการลดทุนตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจกำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

(๒) ชื่อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่

(ก) เพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับการประกอบธุรกิจ หรือเป็นที่พัก หรือเพื่อสวัสดิสงเคราะห์ของพนักงานและลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นตามสมควร โดยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

(ข) เป็นการได้มาจากการชำระหนี้ การประกันการให้สินเชื่อ การซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินนั้นรับจำนองไว้จากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แต่ต้องจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวภายในสามปีนับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของสถาบันการเงิน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นธนาคารแห่งประเทศไทยจะขยายเวลาการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวโดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ให้ต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

(ค) เป็นอสังหาริมทรัพย์ที่บริษัทเงินทุนที่ประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ชื่อหรือมีไว้เพื่อประกอบธุรกิจตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(๓) รับหุ้นของสถาบันการเงินนั้นเป็นประกัน หรือรับหุ้นของสถาบันการเงินประเภทเดียวกันจากสถาบันการเงินประเภทเดียวกันอื่นเป็นประกัน

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่มีการดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้สถาบันการเงินแจ้งเป็นหนังสือให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการดำเนินการดังกล่าว

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมหนังสือบริคณห์สนธิ หรือข้อบังคับของสถาบันการเงิน

(๒) เปลี่ยนแปลงกรรมการ กรรมการบริหาร ผู้จัดการ หรือพนักงาน หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน

มาตรา ๘๑ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินจัดเก็บสมุดบัญชี เอกสาร ควงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สิน ณ สถานที่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

หมวด ๔

การตรวจสอบสถาบันการเงิน

มาตรา ๘๒ ให้สถาบันการเงินจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการชุดย่อยอื่น ๆ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดและให้คณะกรรมการตรวจสอบจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันการเงินและรายงานตรงต่อคณะกรรมการของสถาบันการเงิน

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งจะต้องมีองค์ประกอบ คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๘๓ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลภายนอกผู้มีคุณวุฒิอันสมควร เป็นผู้ตรวจการสถาบันการเงิน เพื่อตรวจสอบกิจการ สินทรัพย์ และหนี้สินของสถาบันการเงิน บริษัทแม่ บริษัทลูก หรือบริษัทร่วม และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินนั้น ตลอดจนลูกหนี้และผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงินนี้ เป็นการทั่วไปหรือเป็นการเฉพาะก็ได้

ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินรายงานการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งต่อธนาคารแห่งประเทศไทยตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๘๔ ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้กรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชีของสถาบันการเงิน และผู้รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของสถาบันการเงินด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใดมาให้อธิบายเกี่ยวกับกิจการ สินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงิน ส่งสำเนาหรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร ควงตรา หรือหลักฐานอื่น

(๒) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน หรือในสถานที่ซึ่งรวบรวมหรือประมวลข้อมูลของสถาบันการเงินด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือด้วยอุปกรณ์อื่นใด เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ของสถาบันการเงิน

(๓) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการประกอบธุรกิจอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้หรือมีหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการของสถาบันการเงิน หรือเมื่อได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

(๔) บัตรหรืออาัยคทรัพย์สิน เอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้อกับการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี ในการออกคำสั่ง บัตรหรืออาัยคดังกล่าวจะต้องระบุเหตุผลความจำเป็นและสิทธิของผู้ถูกยึดหรืออาัยคนั้น

(๕) เข้าไปตรวจสอบฐานะหรือการดำเนินงานในสถานที่ประกอบธุรกิจ ของลูกหนี้ หรือบริษัทแม่ บริษัทลูก บริษัทร่วม หรือผู้ที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงิน รวมทั้งสั่งให้ลูกหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ส่งสำเนา หรือแสดงสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา หรือหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการสินทรัพย์และหนี้สินก็ได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินมีอำนาจมอบหมายให้บุคคลใดทำหน้าที่เพื่อช่วยเหลือตนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินได้

มาตรา ๘๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการสถาบันการเงินและบุคคล ตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๘๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๘๔ ผู้ตรวจการสถาบันการเงิน ต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวผู้ตรวจการสถาบันการเงินให้เป็นไปตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

มาตรา ๘๗ ให้ผู้ตรวจการสถาบันการเงินเป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๕

มาตรการในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

มาตรา ๘๘ ในกรณีที่สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการได้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือข้อกำหนดหรือประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเตือนไปยังสถาบันการเงินหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้งดเว้นการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนหรือให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) มีคำสั่งห้ามการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือข้อกำหนดหรือประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

(๓) มีคำสั่งถอดถอนกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการคนหนึ่งคนใดหรือทุกคน โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมของผู้ถือหุ้น ในกรณีที่กรรมการผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการถูกถอดถอนตาม (๓) หากบุคคลดังกล่าวพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบในการกระทำดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจแต่งตั้งบุคคลนั้นเข้าดำรงตำแหน่งเดิมได้

มาตรา ๘๙ ในกรณีที่สถาบันการเงินมีฐานะหรือการดำเนินงานอยู่ในลักษณะอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความเสียหาย

(๒) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินลดทุน เพิ่มทุน หรือทั้งลดทุนและเพิ่มทุน ภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่เกินเก้าสิบวัน นับแต่วันที่สถาบันการเงินได้รับแจ้งคำสั่ง ถ้าสถาบันการเงินไม่ดำเนินการหรือดำเนินการไม่ได้ตามกำหนด ให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นนับแต่วันที่ครบกำหนดในคำสั่ง

ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนเพื่อพียงฐานะและการดำเนินงานของสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจมีคำสั่งให้สถาบันการเงินลดทุน เพิ่มทุน หรือลดทุน และเพิ่มทุนทันทีได้ โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

มีให้นำมาตรา ๑๑๑๗ มาตรา ๑๒๒๐ มาตรา ๑๒๒๒ มาตรา ๑๒๒๔ มาตรา ๑๒๒๕ มาตรา ๑๒๒๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๕๐ มาตรา ๑๓๖ วรรคสอง (๒) มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๓๘ และมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้บังคับกับการลดทุนหรือเพิ่มทุน หรือการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนตามบทบัญญัตินี้

(๓) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินระงับการดำเนินการทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่กำหนด ในการนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใด ๆ ด้วยก็ได้

(๔) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินถอดถอนกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการคนใดคนหนึ่งหรือทุกคน และแต่งตั้งบุคคลอื่นเข้าไปดำรงตำแหน่งแทนในทันทีตามที่เห็นสมควร โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น

(๕) มีคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินหรือเฟิกดอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินนั้น เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๙๐ ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นลูกจ้าง เพราะถูกถอดถอนจากการเป็นกรรมการ ผู้จัดการหรือผู้มีอำนาจในการจัดการตามมาตรา ๘๘ (๓) หรือ มาตรา ๘๘ (๔) ไม่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

มาตรา ๙๑ กรณีดังต่อไปนี้ให้ถือว่าสถาบันการเงินมีฐานะหรือการดำเนินงานในลักษณะที่อาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน

(๑) สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการ ผ่าฝืนคำสั่งตามมาตรา ๘๘ (๒)

(๒) สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการกระทำ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๒

(๓) สถาบันการเงิน กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการไม่จัดทำ บัญชีเพื่อแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริงตามมาตรา ๖๓ หรือลงข้อความเท็จหรือปลอมบัญชี เอกสาร ซึ่งทำให้ไม่สามารถประเมินได้ว่าสถาบันการเงินนี้ มีฐานะการเงินและการดำเนินงานที่มั่นคงเป็นไปตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงินกองทุน สิทธิทรัพย์ สิทธิทรัพย์สภาพคล่อง การกันสำรอง การจัดชั้นสิทธิทรัพย์ และเรื่องอื่น ๆ ในพระราชบัญญัตินี้

(๔) สถาบันการเงินหยุดทำการจ่ายเงินที่มีหน้าที่จะต้องชำระคืน

(๕) สถาบันการเงินมีผลประกอบการขาดทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย มีเหตุอันควรคาดได้ว่าสถาบันการเงินนั้นไม่อาจดำรงเงินกองทุนได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นกรณีตามมาตรา ๕๕ หรือไม่

มาตรา ๕๒ สถาบันการเงินใดหยุดทำการจ่ายเงินที่มีหน้าที่ต้องชำระคืน ให้สถาบันการเงินนั้นแจ้งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบทันที และห้ามมิให้ดำเนินการใด เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากธนาคารแห่งประเทศไทย ให้สถาบันการเงินส่งรายงาน แสดงเหตุที่ต้องหยุดทำการจ่ายเงินตามวรรคหนึ่งภายในสามวันนับแต่วันที่หยุดทำการจ่ายเงิน

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยแต่งตั้งผู้ตรวจการสถาบันการเงินเพื่อทำการสอบสวน กรณีตามวรรคหนึ่ง และเมื่อได้รับรายงานการสอบสวนจากผู้ตรวจการสถาบันการเงินแล้วให้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งให้ควบคุมสถาบันการเงิน เพิกถอนใบอนุญาตของสถาบัน การเงิน หรือสั่งการตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๕๓ ห้ามมิให้สถาบันการเงินจ่ายเงิน ทรัพย์สินหรือค่าตอบแทนที่มีผล ทำให้เงินกองทุนเหลือต่ำกว่าเงินกองทุนที่ต้องดำรงไว้ตามมาตรา ๓๐ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแก่ผู้ถือหุ้นเป็นการคืนส่วนทุน หรือ

(๒) จ่ายค่าตอบแทนในการบริหาร ซึ่งไม่รวมถึงค่าจ้างตามปกติแก่กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจอนุญาตให้สถาบันการเงินซื้อคืน ใต้ออน สละ หรือได้มาซึ่งหุ้นหรือผลประโยชน์ในฐานะเป็นผู้ถือหุ้น อันจะมีผลเป็นการลดภาระทางการเงิน หรือแก้ไขฐานะการเงินของสถาบันการเงินนั้นได้

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดมีเงินกองทุนเหลือต่ำกว่าเงินกองทุน ที่จะต้องดำรงไว้ตามมาตรา ๓๐ ให้สถาบันการเงินนั้นเสนอโครงการเพื่อแก้ไขฐานะและ การดำเนินการต่อธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อขอความเห็นชอบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังนี้

(๑) การเสนอโครงการต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สถาบันการเงิน ผู้สอบบัญชีหรือธนาคารแห่งประเทศไทยตรวจพบหรือทราบ

(๒) โครงการตาม (๑) อย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

(ก) ขั้นตอนที่จะทำให้มีเงินกองทุนเพียงพอ

(ข) ระดับเงินกองทุนที่คาดว่าจะดำรงในแต่ละไตรมาสภายในระยะเวลา ของโครงการ

(ค) ประเภทและธุรกิจที่จะประกอบกิจการ

(ง) ระยะเวลาของโครงการซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปี

เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับโครงการแล้ว จะต้องพิจารณาให้ความ เห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับโครงการ และให้แจ้งสถาบัน การเงินทราบภายในเวลาดังกล่าว ในการนี้ จะกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขไว้ด้วยก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินไม่เสนอโครงการภายในกำหนดเวลาตาม (๑) หรือโครงการที่เสนอไม่ได้รับความเห็นชอบ หรือไม่ดำเนินการตามโครงการหรือดำเนินการ ไม่เป็นไปตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบหรือตามเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่ธนาคารแห่ง ประเทศไทยกำหนดตามวรรคสอง ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่สถาบันการเงินดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์ หนี้สิน หรือภาระผูกพันดั่งนำหน้าทั้งหมดทุกประเภทต่ำกว่าร้อยละหกสิบของอัตราตามที่กำหนด ในมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

8

(๑) มีคำสั่งเข้าควบคุมสถาบันการเงินนั้น

(๒) มีคำสั่งให้สถาบันการเงินนั้นเลิกกิจการและชำระบัญชีบริษัทลูกหากปรากฏว่าสินทรัพย์ของบริษัทลูกไม่พอกับหนี้สิน หรือบริษัทลูกไม่สามารถชำระหนี้ได้ เป็นปกติติดต่อกันเป็นเวลาเกินกว่าสามเดือน

(๓) มีคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตสถาบันการเงินนั้น ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน

มาตรา ๕๖ กรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินใดตามมาตรา ๘๕ (๕) มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ ให้สถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเลิกกิจการ และให้ชำระบัญชีตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่การใดที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

หมวด ๖

การเข้าควบคุมสถาบันการเงิน

มาตรา ๕๗ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินใดแล้ว ให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้สถาบันการเงินนั้นทราบ และปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสถาบันการเงินนั้น รวมทั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันแห่งท้องถิ่นอย่างน้อยสองฉบับ

มาตรา ๕๘ เมื่อมีการออกคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินใดแล้วให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสองคน

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๙๙ กรรมการควบคุมสถาบันการเงินจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการของสถาบันการเงินตามมาตรา ๒๔ และไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับอำนาจหน้าที่ในฐานะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

ให้กรรมการควบคุมสถาบันการเงินมีความรับผิดชอบทางกฎหมายเช่นเดียวกับกรรมการของสถาบันการเงิน

มาตรา ๑๐๐ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานควบคุมสถาบันการเงินคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อให้ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการของสถาบันการเงินที่ถูกคำสั่งควบคุมได้ทุกประการ และให้ประธานกรรมการเป็นผู้แทนของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๑๐๑ เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้แจ้งคำสั่งควบคุมแก่สถาบันการเงินใดห้ามมิให้กรรมการและพนักงานของสถาบันการเงินดำเนินการของสถาบันการเงินนั้นต่อไป เว้นแต่จะได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่มีคำสั่งควบคุมสถาบันการเงินใดให้กรรมการพนักงาน และลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นจัดการอันสมควรเพื่อปกป้องรักษาทรัพย์สินและประโยชน์ของสถาบันการเงินไว้และรวบรวมรายงานกิจการและมอบสินทรัพย์พร้อมด้วยสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา และสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับกิจการและสินทรัพย์ของสถาบันการเงินให้แก่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินโดยไม่ชักช้า

ให้ผู้ครอบครองทรัพย์สินหรือเอกสารของสถาบันการเงินแจ้งการครอบครองให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๐๓ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทยว่าสมควรจะให้สถาบันการเงินที่ถูกคำสั่งควบคุมดำเนินการต่อไปหรือไม่ พร้อมทั้งข้อมูลทางการเงินและเหตุผลประกอบ ภายในหนึ่งร้อยปีสิบวันนับแต่วันที่คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

ในกรณีที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินเห็นสมควรให้สถาบันการเงินดำเนินกิจการต่อไป ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินเสนอโครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินดังกล่าวต่อธนาคารแห่งประเทศไทย โครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินอย่างน้อยต้องประกอบด้วยรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ขั้นตอนที่จะทำให้มีเงินกองทุนเพียงพอ
- (๒) ระดับเงินกองทุนที่คาดว่าจะดำรงในแต่ละไตรมาส
- (๓) ประเภทและธุรกิจที่จะประกอบกิจการ
- (๔) ระยะเวลาของโครงการซึ่งจะต้องไม่เกินหนึ่งปี
- (๕) แผนการควบรวมกิจการหรือโอนกิจการ (ถ้ามี)

เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับรายงานจากคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินตามวรรคหนึ่งแล้วให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเพื่อทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา ๑๐๔ ในกรณีที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินรายงานว่ามีสมควรจะให้สถาบันการเงินที่ถูกคำสั่งควบคุมดำเนินกิจการต่อไปได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับรายงานดังกล่าวภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน

ถ้าธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการไปตามโครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินตามที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินเสนอ ในการนี้ จะมีคำสั่งเลิกควบคุมก็ได้ และให้ประกาศคำสั่งเลิกควบคุมในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยสองฉบับ

ในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งไม่เห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือโครงการแก้ไขฟื้นฟูสถาบันการเงินไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๑๐๕ กรณีที่คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินรายงานว่าสถาบันการเงินที่ถูกควบคุมไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตสถาบันการเงินนั้น และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันที่มีจำหน่ายในท้องถิ่นนั้นอย่างน้อยสองฉบับ

มาตรา ๑๐๖ กรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิกถอนใบอนุญาตของสถาบันการเงินใดตามมาตรา ๑๐๔ วรรคสาม หรือมาตรา ๑๐๕ ให้สถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตนั้นเลิกกิจการ และให้ชำระบัญชีตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด แล้วแต่กรณี เว้นแต่การใดที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย

มาตรา ๑๐๗ เพื่อประโยชน์ในการเข้าควบคุมสถาบันการเงินตามหมวดนี้ ให้คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินหรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินที่ได้รับมอบอำนาจ มีอำนาจสั่งให้บุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้แสดงหรือส่งสมุดบัญชี เอกสาร ดวงตรา และหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับกิจการและสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ถูกควบคุม

มาตรา ๑๐๘ กรรมการควบคุมสถาบันการเงินและพนักงานควบคุมสถาบันการเงินอาจได้รับเงินค่าตอบแทนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

มาตรา ๑๐๙ ค่าใช้จ่ายและเงินค่าตอบแทนในการควบคุมสถาบันการเงินใด ให้จ่ายจากสินทรัพย์ของสถาบันการเงินนั้น

มาตรา ๑๑๐ มิให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ การกำกับสถาบันการเงิน เว้นแต่ ส่วนที่ ๗ การจัดทำบัญชี การรายงาน และผู้สอบบัญชี มาใช้กับสถาบันการเงินในระหว่างที่ถูกควบคุมตามหมวดนี้

หมวด ๗

การกำกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

มาตรา ๑๑๑ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ได้แก่

- (๑) สถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
- (๒) นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลระบบสถาบันการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่ดังต่อไปนี้ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ตามที่กฎหมายได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีผู้รักษาการได้

- (๑) กำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้น
 - (๒) มีอำนาจสั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น รวมทั้งแต่งตั้งบุคคลเพื่อตรวจสอบ และรายงานกิจการหรือทรัพย์สินของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
 - (๓) มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนบุคคลใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้
- รวมทั้งกำหนดค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์อื่นใดให้แก่บุคคลดังกล่าว

(๔) กำหนดแนวนโยบายเพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจดำเนินการหรือถือปฏิบัติ

(๕) มีอำนาจสั่งให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องปฏิบัติหรือยับยั้งการกระทำของสถาบันการเงินเฉพาะกิจที่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี

ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจตามวรรคหนึ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องปฏิบัติเพิ่มเติมหรือให้ห้ามทำบัญชีใดของพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจนั้นได้

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๑๓ ผู้ใดประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจ
เครดิตฟองซิเอร์ โดยมีได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่
สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๔ สถาบันการเงินใดไม่ใช้ชื่อซึ่งมีคำว่า "ธนาคาร" "บริษัทเงินทุน"
หรือ "บริษัทเครดิตฟองซิเอร์" นำหน้า และ "จำกัด(มหาชน)" ต่อท้าย หรือไม่ใช้อักษรย่อ
"บมจ." นำหน้าแทนข้อความดังกล่าวข้างต้นแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๕ ผู้ใดนอกจากสถาบันการเงินหรือผู้ที่ได้รับอนุญาตจากธนาคาร
แห่งประเทศไทย ใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในธุรกิจว่า "ธนาคาร" "เงินทุน" "การเงิน"
"การลงทุน" "เครดิต" "ทรัสต์" "ไฟแนนซ์" "บริษัทเครดิตฟองซิเอร์" หรือคำอื่นใด
ที่มีความหมายเช่นเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีและปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
และปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๖ สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓
มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐
มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๒
มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖
มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕
มาตรา ๖๘ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๔ มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๐
มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ หรือมาตรา ๘๔ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
ประกาศข้อกำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข หรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑

มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒
มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐
มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ มาตรา ๕๓
มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๐ มาตรา ๖๒
มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๘ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๒
มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ (๑) (๓) และ (๔) หรือมาตรา ๙๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
สามแสนบาทและปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ หรือจนกว่าจะได้
ปฏิบัติตามให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ (๒
และ (๓) มาตรา ๕๓ มาตรา ๘๓ หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ที่กำหนดตาม
มาตรา ๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท
และปรับอีกไม่เกินวันละสองพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ หรือไม่
ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงินหรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินตาม
มาตรา ๑๐๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสามแสนบาท และปรับอีก
ไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๑๑๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๒๖ ในกรณีและผู้กระทำความผิดซึ่งต้อง
รับโทษตามมาตรา ๑๑๓ หรือมาตรา ๑๑๕ เป็นนิติบุคคล หรือในกรณีที่สถาบันการเงิน
กระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๑๖ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจ
ในการจัดการของนิติบุคคลหรือสถาบันการเงินนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิด
นั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๒๐ ความผิดตามมาตรา ๑๑๖ ถ้ามิได้ฟ้องต่อศาลหรือมิได้มีการ
เปรียบเทียบตามมาตรา ๑๔๘ ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ตรวจการสถาบันการเงินตรวจพบ
การกระทำความผิดและรายงานให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยทราบหรือภายในห้าปี
นับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

มาตรา ๑๒๑ ผู้ใดให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จต่อผู้ตรวจการสถาบันการเงินหรือคณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๑๒๒ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงิน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๒๓ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ตรวจการสถาบันการเงิน บุคคลตามมาตรา ๘๔ วรรคสอง คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงิน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท

มาตรา ๑๒๔ ผู้ใดดอง ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งตราหรือเครื่องหมายซึ่งผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินได้ประทับหรือหมายไว้ที่สิ่งนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสามแสนบาท

มาตรา ๑๒๕ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินหรือเอกสารใด ๆ อันผู้ตรวจการสถาบันการเงิน คณะกรรมการควบคุมสถาบันการเงิน หรือพนักงานควบคุมสถาบันการเงินได้ยึด อาศัยรักษาไว้ หรือสั่งให้ส่ง เพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารนั้นไว้เองหรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่ง หรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

มาตรา ๑๒๖ ในกรณีที่สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ กรรมการหรือผู้จัดการของสถาบันการเงินนั้นหรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีและปรับไม่เกินสามแสนบาท เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำ ความผิดของสถาบันการเงินนั้น

ในกรณีที่สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๕ มาตรา ๘๘ หรือมาตรา ๘๑ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งที่กำหนดตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๘ มาตรา ๖๓ หรือมาตรา ๗๕ กรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าคนมิได้มีส่วนในการกระทำ ความผิดนั้น

มาตรา ๑๒๗ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แก่ประชาชนทราบ และโดยการหลอกลวงดังกล่าวนี้ได้อไปซึ่งทรัพย์สินจากประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๒๘ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของสถาบันการเงินหรือทรัพย์สินที่สถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของสถาบันการเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๒๙ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของสถาบันการเงินหรือซึ่งสถาบันการเงินเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๓๐ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทาลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินอันสถาบันการเงินมีหน้าที่ดูแลหรือที่อยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๑๓๑ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ โดยรู้ว่าเจ้าหนี้ของสถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ของบุคคลอื่นซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหนี้สถาบันการเงินบังคับชำระหนี้จากสถาบันการเงิน หรือใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(๑) ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินของสถาบันการเงิน หรือ

(๒) แกล้งให้สถาบันการเงินเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง

มาตรา ๑๓๒ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดกระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อตนเองหรือผู้อื่นอันเป็นการเสียหายแก่สถาบันการเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๓๓ กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินผู้ใดกระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้ เพื่อลวงให้สถาบันการเงินหรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

(๑) ทำให้เสียหาย ทาลาย เปลี่ยนแปลง คัดทอน หรือปลอมบัญชีเอกสารหรือหลักประกันของสถาบันการเงินหรือที่เกี่ยวกับสถาบันการเงิน

(๒) ลงข้อความเท็จหรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชีหรือเอกสารของสถาบันการเงิน หรือ

(๓) ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง

8

มาตรา ๑๓๔ ความผิดตามมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙
มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ หรือมาตรา ๑๓๓ หากผู้กระทำเป็นพนักงานของ
สถาบันการเงินต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๓๕ ผู้สอบบัญชีหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านผู้ใดปฏิบัติงานสอบบัญชี
เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี
หรือข้อกำหนดเพิ่มเติมตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด หรือทำรายงานเท็จ
หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๖๖ หรือมาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๓๖ ผู้ใดก่อให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการของ
สถาบันการเงินหรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านของสถาบันการเงิน กระทำความผิดตามที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒
มาตรา ๑๓๓ หรือมาตรา ๑๓๕ ไม่ว่าจะด้วยการใช้ สิ่ง ชู เชิญ จ้าง หรือด้วยวิธีอื่นใด
ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๓๗ ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้
ความสะดวกในการที่กรรมการ ผู้จัดการ ผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน
ผู้สอบบัญชี หรือผู้ชำนาญการเฉพาะด้านของสถาบันการเงินกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้
ในมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒
มาตรา ๑๓๓ หรือมาตรา ๑๓๕ ไม่ว่าจะก่อนหรือขณะกระทำความผิด ต้องระวางโทษตามที่
บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ เว้นแต่ผู้นั้นมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้น

มาตรา ๑๓๘ ความผิดตามมาตรา ๑๒๗ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙
มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓ มาตรา ๑๓๕ มาตรา ๑๓๖
และมาตรา ๑๓๗ เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเรียก
ทรัพย์สิน หรือราคา หรือค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแทนผู้เสียหายด้วย และให้
ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล

มาตรา ๑๓๘ ในกรณีที่ปรากฏว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๒๗
มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๒๙ มาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๒ มาตรา ๑๓๓
มาตรา ๑๓๔ มาตรา ๑๓๖ หรือมาตรา ๑๓๗ และธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าหากปล่อย
เงินเข้าไว้ อาจเกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของประชาชน ให้ธนาคารแห่งประเทศไทย
มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้นหรือทรัพย์สินซึ่งตามกฎหมายอาจถือได้ว่าเป็น
ของบุคคลนั้น แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินเกินกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่มี
การฟ้องคดีต่อศาลให้คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงมีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น
ในกรณีมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถฟ้องคดีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ ศาลที่มีเขตอำนาจ
อาจสั่งขยายระยะเวลาออกไปอีกตามคำขอของธนาคารแห่งประเทศไทยได้

ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย
เป็นผู้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง

การกำหนดวิธีการในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการกำหนด
จำนวนเงินที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัวของบุคคลที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน
ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ผู้ใดทำลาย บ้ายไปเสีย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหายหรือไว้ประโยชน์
ไว้นให้แก่บุคคลอื่น หรือกระทำการใด ๆ ให้เสียหายแก่ทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดตามวรรคหนึ่ง
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๔๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลตามมาตรา ๑๓๘ จะหลบหนี
ออกนอกราชอาณาจักร ศาลอาญาโดยคำร้องขอของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งห้าม
มิให้บุคคลนั้นออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนได้

ในกรณีมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติโดยคำร้องขอของ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยหรือบุคคลที่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมอบหมาย
มีอำนาจสั่งห้ามมิให้บุคคลตามมาตรา ๑๓๘ ออกนอกราชอาณาจักรไว้ก่อนเป็นการชั่วคราว
ได้เป็นเวลาไม่เกินสิบห้าวัน จนกว่าศาลอาญาจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของศาลอาญาตามวรรคหนึ่งหรือของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
ตามวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๔๑ ผู้ใดล่วงรู้กิจการของสถาบันการเงินใดเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายหรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ที่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย อันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณี ดังต่อไปนี้

- (๑) การเปิดเผยตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี
- (๒) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) การเปิดเผยแก่ผู้ตรวจสอบบัญชีของสถาบันการเงินนั้นหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับสถาบันการเงินนั้น
- (๔) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น
- (๕) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน
- (๖) การเปิดเผยความลับของลูกค้าสถาบันการเงินที่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว
- (๗) การเปิดเผยความลับของลูกค้าของสถาบันการเงินซึ่งลูกค้าดังกล่าวให้ความยินยอมแล้ว
- (๘) การเปิดเผยให้แก่บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจทางการเงินเดียวกัน
- (๙) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา ๑๔๒ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของสถาบันการเงินโดยเหตุที่เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการหรือเป็นพนักงาน และเปิดเผยความลับนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการเปิดเผยตามกรณีในมาตรา ๑๔๑ วรรคสอง

มาตรา ๑๔๓ ผู้ใดเข้าสู่ระบบเครือข่ายปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของสถาบันการเงินใด โดยใช้รหัสหรือวิธีการอื่นใดโดยไม่มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๔ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย เปลี่ยนแปลง เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งเครื่องขายคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอันประมวลด้วยคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลอื่นใดอันเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของสถาบัน การเงินโดยตนเองมิได้มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ถ้าได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่ สถาบันการเงินหรือผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาท ถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๕ ผู้ใดจำหน่าย จ่าย แจก หรือโอน ข้อมูลที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ ทั้งหมดหรือบางส่วน ให้แก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔๖ ผู้ใดเตรียมการหรือพยายามกระทำความผิด หรือเป็นผู้สนับสนุน การกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ ต้องระวางโทษตามที่ บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๔๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ หรือมาตรา ๑๔๖ ถ้าได้กระทำนอกราชอาณาจักรทั้งหมดหรือแต่บางส่วน และผู้เสียหายเป็นผู้มี สัญชาติไทยหรือเป็นนิติบุคคลสัญชาติไทยหรือมีสำนักงานสาขาในประเทศไทย ให้ถือว่าความผิดนั้น ได้กระทำในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๔๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔๓ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ หรือมาตรา ๑๔๗ เป็นผู้มิอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือเป็นผู้มีอาชีพหรือธุรกิจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๔๙ ความผิดตามมาตรา ๑๑๖ และมาตรา ๑๒๖ ให้คณะกรรมการที่ รัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนสามคน โดยอย่างน้อย ต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหนึ่งคน

เมื่อคณะกรรมการได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับ ตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว ให้คดีอาญานั้นเป็นอันเลิกกันในกรณีที่ผู้มีอำนาจในการจัดการเป็นผู้ต้องหา ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันต่อเมื่อได้ชำระค่าปรับ จากทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าว

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๕๐ ให้ถือว่าธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี อยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสถาบันการเงินที่ได้รับอนุญาตให้ ประกอบธุรกิจประเภทนั้นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕๑ บรรดากฎกระทรวง ประกาศกระทรวงการคลัง หรือประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์บรรดาที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับ ได้ต่อไปจนกว่าจะได้มีการกำหนดประกาศข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง ตามพระราชบัญญัตินี้ ออกใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๒ สถาบันการเงินใดได้รับอนุญาตผ่อนผันให้ลงทุน หรือซื้อ หรือมีหุ้น เกินอัตราส่วนตามมาตรา ๓๒ อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สถาบันการเงินมีสิทธิ ถือหรือมีไว้ต่อไปตามเงื่อนไขที่ได้รับการผ่อนผัน แต่ต้องไม่เกินกำหนดห้าปี

ในกรณีที่สถาบันการเงินใดได้รับผ่อนผันให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่ง เกินอัตราส่วนตามมาตรา ๔๘ อยู่แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้อย่างบังคับ ให้สถาบันการเงินนั้นคงให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบ ลิสซิ่ง ตามสัญญาที่ผูกพันไว้แล้วต่อไปได้จนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ตามที่ระบุใน สัญญาดังกล่าว

สถาบันการเงินใดให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบ ลิสซิ่ง แก่บุคคลใดและผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวรวมกันเกินอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ โดยการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ที่ใช้อยู่บังคับอยู่ในขณะนั้น สถาบันการเงินดังกล่าวจะให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บุคคลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลดังกล่าวอีกไม่ได้ และต้องดำเนินการ เพื่อทำให้การให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน ให้เช่าซื้อ หรือให้เช่าแบบลิสซิ่งดังกล่าวเป็นไป ตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๔๘ โดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ

สถาบันการเงินใดได้รับผ่อนผันให้มีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์อยู่แล้วก่อนวันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ ให้สถาบันการเงินดังกล่าวมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์นั้นต่อไปได้ตาม เงื่อนไขที่ได้รับการผ่อนผันนั้น

มาตรา ๑๕๓ บริษัทเงินทุนที่ได้รับใบอนุญาตอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้อย่างบังคับ ให้ประกอบธุรกิจได้ไม่น้อยกว่าที่ได้รับอนุญาตไว้แล้ว

มาตรา ๑๕๔ ให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการ วิเทศธนกิจอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้อย่างบังคับ ประกอบกิจการวิเทศธนกิจต่อไปได้ โดยให้ ปฏิบัติตามประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการวิเทศธนกิจ ที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับจนกว่าจะได้มีประกาศ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการวิเทศธนกิจตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๕๕ ในระหว่างห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มิให้นำบทบัญญัติ
ในมาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ มาใช้บังคับกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

มาตรา ๑๕๖ บริษัทที่มีได้ประกอบธุรกิจทางการเงินแต่ได้รับการผ่อนผัน
ให้ถือหุ้นในสถาบันการเงินใดเกินอัตราที่กำหนดในมาตรา ๑๘ อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ ให้ถือหุ้นของสถาบันการเงินนั้นได้ต่อไป และอาจซื้อหุ้นเพิ่มทุนเพื่อรักษาสัดส่วน
การถือหุ้นที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับได้ แต่ถ้าได้จำหน่ายหุ้นนั้นไปเท่าใด ให้คงมี
สิทธิถือหุ้นเกินอัตราที่กำหนดได้ เท่าจำนวนหุ้นที่เหลืออยู่นั้น

ห้ามมิให้บริษัทตามวรรคหนึ่งซื้อหุ้นของสถาบันการเงินที่ตนถืออยู่เพิ่มเมื่อพ้นกำหนด
ระยะเวลาที่ได้รับการผ่อนผันตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕๗ บุคคลใดถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง
เกินอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๑๘ เนื่องจากการนับรวมหุ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องถืออยู่หรือมีไว้อยู่
ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยการถืออยู่หรือมีไว้ซึ่งหุ้นของสถาบันการเงินดังกล่าว
ไม่จัดออกจำหน่ายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ให้คงมีสิทธิถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นนั้นได้ต่อไป แต่ถ้าได้
จำหน่ายหุ้นนั้นไปเท่าใดก็ให้คงมีสิทธิถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นนั้นเกินอัตราที่กำหนดได้ เท่าจำนวนหุ้น
ที่เหลือ และให้บุคคลดังกล่าวต้องดำเนินการเพื่อให้การถือหุ้นหรือมีไว้ซึ่งหุ้นดังกล่าวเป็นไปตามที่
บัญญัติในมาตรา ๑๘ โดยเร็ว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๕๘ ให้ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การขออนุญาตจัดตั้งธนาคาร
ที่จำกัดขอบเขตธุรกิจมีผลบังคับต่อไปภายใต้หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยกำหนด

แบบสอบถามความเห็นเกี่ยวกับธนาคารพาณิชย์ไทย

วัตถุประสงค์ เพื่อนำมาวิจัยในการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย

- สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปฏิบัติงานในธนาคาร ธนาคารแห่งประเทศไทย
 ประกอบอาชีพทั่วไป ธนาคารพาณิชย์
 นักศึกษา ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ

part : A

	1.มั่นใจมาก	2.มั่นใจ	3.เฉยๆ	4.ไม่มั่นใจ	5.ไม่ออกความคิดเห็น
1.ปัจจุบันท่านมีความมั่นใจในการดำเนินธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด					
2.วิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2540 ท่านคิดว่า การดำเนินธุรกรรมต่างๆของธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุในการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจนั้นด้วยหรือไม่					
3.ในปัจจุบันท่านมีความมั่นใจในการนำเงินมาออมกับธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด					
4.ท่านมีความมั่นใจว่าภายใน 3 ปี นับจากนี้ธนาคารพาณิชย์ของไทยจะกลับมาสู่ภาวะก่อนเกิดวิกฤติในปี 2540ได้เพียงใด					

part : B

การสอบถามในกรณีการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทย

1. ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ปี 2540 ท่านคิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด

2. เมื่อเปรียบเทียบการให้สินเชื่อในเวลาก่อนเกิดวิกฤติ กับ หลังเกิดวิกฤติ ท่านคิดว่า การปล่อยสินเชื่อหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแล้ว ธนาคารพาณิชย์ไทยได้รับการตรวจสอบที่เคร่งครัดและรัดกุมมากขึ้นหรือไม่

3. การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจมีการทุจริต ในการปล่อยสินเชื่อหรือไม่

4. บุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อดังต่อไปนี้ ท่านเห็นว่ากลุ่มบุคคลใดที่มีส่วนทุจริตในการให้สินเชื่อมากที่สุด

4.1 ผู้บริหาร (ณ สำนักงานใหญ่)

4.2 พนักงานระดับภาค - ผู้จัดการสาขา

4.3 พนักงานสินเชื่อ

5. ความเห็นอื่น ๆ

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์

พ.ศ.2505 ที่บัญญัติ ห้ามให้สินเชื่อแก่กรรมการ

หรือญาติ หรือพรรคพวกของกรรมการ เพียงพอ

แก่การควบคุมการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

หรือไม่

1. มั่นใจมาก	2. มั่นใจ	3. เฉยๆ	4. ไม่มั่นใจ	5. ไม่ออกความคิดเห็น

part : c

สอบถามในกรณีการเข้าไปลงทุนในองค์กรธุรกิจ อื่นของธนาคารไทยพาณิชย์

ความหมายของการเข้าไปลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่นคือการเข้าไปถือหุ้นหรือร่วมลงทุนในกิจการอย่างอื่นที่ไม่ใช่กิจการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยดำเนินการอยู่เป็นปกติซึ่งปัจจุบันมีการเข้าไปลงทุนของธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นจำนวนมาก

1. ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นท่านคิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าไปถือหุ้นหรือลงทุนในธุรกิจขององค์กรอื่นของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด
2. ท่านคิดว่าผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์ไทยมีรอบรู้ผลการดำเนินงานและการบริหารงานในองค์กรธุรกิจอื่นๆ ที่ไม่ใช่กิจการโดยปกติของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด
3. ท่านคิดว่าผู้บริหารธนาคารพาณิชย์บางคนหรือบางกลุ่มได้เข้าไปมีส่วนบริหารกิจการในองค์กรธุรกิจอื่นทั้งโดยทางตรงและหรือทางอ้อมเพียงใดหรือไม่

	1.มั่นใจมาก	2.มั่นใจ	3.เฉยๆ	4.ไม่มั่นใจ	5.ไม่ออกความคิดเห็น
1. ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นท่านคิดว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าไปถือหุ้นหรือลงทุนในธุรกิจขององค์กรอื่นของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด					
2. ท่านคิดว่าผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์ไทยมีรอบรู้ผลการดำเนินงานและการบริหารงานในองค์กรธุรกิจอื่นๆ ที่ไม่ใช่กิจการโดยปกติของธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงใด					
3. ท่านคิดว่าผู้บริหารธนาคารพาณิชย์บางคนหรือบางกลุ่มได้เข้าไปมีส่วนบริหารกิจการในองค์กรธุรกิจอื่นทั้งโดยทางตรงและหรือทางอ้อมเพียงใดหรือไม่					

4. ท่านคิดว่าหากท่านมีเงินฝากในธนาคารพาณิชย์
ไทยแห่งหนึ่งแล้วรู้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งนั้น
เข้าไปลงทุนในกิจการอื่นๆท่านยังมีความมั่นใจใน
การจะได้รับเงินฝากคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ยจาก
ธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นหรือไม่

5. หากกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ไทย
เข้าไปลงทุนในองค์กรธุรกิจอื่น เว้นแต่เพื่อความ
จำเป็นในการดำเนินกิจการของธนาคาร ดังนี้จะช่วย
เป็นแนวทางในการลดปัญหาการดำเนินธุรกิจของ
ธนาคารพาณิชย์ไทยได้หรือไม่

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ธนาคารเข้าไปลงทุน
ในองค์กรธุรกิจอื่นเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

1. มั่นใจมาก	2. มั่นใจ	3. เฉยๆ	4. ไม่มีใจ	5. ไม่ออกความคิดเห็น

ประวัติผู้เขียน

นาย มนัส เล็กชุมพล เกิดวันที่ 10 ธันวาคม 2509 ที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2528 นิติศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2534 และเข้าศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชากฎหมายธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2539

ปี พ.ศ. 2536 ถึงปี พ.ศ. 2539 ทำงานที่ ฝ่ายตรวจสอบนิติกรรมสัญญา ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

ปี พ.ศ. 2539 ถึงปี พ.ศ. 2542 ทำงานที่ บริษัทสำนักงานกฎหมายกรุงศรีอยุธยา จำกัด ในตำแหน่ง รักษาการผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์จดทะเบียนสิทธิ

ปัจจุบัน ประกอบอาชีพ ทนายความ ที่สำนักงานกฎหมาย ITL LAWYER OF JUSTICE